

Arabic, Sudanese Creole: Bible for Genesis

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Genesis

Chapter 1

¹Fi bedaya Allah kalagu al samawat wa al ard. ²Wa kan al ard bedun shekil wa fadi. Wa kan ala satha duluma ameege au shedid. Al Roho ta Allah kan gi harik ala satha ta miya. ³wa Allah kelimu, keli yekun Nur, wa kan fi nur. ⁴Allah ainu al nur, wa kan nur de kwes. Huwo fasilu nur min duluma. ⁵Allah nadi nur “nahar” wa al duluma huwo nadi “lel” de kan mesa wa sabah, al yom al awel. ⁶Allah kelimu, keli yekun fi fasha beina al meya, wa keli fasha de gesimu al meya min al meya. ⁷Allah sala al fasha. Wa gesimu al meya al kan fok al fasha. Wa kan de hasil. ⁸Allah nadi fasha de “sama” de kan mesa wa sabbah, al yom al tani. ⁹Allah kelimu, “keli al meya al tehet al sama lemu ma baad fi wahid mahal, wa keli mahalal abis beyenu, de kan hasil. ¹⁰Allah nadi mahal al abis de “Ard”, Wa meya al lemu de huwo nadi “behar” huwo ainu inu de kan kwes. ¹¹Allah kelimu, keli al ard bikun mahal ta nabatat: nabatat al gi weledu buzur wa samar ashjar al gi weledu samar al buzur tou fi al samar, kulu wahid hasab shekil tou, wa de hasil. ¹²Al ard weledu nabatat, nabatatgi weledu buzur ze shekil tomon, wa ashjar gi weledu samar al kan buzur tou se shekil tou. Allah kan ainu hajat de kwes. ¹³De kan mesa wa sabbah, de yom al talit. ¹⁴Allah kelimu, keli bi kun fi anwar fi al samah ashan bi fasil nahar min lel wa keli humon bi kun ze alamat, le muwasim, le ayam wa seniin. ¹⁵Keli humon kun anwar fi sama ashan bi wala ala al ard. Wa kan de hasil. ¹⁶Allah sala itnin anwar al aziim, al nur al akbar ashan bi hukumuh nahar, wa al nur al askhar ashan bi hukumulel. Huwo Kaman sala nujum. ¹⁷Allah kutuhumon fi sama ashan bi wala nur fi al ard. ¹⁸ashan bi hukumule nahar wa bi lel, wa ashan bi fasilu al nur min al duluma. Allah ainu dekan kwes. ¹⁹de kan mesa wa sabah, al yom al arba. ²⁰Allah kelimu, keli al meyamala ma adad kebir ta kainat al haya, wa keli teyur teri fok al ard fi al fasha ta sama. ²¹Allah kalagu mukhulugatta bahar al kebir, wa Kaman kulu al kainat al haya ze jensi tomon, mukhulugat al gi harik wa al gi mala al meya fi kulu mahal, wa kulu teyur al indu jenah ze jensi tomon. Alla ainu inu de kan kwes. ²²Allah bariku humon, gal, “keli inta kum kun ketir, wa mala takum al meya al fi bahar. Keli tuyur tala ketiir fi ard” ²³De kan mesa wa sabbah al yom al kamsa. ²⁴Allah kelim, keli ard tala kainatal haya, kulu wahid hasab jenis tomon, bahaim dababat wa wohosh ta al ard, kulu wahid hasab jenis tomon, wa kan de hasil. ²⁵Allah sala whoosh ta ard ze jenis tomon, bahaim ze jenis tomon wa kulu dababat al gi dowuru fi wata ze jenis tomon, huwo kan ainu kwes. ²⁶Allah kelim, keli nina salah insaan ze sura ta nina, ze shekil ta nina, keli umon kun musul le samaga ta bahar, le tuyur ta sama, le bahaim, le kulu al ard, le kulu dababat al gi dowuru fi ard. ²⁷Rabuna kalagu insaan ze sura tou. Fi sura tou huwo kalagu Insaan. Zakar wa insa huwo kalagu humon. ²⁸Allah bariku humon wa kelim le humon. “Keli intum weledu, wa keli intum bikun ketiir, mala takum ard, wa keli ard geni tehet musuliya takum. kun musul le samaga al ta bahar, le tuyur al ta sama, wa le kulu kainat al haya al gi harik ala ard. ²⁹Allah kelim, “ainu, ana wodi le inta kulu al nabatat al gi weledu buzur al fi ard kulu, wa kulu shejera al samar tou indu buzur, humon bi kun akil le intum. ³⁰Le kulu wohosh ta ard, le kulu tuyur ta samawat, wa le kulu ai dabatat al fi ard, wa le kulu kainat al indu nefes ta haya, ana wodi kulu nabatat al akdar le akil.” Wa kan de hasil. ³¹Allah ainu kulu hajat al huwo sala, bel hagiga humon kan kwes shedid. De kan mesa wa sabah, al yom al sita.

Chapter 2

¹Biga al samawat wa al ard salawu kalas. Wa kulu mala kainat al haya. ²Allah kalasu sokol tou fi saba ayam, wa huwo akudu raha fi yom al saba min kulu sokolat tou. ³Allah bariku yom al saba wa kadisu, leanu de yahu al huwo akudu rahah fogo min kulu sokolat tou al huwo amulu ze Allah al khalig. ⁴De yahu teriga al kalagu ma huwo al samawat wa al ard, Zaman kan kalagu fi yom dak Yahuwa Allah sala ard wa samawat. ⁵Kan mafi shejerat ta gaba fi al ard, wa mafi nabatat ta gaba weledu, leanu yahaweh Allah ma kutu motoro ashan bi nezil fi ard, ⁶wa kan mafi insaan al bi istakalu fi ard. Lakin dabab yahu gi seeh(tala) min ard yala gi kubu moyo fir as al ard. ⁷Yahweh Allah sala insaan min turab al ard. Wa afuku fi anafa tou nasama ta haya, wa insaan tala kain haya. ⁸Allah Yahweh sala janna fi sherik ta Eden, yala huwo kutu Adam al huwo kalagu de fogo. ⁹Min ard Allah Yahweh sala kulu shejera ashan bi raba shejera al kwes fi ena wa kwes le akil. De besmil shejera ta haya al kan fin us ta janna. Wa shejera ta marafa ta kheir wa shar. ¹⁰Wa kan moya gi tala min Eden ashan bi kubu fi janna. Yala min hinak moya de gesimu ela arba anhar. ¹¹Isim al ta nimra wahid de, Pishon. De al gi jere fi kulu ard ta havilah, al fogo dahab. ¹²Dahab ta ard dak kwes. Kaman fi hinak shejera ta reha au buhur, wa al hajer al jaza. ¹³Isim ta nahar al tani Gihon. De gi kubu fi kulu ard ta kush. ¹⁴Isim ta nahar al talit Tigris, wa huwo gi kubu fi serik ta ashur. Nahar al nimra arba huwo Euphrates. ¹⁵Allah Yahuwa shelu insaan wa kutu huwo fi Jenna Eden ashan bi istakal fogo wa bi hafisu. ¹⁶Allah Yahweh wosi insaan gal: min shejera al fi Jenna inta bi akulu. ¹⁷Lakin shejera ta marafa ta kheir wa shar keli inta ma akulu, leanu yom al inta akulu min shejera de, inta bi mutu. ¹⁸Biga Allah Yahweh kelim, huwo ma kwes ashan insaan bi geni barau, ana bi sala le huwo musaid al munasib le huwo. ¹⁹Min turab Allah Yahweh sala kulu haiwan ta beriya wa teir ta sama. Biga huwo jibu humon le insaan ashan bi kutu isim le humon. Ai isim al insaan kutu le kulu wahid min kainat al haya de, de yahu isim tou. ²⁰Insaan kutu asma le kulu al bahaim kulu teyur ta sama, wa le kulu whoosh ta ard. Lakin insaan ma ligo musaid al munasib le huwo. ²¹Allah Yahweh kutu insaan bi num shedid, biga insaan num. Allah Yahweh shilu wahid min adla tou wa kati mahal ta dula de be laham al ta jisim. ²²Be dula al Allah Yahweh silu min insaan(rajil) de, huwo sala mara wa jibu hiya le rajil. ²³Al rajil kelimu; adum min udam tai, wa laham min laham tai.

Chapter 3

Bi nadi hiya mara, ashan kan shilu hiya min rajil.²⁴ Ashan kida rajil bi sibu bet ta abu tou wa uma tou, huwo bi kun sawa ma mara tou, wa humon bi kun jisim wahid.²⁵ Wa humon kan ariyaniin, rajil wa mara tou, lakin humon kan indu fadiya.

Chapter 3

¹Kan debiba yahu ashter haiwan min haiwanat al beriya al Allah Yahweh sala. Huwo kelim le mara, sei Allah kelim gal keli intum ma akulu min ai shejera al fi janna? ²Al mara kelim le debiba, nina bi akulu samar min ashjar ta Janna, ³Lakin al shejera al fi nus ta Janna, Allah kelim, keli inta ma akulu wa la lemesu, wa ila inta bi mutu, ⁴al debiba kelim le mara, inta ma bi mutu. ⁵Leanu Allah arufu inu yom al intum bi akulu de uyun takum bi fata, wa intum bi kun ze Allah, intum bi arufu al kwes wa al batal. ⁶Zaman mara ainu inu samar de kwes le akil, wa kan jemil fi uyun, wa inu shejera de bi keli zol bi kun negit, hiya shilu baad min samar ta shejera de wa akulu, yala hiya kan wodi tani le rajil ta hiya al kan ma hiya, wa huwo akulu, ⁷tawali uyun tomon kan fata, wa humon arufu gal humon ariyaniin biga humon gata awurak ta shejera wa humon kati ma jisim tomon. ⁸Humon asuma sot ta Allah Yahweh gi douru fi Janna fi hawa al barid ta yom, biga Adam ma mara tou humon dusu nefsa tomon min usa ta Allah Yahweh fi wasat ashjar ta Janna⁹ Allah Yahweh nadi Adam wa kelim le huwo, inta fi wen? ¹⁰Biga Adam kelim. Ana asuma inta fi janna, wa ana kan gi kafu, leanu ana ariyan. Ashan kida ana dusu nefsa tai, ¹¹Allah kelim munu yahu kelimu le inta inu inta ariyan? Hal inta akulu min shejera al ana kelim inta inu keli inta ma akulu? ¹²Adam kelimu, mara al inta wodi ashan bikun ma ana de, hiya yahu wodi le ana samr min shejera, wa ana akulu. ¹³Allah Yahaweh kelim le mara, de shunu yahu inta amulu de? Mara de kelimu debiba yahu kabasu ana¹⁴ Allah Yahaweh kelim le debiba ashan inta amulu kalam de inta bi kun moloun min kulu bahaim wa min kulu whoosh ta beriya inta bi dowuru bi batna taki wa inta bi akulu turab tul ayam ta haya taki. ¹⁵wa ana bi kutu adawa beinu wa mara wa beina usra taki wa usra tou, huwo bi gata ras taki wa inta bi gata kura tou. ¹⁶Wa huwo kelim le mara, ana bi zidu waja le inta fi zaman ta weledu iyal, inta bi weledu iyal bi waja. Niya taki bi kun le rajil taki, a huwo bi seitar le inta. ¹⁷Wa huwo kelim le Adam, leanu inta asuma le kalam ra mara taki wa inta akulu min shejera al ana wosi inta inu keli inta ma akulu, ard moloun bi sabab taki, inta bi akulu min ard de be tab kulu ayam haya taki. ¹⁸ahok bi weledu le inta inta bi akulu nabat ta mahal zara. ¹⁹Be aragan ta usa taki inta bi akulu khubs leanu inta asuma le sot ta mara taki, wa akulu shejera al ana wosi inta. Gal, inukeli inta ma akulu, Ard moloun bi sabab taki, inta bi akulu be wasat tab tul ayam haya taki, wa inta bi akulu nabat ta mahal zara. Lahadi inta bi reja fi turab, al talau inta min huwo, inta min turab, a fi turab inta bi rija. ²⁰Adam nadi isim ta mara tou Eva ashan hiya yahu uma ta kulu ahya ²¹Allah Yahweh sala le adam wa mara tou gumash min jilid ta haiwan wa lebisu ma humon. ²²Allah Yahaweh kelim, hasadi ainsaan biga ze wahid min nina, arufu kheir wa shar. Keli humon ma midu iden tomon asahn bi gata min shejera ta haya ashan bi akulu, wa bi ish ela abad. ²³Biga Allah Yahweh turuju humon bara min Janna Eden. Asahan bi zara fi turab al kan talau humon min fogo. ²⁴Biga Allah tutruju insaan min Janna, wa kutu cherubim fi sherik ta Jana Eden, wa gofulu kulu sika bi seaif al gi lamalama , ashan keli harasu sika ta shejer ta haya.

Chapter 4

¹Adam geni ma mara tou Eva wa hiya hamil wa weledu kaina. Hiya kelim, ana weledu rajil be musada ta Yahweh. ²Wa Kaman hiya weledu aku tou Abel. Wa kan Abel ray eta Korufan wa kaina kan muzare. ³Wa fi yom min ayam Kaina gedimu baad min samar ta ard ze zebiha le Allah. ⁴Wa Abel Kaman gedimu le Allah baad min abkar ta korufan tou al sumaniin Allah rudu Abel wa gabilu zebiha tou. ⁵Lakin huwo ma rudu kaina wa ma gabilu zebiha tou, wa kan Kaina tala zalan wa usa tout ala duluma. ⁶Allah Yahweh kelim le Kaina, malu inta zalan wa malu usa taki tala duluma? ⁷Iza kan inta ma amulu haja al kwes, katiya gi melu fi bab wa niya tou ashan bi seitar le inta. Lakin inta lazim keli seitar le huwo. ⁸Kaina kelim le aku tou Abel, keli nina ruwa fi mahal zara, biga zaman humon fi mahal zara, kaina gum katulu aku tou Abel. ⁹Biga Allah Yahweh kelim le Kaina, wenu aku taki Abel? Huwo kelimu, ana ma arufu, hal ana haras ta aku tai Abel? ¹⁰Allah kelim, de shunu yahu inta amulu? Dom ta aku taki gi nadi ana min turab. ¹¹Hasa inta moloun min al ard, al fata kasuma tou ashan bi istelim dom ta aku taki min iden taki, ¹²min hasa kan inta istakal fi ard, ard ma bi isteslem guwa tou le inta. Wa inta duoru duoru wa bi jere jere sambala fi duniya. ¹³Kaina kelim le Allah, ikaab tai de akbar ana ma bi agdeer ashan bi ithamal. ¹⁴Alala inta turuju ana min gidam ta ard wa min usa taki, ana bi douru wa bi jere sambala fi ard, wa ai zol al ligo ana bi katulu ana, ¹⁵Allah kelim le huwo, ai zol al katulu Kaina bi dafau le huwo saba marat, biga Allah kutu alama le Kaina, ashan ai zol iza kan ligo huwo ma bi katulu huwo. ¹⁶Biga Kaina ruwa min gidam ta Allah wa ruwa geni fi ard ta Nod, fi sherik ta Eden. ¹⁷Kaina geni ma mara tou, wa hiya weledu Enock. Huwo abinu medina be isim ta jena tou Enock. ¹⁸Enock weledu Irad. Irad biga abu le Mehujdel, mehujdel biga abu le Methushael. Muethushael biga abu le Lamech. ¹⁹Lamech zowuju itniin nusuwan, isim ta mara wahid se Adah, wa isim ta mara tani de Zillah. ²⁰Adah weledu Jabal. Huwo yahu abu le kulu nas al ruwa al geni fi khemat. ²¹Isim ta aku tou Jubal. Huwo le nas al gi alabu guitar, wood, wa mazamir. ²²Wa le Zillah weledu tubal- Kaina, al gi alabu kulu alat ta nihas wa hadid ukut ta Tubal- Kaina Naamah. ²³Lamech kelim le nusuwan tou, ²⁴Iza kan intakimu Kaina saba marat, Yala biga Lamech bi intakimu saba wa sebeyiin mara. "Adah wa Zillah, asuma takum le sot tai; intum nusuwan ta Lamech asuma takum le kalam tai. Ana katulu rajil al jarahu ana, weledu al suker al angurusu ana. ²⁵Tani mara Adam geni ma mara tou, wa hiya weledu weled tani. Hiya sama(kutu) isim tou Serr wa kelim, Allah wodi le ana weled tani fi mahal ta Abel, al Kaina katulu, ²⁶weledu weled le Sett, wa huwo kutu isim tou Enosh. Fi zaman dak nas bada gi nadi isim ta Allah.

Chapter 5

¹De yahu tesjil ta usra ta Adam. Fi yom al huwo kalagu fogo insaan, humon kalagu fi sura tou. ²Huwo kalagu humon rajil wa mara. Huwo baraku humon wa nadi isim tomon insaan fi zaman al huwo kalagu humon. ³Zaman Adam biga indu 130 sena, huwo weledu jena fi sura tou, wa huwo nadi huwo Seth. ⁴Baad ma Adam weledu Seth, huwo geni 800 sena. Huwo weledu aulad wa bant ketir. ⁵Adam geni 930 sena yala huwo mutu. ⁶Seth geni 105 sena yala huwo weledu Enosh, ⁷baad ma huwo weledu Enosh, huwo geni 807 sena wa huwo weledu aulad wa banat ketir. ⁸Seth geni 912 sena, wa yala huwo mutu. ⁹Zaman Enosh geni 90 sena, huwo weledu kenan. ¹⁰Baad ma huwo weledu Kenan, Enosh geni 815 sena, huwo weledu awulad wa banat ketir. ¹¹Enosh geni 905 sena, way ala huwo mutu. ¹²Zaman Kenan geni 70 sena, huwo weledu Mahalalel. ¹³Baad ma huwo weledu Mahalalel, Kenan geni 840 sena. Huwo weledu awulad wa banat ketir. ¹⁴Kenan geni 910 sena, way ala huwo mutu. ¹⁵Zaman Mahalalel geni 65 sena, huwo weledu Jared. ¹⁶Baad ma huwo weledu Jared, Mahalalel geni 830 sena. Huwo weledu awulad wa banat ketir. ¹⁷Mahalalel geni 895 sena, way ala huwo mutu, ¹⁸Zaman Jared geni 162 sena, huwo weledu Enoch. ¹⁹Baad ma huwo weledu Enoch, Jared geni 800 sena. Huwo weledu aulad wa banat ketir. ²⁰Jared geni 962 sena, way ala mutu. ²¹Zaman Enoch geni 65 sena, huwo weledu Merhuselah. ²²Baad ma huwo weledu Methuselah Enoch douru ma Allah 300 sena. Huwo weledu awulad wa banat ketir. ²³Enoch geni 365 sena. ²⁴Enoch douru ma Allah, wa fi nehaya Allah shilu huwo hai fi sama. ²⁵Zaman Methuselah geni 187 sena, huwo weledu Lamech. ²⁶Baad ma huwo weledu Lamech, Methuselah geni 782 sena. Huwo weledu aulad wa banat ketir. ²⁷Methuselah geni 969. Yala huwo mutu. ²⁸Zaman Lamech geni 182 sena, huwo weledu jena, ²⁹Huwo nadi isim tou Noah, wa huwo kelim de yahu al bi wodi le nina raha min sokol wa min taab ta sokolat ta iden ta nina, al nina gi amulu fi turab al Allah la anu. ³⁰baad ma Lamech weledu Noah, huwo geni 595 sena. Huwo weledu aulad wa banat ketir. ³¹Lamech geni 777 sena. Yala huwo mutu. ³²baad ma Noah geni 500 sena, huwo weledu Shem, Ham, wa Japheth.

Chapter 6

¹Hasil zaman insan biga bi zidu fi dunia wa weledu le umon Banat, ²inno eyal ta Allah ayinu inno banat ta nas kan jazabin. Umon shilu le umon nusowan, al umon iktarou. ³Yahwa kelim, "Roho tai ma bi geni fi insan lel abad, lanu umon jessed. Umonbi ish 120 sena." ⁴Jababira kan ala al art fi ayom dak, wa kaman batkida. De hasil zaman al awulat ta Allah jouzu banat ta insan, wa umon biga indu iyal ma umon. Del yau kan al rujal uzama ta zamaan. ⁵Yahuah ayinu gali sokol batal ta insan kan azim fi al art, wa gali ayi muyul ta al afkar ta gulub tomon kan bes amulu batal be istimrar. ⁶Yahuah biga nadman ashan uwo kalagu insan ala al art, wa de hazinu gelba ta uwo. ⁷Yahuah kelim kida, "Ana bi masa bara insan al Ana kan kalagu min al waz al art insan wa haiwanat, wa hajat al juru wa tiyur ta al sama, lianu Ana mutasif ashan Ana kan kalagu umon." ⁸Lakin Noah ligo neima fi al uyun ta Yahuah. ⁹Delin kan al ahdas an Noah. Noah kan rajil al bar, wa be la lom fi wasat al nas ta zaman tou. Noah douru ma Allah. ¹⁰Noah biga kan abu ta talata aulat: Shem, Ham, wa Yafhez. ¹¹Al art biga fasid gidam Allah, wa kan biga malian ma unf. ¹²Allah aynu al art ; biga , kan fasid, fa kulu gisim hayi kalas fasidu teriga tomon ala al art. ¹³Allah kelim le Noah, "Ana kalas ayinu gali zaman ja kalas le kutu le nihaya ta kulu gisim hayi, lianu al art biga malian ma unf bewasat umon. Hagiga, Ana bi demiru umon ma al art. ¹⁴Sala le nefsataki murkab min kasab cypress. Salau guraf jua al murkab, wa gofulu uwo ma sumbuk jua wa bara. ¹⁵De yau kef ita bi sala uwo: Al tul ta al murkab kede kun tultumia mitirat; al urt tao kede kun kamsin mitirat, wa al fok tao kede kun teletin mitirat. ¹⁶Sala segif le al murkab, wa kalasu uwo ma mitir min tija al be fok tao. Kutu bab jua fi tija ta al murkab wa sala silim tehet, tabik nimra itniin, wa al tabik talit. ¹⁷Asma, Ana kalas gerib jibu al taofan ta moyo al al art, le demiru kulu gisim al indu fogo uwo al nefes ta haya min tehet sama. Ayihaja al fi ala al art bi mutu. ¹⁸Lakin Ana bi asisu tifagia tai ma ita. Ita bi dakalu fi jua al murkab, ita , wa iyal taki, wa mara taki, wa nusuan ta iyal taki ma ita. ¹⁹Min ayi mokuluk ta kulu gisim, itniin ta ayi shikil ita lazim bi jibu fijua al murkab, le hafisu umon hayi ma ita, abu raji wa mara. ²⁰Min al tiyur baat min askal tomon, wa min haiwanat baat askal tomon, min ayi hajat bi juru/dubo min al wata baat min askal, itniin min ayi sikil bi ja le ita le hafisu umon hayi. ²¹Limu le nefsa taki ayi sikil ta akil al bi akulu wa kazinu uwo, ashan kede kun gisa le ita wa le umon." ²²Kida Noah amulu zede. Allahasab le kulu al Allah amiru uwo, kida uwo amulu.

Chapter 7

¹Yahuah kelim l Noah, "Taal, ita wa kulu ussura taki, fijua al murkab, lianu Ana kalas ayinu gali ita zol bar gidam ana fi jil de. ²Min kulu haiwanat al nedif ita bi jibu ma ita saba rujal wa saba nusuan. ³Min al haiwanat al ma nedif, min umon jibu itniin, al rajil wa mara tao. ⁴Le saba ayom min hasa Ana bi sib motoro kede nezil ala al art le arbain ayom wa arbain layali. Ana bi demiru bara min waz al art ayi haja hai al Ana kan kalagu." ⁵Noah amulu kulu al Yahuah amiru uwo. ⁶Noah kan umuru sutumia sena zaman al taofan ja ala al art. ⁷Noah, awulat tao, mara tao, wa nusuwan awulat tao rua fi jua al murkab mabat ashan al moyo ta al taofan. ⁸Haiwanat nedif wa haiwanat al ma nedif, tiur, wa ayihaja al bi dub ala al wata, ⁹itniin fi itniin, mara wa rajil, ja le Noah wa rua fi jua al murkab, bes ze Allah kan amiru Noah. ¹⁰Uwo ja zema gali baat al saba ayom, al moyo ta al taofan bi ja ala al art. ¹¹Fi al sutumiat sena ta haya ta Noah, fi al sahar itniin, fi al sabatar yom ta sahar, fi al nefsu yom, kulu al abiar ta al kubar jua faga moftu, wa al sababik ta sama kan fata. ¹²Al motoro bada wa nezil ala al art le arbain ayom wa arbain layali. ¹³Fi nefsa yom dak Noah wa awulat tao, Shem, Ham, wa Yafheth, wa mara ta Noah, wa al talata nusuan ta awulat tao ma umon, dakalu fijua al murkab. ¹⁴Umon dakalu sawa ma kulu haiwan ta

Chapter 8

gaba allahasab sikil tomon, wa kulu sikil ta bahaim alahasab teskil nia, wa afrat hajat dubub al bi dub ala al art alahasab kainat tomon, wa ayi sikil ta ter ala hasab teskil tomon, sikil barau ta mokuluk ma jinahat.¹⁵¹⁶Itiin ta kulu gisim fi al kan indu nefes ta haya ja le Noah wa dakalu fijua al murkab. Al haiwanat al rua jua kan rajil wa mara ta kulu gisim; umon dakalu jua bes ze Allah kan amiru uwo. Biga Yahuah gofulu al bab wara tomon.¹⁷Biga al taofan ja ala art le arbain yom, wa al moyo zidu wa arfa al murkab wa arfa uwo fok ala art.¹⁸Al moyo kati kulu ala art, wa al murkab biga fok min al waz ta al moyo.¹⁹Al moyo gum shedid fok ala al art ashan kede kulu al jubal tual al kan tehet al sama kulu kede katis.²⁰Al moyo irtafa le dereja kamistasar mitiriat fok al murtafaat ta al jubal.²¹Kulu kainat al hai al gi harik ala al art mutu_tuur, bahaim, haiwanat ta gaba, kulu al mokulugat al hai al bi geni fi adad kebir ala art, wa kulu nas.²²kulu mokulugat al bi geni ala al art, al bi nefes al nefes ta life bewasat anafat tomon, mutu.²³Kida ayi haja hai al kan ala al was ta al art kan masao bara, jins al basari wa haiwanat wa hajat al bi dub/juru nefsa wa tiur ta al sama.Umon kan kulu demiru min al art. Bes Noah wa delin ma uwo fi al murkab kan fadulu.²⁴Al moyo geni ala al art le 150 ayom.

Chapter 8

¹Allah zekiru Noah, kulu al haiwanat, wa kulu al bahaim al kan ma uwo fi al murkab. Allah sibu hawa kedde afuku ala al art, wa al moyo bada nezil tehet. ²Al abiar al jua wa al sababik ta sama kan gofulu, wa motoro wogif. ³Moyo al taofan bada rua tehet bira, bira min al art, wa bat al nihaya ta 150 ayom al moyo kalas nezil tehet.⁴Al murkab ja akudu rah fi al saba sahar,fi yom sabatasar ta al sahar, ala al jubal ta Ararat. ⁵Al moyo istemir nezil tehet lakadi al sahar nimra asara. Fi awel yom ta al sahar, al ruus ta al jubal biga bi zahir.⁶Biga ja hasal enu bat arbain ayom biga Noah fata al subak ta al murkab al uwo kan salau. ⁷Uwo rasal bara gurab wa tyryi masi wa ruju lakadi al moyo kan nasif bara min al art.⁸Biga uwo rasal bara al hama le ayinu iza al moyo kalas nezil tehet min al was ta al art, ⁹lakin al hama ma ligo mahal le nezilu kura tao, wa hia rija le uwo fi al murkab, lianu al moyo kan lisa kati kulu al art. Uwo midu iden tao bara, wa silu wa jibu hia fijua al murkab ma uwo.¹⁰Uwo istena le saba yom wa tani uwo rasal bara al hamama min al murkab. ¹¹Al hamama rija le uwo fi al misa. Aiynu! Fi kasma ta hia fogo kan rusal jedid gatau min sejera zetun. Kida Noah biga aruf gali al moyo kalas nezil tehet min al al art. ¹²Uwo istena saba ayom tani, wa rasa al hama bara tani. Hia biga ma rija tani le uwo.¹³Uwo ja fi al sutumia senawat wa awel sena, fi al awel sahar, fi awel yom ta al sahar, ashan al moyo biga kan nasif bara min al art. Noah fata bab al gofulu ma al murkab, ayinu le bara, wa ayinu gali, biga, al was ta al art, kan biga nasif. ¹⁴Fi al sahar nimra ittiin, fi yom saba-tasar ta sahar, al art kan biga yabis.¹⁵Allah kelim le Noah, ¹⁶"Tala bara min al murkab, ita, mara taki, awulat taki, wa nusuwan awulat taki. ¹⁷Silu bara ma ita ayi mokuluk hai ta kulu jins al fi ma ita- al tiur, al haiwanat, wa ayi haja bi dub ala al art-ashan kede umon zidu ketir ala al art, kede umon kun musmirin wa kede tala ketir ala art. ¹⁸Kida Noah kan tala bara ma awulat tao, mara tao, wa nusuwan awulat tao ma uwo. ¹⁹Ayi mokuluk hai, ayi haja bi dub, wa ayi tiur, ayihaja al gi harik ala al art, alahasab al usar tomon, sibu al murkab.²⁰Noah abinu al mazbah le Yahuah. Uwo silu juzu ta al haiwanat nedif wa juzu ta tiur nedif, wa gedimu tekdima al aragu ala al mazbah. ²¹Yahuah sumu riha al giafa wa kelim fi gelba tao, "Ana ma bi laanu al art ashan kalam ta insan tani mara, hata walao al niyat ta gulub tomon biga serir mini suker tomon. Wele Ana tani mara bi demiru ayi haja al hai, ze al Ana kalas amulu. ²²Zema al art lisa fadulu, zaman ta bizra wa hasad, buruda wa sakana, kerif wa karanga, wa nahar wa bilel ma bi wogif."

Chapter 9

¹Biga Allah bariku Noah wa awulat tao, wa kelim le umon, "Kunu musmirin, zidu takun, wa amla al art. ²Kulu al mokulugat al hai, ayi haiwanat ala al art, hata tiur ta sama, hata ayi haja al dakalu tehet fi al wata wa ala kulu al samak al bahar bi kafu itakum. Umon kalas wodi fogo iden takun.³Ayihaja bi harik al hai bi kun akil le itakun. Bes ze Ana wodi le itakum asjar al akadar, Ana hasa wodi le itakum ayihaja. ⁴Lakin itakum lazim ma bi akulu laham ma haya tao-de yau dom -al fogo.⁵Lakin le dom takum, al haya al yau fi dom takum, Ana bi talabu defe. Min al iden ta ayi haiwan Ana bi talabu uwo. Min al iden ta ayi insan, de yau, min al iden ta wahid uwo al katulu aku tao, Ana bi talabu al muhasaba le haya ta insan de. ⁶Ayi zol dafak dom insan, ma insan kaman dom tao bi dofugu, lianu uwo kan kalagu min sura ta Allah de yau uwo kalagu insan. ⁷Ze le itakum, kunu musmirin wa zidu, setetu le kulu al art wa zidu ala uwo."⁸⁹Biga Allah wonusu le Noah wa le awulat tao ma uwo, kelim, ⁹"Ze le ana, asuma! Ana bi rua amulu ahat ma ita wa ma ajial taki bat ita, ¹⁰wa ma ayi mokuluk hai al yau ma ita, ma al tiur, al bahaim, wa ayi mokuluk ta al art ma ita, min kulu al tala bara min al murkab, le ayi mokuluk hai ala al art.¹¹Ana min ini bi amulu tifagia tai ma ita, gali tani mara kulu mokulugat ma bi demiru ma moyo ta al taofan. Tani mara taofan ma bi hasil le demiru al art."¹²Allah kelim, "The yau al alama ta al ahat/ tifagia al Ana amulu beinu ana wa ita wa ayi mokuluk hai al yau ma ita, le kulu ajial mustakbal: ¹³Ana kalas kutu rainbow/koskoza fi al sihab, wa yau bi kun al alama ta al ahat bainu ana wa al art.¹⁴Uwo bi rua ja zaman Ana bi jibu sihab ala al art wa al rainbow/koskoza bi ayinu fi al sihab, ¹⁵biga Ana bi zekiru ahat/tifagia le muk tai, al yau beinu ana ma ita wa ayi mokuluk hai ta kulu gisim. Al moyo tani mara ma bi ja ze taofan le demiru kulu gisim hai.¹⁶Al koskoza bi kun fi al sihab wa Ana bi ayinu uwo, ashan bi zekiru tifagia al abadia beinu Allah wa ayi mokuluk hai ta kulu gisim al yau ala al art." ¹⁷Biga Allah kelim le Noah, "De yau al alama ta al ahat al Ana kalas sabitu beinu ana wa kulu gisim al fi ala art.¹⁸Al awulat ta Noah al tala bara min al murkab umon kan Shem, Ham wa Yapheth. Ham yau al abu ta Kanaan. ¹⁹Talata del yau kanal awulat ta Noah, wa min delin al art kulu kan malian nas. ²⁰Noah biga bada tala muzari, wa uwo zara mahala zara. Uwo asurubu juzu ta al merisa wa biga tala sekeran. ²¹Uwo kan biga naim ma kati gisim tao fi kema/jua. ²²Biga Ham, al abu

ta Kanaan, ayinu al arian ta abu tao wa wori le akuana itniin bara.²³ Biga Shem wa Yapheth silu milaya wa kutu fok kitfat tomon al itniin, wa rua be dahar wara, wa kati al arian ta abu tomon. Usa tomon kan gilibu le tija tani, kida umon amulu ashan kede ma ayinu arian ta abu tomon.²⁴ Zaman Noah gum min num ta sekeran tao, uwo aruf sunu al welet tao suker de amulu le uwo.²⁵ Biga uwo kelim, "Moluun le Kanaan. Kede uwo geni kadam le kadmin ta akuwana tao."²⁶ Uwo kaman kelim, "Kede Yahuah, al Allah ta Shem, kun mubarak, wa kede Kanaan kun kadam tao."²⁷ Kede Allah kebiru al beled ta Yapheth, wa kede uwo amulu bed tao fi al kema ta Shem. Kede Kanaan kun kadam tao."²⁸ Bat al taofan, Noah geni tultumia kamsin senawat.²⁹ Kulu al ayom ta Noah kan tsumia kamsin senawat, wa biga uwo mutu.

Chapter 10

¹Delin yau al ajial/iyal iyal ta al awulat ta Noah, de yau, Shem, Ham, wa Yapheth. Awulat kan weledu le umon bat al taofan.² Al awulat ta Yapheth yau Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshech, wa Tiras.³ Al awulat ta Gomer yau Ashkenaz, Riphath, wa Togarmah.⁴ Al awulat ta Javan yau Elishah, Tarshish, Kittim, wa Dodanim.⁵ Min delin nas al jezra ferigu min fogo wa rua fi art tomon, ayi wahid ma luga tomon, alahasab le usar tomon, ma umam tomon.⁶ Al awulat ta Ham yau Kush, Mizraim, Put, wa Kanaan.⁷ Al awulat ta Kush yau Seba, Havilah, Sabtah, Raamah, wa Sabteka. Al awulat ta Raamah yau Sheba wa Dedan.⁸ Kush biga ja kun al abu ta Nimrod, uwo yau al awel hakim ala al art.⁹ Uwo yau zol al gowi gidam Yahuah. De yau kefi bi kelimu, "Ze Nimrod, al zol al gowi gidam Yahuah."¹⁰ Al awel marakis ta momulaka tao yau Babylon, Uruk, Akkad, wa Kalneh, fi al ard ta Shinar.¹¹ Min al art dak uwo rua le Assyria, Rehoboth Ir, Kalah,¹² wa Resen, al kan beina Ninawah wa Kalah. Uwo yau al medina kebir.¹³ Mizraim biga ja kun abu ta al Ludites, al Anamites, al Lehabites, al Naptuhites, al Pathrusites, al Kasluhites)min umon¹⁴ al Phalastinien ja min fogo(, wa Kaphtorites.¹⁵ Kanaan biga ja al abu ta Sidon, welet tao al awel, wa ta Heth,¹⁶ kaman ta al Jebusites, al Amorites, al Girgashites,¹⁷ al Hivites, al Arkites, al Sinites,¹⁸ al Arvadites, al Zemarites, wa al Hamathites. Batdak al usar ta al Kanaanites setetu bara.¹⁹ Al hudut ta al Kanaanien yau min Sidon, fi al tija ta Gerar, hata beit lakadi Gaza, wa ze ma ita bi rua fi tija ta Sadoma, Amorrhah, Admah, wa Zeboyim, beit lakadi ze Lasha.²⁰ Delin yau al awulat ta Ham, ma usar tomon, ma lugaat/rutanat tomon, fi aradi tomon, wa fi umam/dual tomon.²¹ Awulat kaman kan weledu le Shem, aku al kebir ta Yapheth. Shem yau kaman al jidu ta kulu al nas ta Eber.²² Al awulat ta Shem umon Ela, Ashur, Arphaxad, Lud, wa Aram.²³ Al awulat ta Aram umon Uz, Hul, Gether, wa Meshech.²⁴ Arphaxad biga ja al abu ta Shelah, wa Shelah biga ja al abu ta Eber.²⁵ Eber indu itniin awlat. Al isim ta al wahid yau Peleg, lianu fi ayom tao al art kan gesimu. Aku tao isim yau Joktan.²⁶ Joktan biga ja al abu ta Almodad, Sheleph, Hazarmaveth, Jerah,²⁷ Hadoram, Uzal, Diklah,²⁸ Obal, Abimael, Sheba,²⁹ Ophir, Havilah, wa Jobab. Kulu delin kan al awulat ta Joktan.³⁰ Mantika/Beled tomon yau min Mesha, kulu al terik le Sephar, al jubal ta al sherik.³¹ Delin kan yau al awulat ta Shem, alahasab le usar tomon wa lugaat/rutanat tomon, fi aradi tomon, alahasab le umam/ dual tomon.³² Delin yau al usar ta al awulat ta Noah, alahasab le kalfia usaria/ tarik ta usra tomon, ma umam tomon. Min delin biga umam infasalu gesimu wa rua ala al art bat al taofan.

Chapter 11

¹Hasa dunia kulu kan be luga wahid wa nefsa kelimat.² Ze ma umon rahalu safa sherik, umonligu wata fadi fi beled ta Shinar wa umon geni hinak.³ Umon wunuso le badun, "Taal takum, kede anina amulu le anina tuob wa aragu umon kues. "Umon istakdimu tuob bidal hajer wa zifit alaswed bidal teen.⁴ Umon kelim, kede anina binu le anina Medina wa amara al ras tuo bi wusulu le sama, wa kede anian isim le badum ta nina. kan anina ma amulu kida anina bi shetetu fadunia kulu."⁵ Yahweh nezil tihit ashan bi ainyu medina wa amara al jeil ta Adam abinu.⁶ Yahwehkelim, "Ayinu, umon shaab wahid be nefsa luga, wa umon bada amulu kida! badu suwiya mafihaja al umon der amulu bi gasi umon.⁷ Taal takum, kede anian nezil tihit wa karabu luga tumon, ashan umon ma bi fahim badum."⁸ Yala Yahweh shettu umon min hinak le dunia kulu wa umonwegifu abinu medina.⁹ Ashan kida isim ta medina de nadi Babel, ashan Yahweh berjilu Lugata dunia kulu yala min hinak Yahweh shetetu umon fi dunia kulu.¹⁰ De yaw kan jeil ta Sam. Zaman Sam wusulu miya sena, uwo weledu Arfakshad baad itnin sena min tofan.¹¹ Wa baadma uwo weledu Arfakshad uwo ish kumsumiya sena wa uwo weledu awlad wa banat.¹² Zaman Arfakshad wusulu kamsa wa teleteen sena, uwo weledu Shalih.¹³ Arfakshad ish 403 sena baad ma uwo weledu Shalih. Uwu bardu weledu awlad wa banat.¹⁴ Wekit Shaklih wusulu teleteen sena, uwo weledu Abir.¹⁵ Shalih ish 403 sena baad ma uwo weledu Abir. Uwu bardu weledu awlad wabanat.¹⁶ Wekit Abir wusulu arba wa teleteen sena, uwo weledu Falij.¹⁷ Abir ish 430 sena baad ma uwo weledu Falij. Uwu bardu weledu awlad wa banat.¹⁸ Wekit falij wusulu teleteen sena, uwo weledu Reu.¹⁹ Falij ish 209 sena baad ma uwo weledu Reu. Uwu bardu weledu awlad wa banat.²⁰ Wekit Reu wusulu Itnin wa teleteen sena, uwo weledu Serug.²¹ Reu ish 207 sena baad mauwu weledu Serug. Uwu bardu weledu awlad wa banat.²² Wekit Serug wusulu teleteen sena, uwo weledu Nahor.²³ Serug ish 200 sena baad ma uwo weledu Nahor. Uwu bardu weledu awlad wabanat.²⁴ Wekit Nahor wusulu tisa wa ishirin sena, uwo weledu Tarih.²⁵ Nahor ish 119 sena baa ma uwo weledu Tarih. Uwu bardu weledu awlad wa banat.²⁶ Baad mad wusulu sebein sena, uwo weledu Abram, Nahor wa Haran.²⁷ Hasa de yau jeil ta Tarih, Tarih weledu Abram, Nahor wa Haran, wa Haran weledu Lot.²⁸ Haran mutu gubal abu tuo Tarih fi beled ta abu tuo, fi ur ta Kaldanien.²⁹ Abram wa Nahor juwzu le umuon nusuwan. Isim ta mara ta Abram kan Sarai wa isim ta mara ta Nahor kan Milkah, biniya ta Haran, al kan uwo abu ta Milkah wa Yaska.³⁰ Hasa Sarai kan ma bi weledu; uwo kan ma indu jena.³¹ Tarih shilu jena Abram, Lot jena ta jena tuo, wa Sarai biniya tuo

mara ta weled tuo Abram, wa umon tala saw min Ur al kaldanein. Lakin umuon.ja le haran wa geni hinak. ³²Tarih ish 205 sena wa mutu fi Haran

Chapter 12

¹Hasa Yahweh wunusu le Abram, "Ruwa min beled taki, wa min ashira taki, wa min beat ta abutaki, le beled al Ana bi weri le itta. ²Ana bisibu itta tala umma azum wa Ana bi bariku itta wa biarufa isim taki, wa itta bikun baraka. ³Ana bi bariku delin al bi bariku itta, lakin delin al bi lanu ittaAna bi lanu umuon. Bewasat taki usar ta dunia kulu bi bariku."⁴Yala Abram rowa, ze ma Yahwehkelim le uwu kede amulu, wa Lot ruwa ma uwu. Abram kan Kamsa wa sebein sena zaman uwusibu Haran. ⁵Abram shilu Sarai, mara tuo, Lot, jena ta aku tuo, ma kulu mumtalakat tumon alumon indu, wa nas al umon imteliku fi Haran. Umon tala bi ruwa le beled ta Kanaan, wa umon jale beled tav Kanaan.⁶Abram mururu be beled ta Shekim le Mora. Fi zaman dak Kanaanin kan bi ish fi beled de. ⁷Yahweh zahir le Abram, wa kelim, "Ana bi wedi beled de le iyal taki." Yala Abram abinu mazbah le Yahweh, al zahir le uwu.⁸Min hinak uwu ruwa le beled murtefe safa sherik ta bait Il, mahal al uwu dugu kaima tuo hinak, ligu bait Il safa garib wa Ai safa sherik. hinak uwuabinu mazbah le Yahweh wa nadi be isim ta Yahweh. ⁹Yala Abram istemir rihila, tuo le safa ta junub.¹⁰Kan fi jian fi ard, yala Abram ruwa le Masir ashan bi geni hinak, lanu jean kan saab fi alard. ¹¹Zaman uwu biga gerib bi wusulu le Masir, uwu kelim le sarai mara tuo, "Ana aruf itta maragiyafa. ¹²Kan Masrien ayinu itta umon bi kelim de, 'De mara tuo,' wa umon bi katulu ana, lakinumon bin sibu itta hai. ¹³Kede kelim Itta ukut tai, ashan bikun kues le ana be kalam taki, ashanhaya tai bi hafiso be kalam taki."¹⁴Hasil zaman Abram dakulu Masir, Masrien ayinu Sarai kan giyafa kalis. ¹⁵Ruasa ta Farauon ayinu uwu, wa bada wunusu le farauon kalamat kues an Sarai, yala shilu uwu fi bet ta Farauon. ¹⁶Farauon amulu kues le Abram be kalam ta Sarai, Abram ligu ganamayay wa bagarat, wa hamir, wa kadamin al rujal, wa nusuwan, wa hamir abu nusuwan, ma jimal.¹⁷Yala Yahweh dugu Farauon ma bet tuo kulu be ayanat al kaab ashan kalam ta Sarai, marata Abram. ¹⁸Farauon nadi Abram wa, wa kelim, "De shunu al itta amulu le ana de? Malu itta makelim le ana uwu mara taki? ¹⁹Malu itta wunusu, Uwu ukut tai; laman ana shilu uwu mara le ana?Hasa yau mara taki. Shilu uwu, wa ruwa fi sika taki." ²⁰Yala Farauon wedi awamir le nas tuo be.kusus ta Abram, wa umon tala uwu bara, ma mara tuo wa kulu hajat al uwu indu

Chapter 13

¹Abram tala min Masir wa ruwa safa ta junub, uwu ma mara tuo, wa kulu hajat al indu. Lot barduruwa ma umon. ²Abram kan ganiyan fi mawashi, fi fidda, wa fi dahab.³Uwu istemir fi rihila tuo min junub le bait Il, le mahal al kan kaima tuo fugu gubal kida, bainu Bait Il wa Ai. ⁴Uwu ruwa le mahal al uwu kan abinu fugu mazbah bediri. Heni uwu nadi be isim ta Yahweh.⁵Hasa Lot, al kan bi safir ma Abram, kaman indu ganamayay wa bagarat wa kiam tuo. ⁶Wata ma agder shilu umon sawa, lanu mumtalakat tuomun kan ketir, umon biga ma agder geni sawa. ⁷Wa kaman kanfi kurekure hasil bainu ruwa ta Abram wa ruwa ta Lot. Al kanaanien wa al Frezeen kan fi beled dak fi wekit dak.⁸Abram kelim le Lot, "Kede ma hasil mukasamat bainu itta wa ana, wa bainu ruwa taki wa ruwa tai; fi nihaya anina usura. ⁹Hal wata de ma yau gidam taki? Ruwa wa ferigu nefsa taki moij ana. Kan itta ruwa safa shumal, Ana bi ruwa safa yemin, wa kaman kan itta ruwa yemin ana bi ruwa shumal."¹⁰Lo ayinu, kulu daira ta Ordun kan kulu fugu muya le safa ta Sugar, geni ze Jenna ta Aden, ze beled ta masir. De kan gubal Allah ma demiru Sodom wa Gomorrah. ¹¹Yala Lot iktar le uwu safa ta Ordun wa safir le sherik, wa ahal gesimu badum.¹²Abram geni fi Kanaan , wa Lot geni fi nus ta nas ta beled dak. Uwu dukgu kaima bait min kalis min Sodom. ¹³Hasa nas ta Sodom kan ashrrar kalis gidam ta Allah.¹⁴Allah kelim le Abram baat ma Lot ruwa min uwu, "Ayinu min makan al itta bi wegif fugu le safa ta shamal, junub, sherik wa garib. ¹⁵Watade kulu al itta bi ayinu de, Ana bi wedi le itta wa le eyal taki lel abad.¹⁶Ana bi sibu eyal taki tala ketir ze turab ta wata, ashan kan insan bi ageder iddu turab ta wata, eyal taki bardu bi ageder iddu. ¹⁷Gum, duoru safa tul wa urd ta wata de, ashan Ana bi ruwa wedi le itta."¹⁸Abram shilu. Kaima tuo wa ja geni fi Balutat Mamra al fi Habron, wa uwu abinu mazbah hinak le Yahweh

Chapter 14

¹Haasil fi ayam ta Melik Amraplel, melik ta Shanaar, Ariock, melik ta Ellasar, Kedorlaomer, melikta Elam, wa Tidal, melik ta Jouwem, ²umon amulu harib did Bare, melik ta Sodom, Birsha, melikta Gomorrah, ,shinab, melik ta Admah, Shemebar, melik ta sabuoim, wa melik ta Bali (al bardu binadi Sukhar³Kamsa muluk al awel de limu sawa fi nus tab wadi Seddim (al bardu bi nadi Bahar ta mileh). (⁴Itnashasr sena umon ishtakal abid le Kedorlaomer, lakin fi sena nimra talatashar umon itmarad. ⁵Yala fi sena nimra arbatashar, kedorlaomer wa muluk al kan fi ma uwu ja wa hujum Rephaim fi Ashteros Garnaim, wa nas Zuzeen fi Ham, wa Emmeen fi Shawa Gartaim, ⁶wa Hurreen fi jebel tuomon Seir, le safa ta Faran, al gerib ma sahara.⁷Umon rija wa ja le En Mishfat (al bardu isimtuo Kadish), wa gilibu kulu beled ta Amalik, wa Amoreen al bi geni fi hussun ta Tamar. ⁸Yalamelik ta Sodom, ma melik ta Gomorrah, ma melik ta Admah, ma melik ta Sabuoim, wa melik ta Bali (al isim tuo Sukar) ruwa wa jahisu le harrib fi jebel Seddim ⁹did kedorlaomar, melik ta Elam,Tidal melik ta Juwim, Amraphel, melik Shanaar, Ariock, melik ta Ellasar; arba muluk did kamsa.¹⁰Jebel Seddim kann maliam abiyar ta ziffit, ze ma muluk ta Sodom wa Gomorrah gi jere, umonwaga hinak. delin al fadul umon jere le jibal. ¹¹Yala muluk delin shilu kulu hajad wa mumtalakatta Sodom wa Gomorrah, wa ruwa fi sika tumon. ¹²Umon kaman shilu Lot, jena ta aku ta Abram, albi geni fi Sodom, sawa ma mumtalakat tuo.¹³Wahid zol al tefes ja wa weri le Abram al Ebbrani. Uwu kan gi keni

fi Balutat Mamra, al Amorri, al aku ta Eshkol wa Aner, al umon kulu kan fi tiffagiya ma Abram.¹⁴ Zaman Abram asuma inu nas addu gubudu ahal tuo, uwu tal ma 318 nas tuo al mudarabin wa la weledu fi bet tuo, wa turuju wara jama de lahadi fi safa ta Dan.¹⁵ Uwu gesimu nas tuo did jama delin be bilel wa hajimu umon, wa turuju umon lahadi safa ta Hoba safa sherik ta dimashk.¹⁶ Uwu rija kulu mumtalakat, wa ahal tuo Lot wa hajat tuo, wa kaman nusuwan tuo wa bagi nas.¹⁷ Baat ma Abram gilibu kedorlaomer wa muluk al kan ma uwu, melik ta Sodom tala bara ashan bi limu ma fi jebel Shawa (al bardu bi nadi jebel ta melik).¹⁸ Melkisadik, melik ta Shalim, jibu rekif ma kumor. Uwu kan Kahin ta Allah al Fuk.¹⁹ Uwu bariku uwu wa kelim, "Mubarak Abram min Allah al fuk, al kalagu sama wa ard."²⁰ Mubarak Allah al fuk, al selimu addu taki fi iddentaki." Yala Abram wei le uwu Ashara min kulu haja.²¹ Melik ta Sodom kelim le Abram, "Wedi leana nas wa, wa shilu mumtalakat le nefsa taki."²² Abram kelim le melik ta Sodom, "Ana arfa iddentai le Yahweh fuk, Allah al fuk, al kalagu sama wa ard,"²³ inu ana ma bi shilu wele kait, wele habilta sifinja, wele ayi haja taki, ashan itta bi ja kelim gali, 'Ana kutu Abram tala ganian.'²⁴ Ana ma bishilu ayi haja ile bes al shabab tai akulu wa nisba ta rujal al ruwa ma ana. Kede Aner, Eshkol, wa".Mamra shilu nisba tumon

Chapter 15

¹Baat hajat de kilima ta Allah ja le Abram fi Ruoya, kelim, "Mata kafu ya Abram! Ana yau bi katiitta wa Ana yau ujura taki."² Abram kelim, "Rabuna Yahweh, Itta bi wedi le ana shunu, wa anama indu jena, wa zol al werisu bait tai de Aliazar la min Damashk?"³ Abram kelim, "Ze ma ittama wedi le ana jena, ayinu, de al weledu fi bait tai yau bikun waris le ana!"⁴ Yala kelima ta Allah ja le uwu, wunuso, "Zol de ma bi ruwa kun waris taki; lakin de al bi tala min jisim taki yau bi weriso itta."⁵ Yala Uwu jibu Abram bara, wa wunuso, "Ayinu le samawat, wa iddu nujum, kan itta ageder iddu umon." Yala uwu kelim le uwu, "Eyal taki bikun ze de."⁶ Uwu amin fi Yahweh, wa iddu le uwu bir.⁷ Uwu kelim le uwu, "Ana Yahweh, al tala itta min Ur al Kaldaneen, ashan bi wedi le itta beled ashan bi weriso."⁸ Uwu kelim, "Rabuna Yahweh, ana bi aruf kef gali ana bi ruwa weriso beled de?"⁹ Yala Uwu kelim le uwu, "Jibu le Ana Ejil umor tuo talat sena, wa ganamaya abu mara umor tuo talata sena, wa kuruf suker umor talata sena, wa hamam, hamam al suker."¹⁰ Uwu jibu hajat de kulu, wa gesimu umon le itenin, wa kutu ayi nus aksi nus tani, lakin uwu ma gesimu tiuor.¹¹ Zaman tiuor al kabin biga bi nezil tihit le jusas de, Abram bi turuju umon bait.¹² Wekit shemish biga bi ruwa waga, Abram nom no al teggil, wa wata bigga doloma kalis al bi kuofu zol kati uwu.¹³ Yala Yahweh kelim le Abram, "Arufu kues inu eyal talki bi ja kun nas garibin fi beled tani al ma tuomun, wa umon bikun abid le nas de le muda ta urbumiya sena."¹⁴ Ana bi hukum nas ta beled al umon gi kadimu de, wa baat kida umon bi tala be amlak ketir.¹⁵ Lakin itta bi ruwa le abuhak takibe salam, wa bi dufunu itta fi umor al kebir al kues.¹⁶ Fi Jeil nimra arba umon bi ja hini tani, lanusher ta Amoreen lisa ma bigga kamil."¹⁷ wekit shemish nezil thit wa bigga duluma, tuwali, kukhan wa lehib nar mururu bain gitaat de.¹⁸ Fi yom dak Yahweh amulu ahad ma Abram, wunuso, "Ana bi wedi wata de le Eyal taki, min nahar ta Masir le nahar al azim . al Farat"¹⁹ Al Gaineen, al Genzeen, al Gadmoeen,²⁰ al Haisseen, al Ferzeen, al Rafeeen,²¹ al Amoreen, al Kananeen, al Jarjashieen, "wa al Yabusieen.

Chapter 16

¹Hassa kida, sarai mara ta Abram kan ma weledu iyal le rajil tuwo, lakin heya kan endu kadam abu mara, min masir al isim ta heya Hagar.² Sarai kelim le Abram, "Anin hasa, Rabuna kutu ana ma gi weledu iyal Ruwa num ma kadam tai. Bukun heya bi weledu le ana jena." Abram asuma kalam ta Sarai³ De kan fi Zaman al Abram geni ashara sena fi ardi kanaan yau Sarai, Mara ta Abram wodi hagar, kadam min masir ashan bi geni mara tuwo.⁴ Huwo geni ma Hagar, wa heya hamil. Lakin zaman heya biga hamilan, heya bada alisu saida bituwo.⁵ Bad de, Sarai kelim. Ana wodi Hagar kadam tai le inta, lakin zaman heya biga hamilan, bada alisu ana. Kede Rabuna yau hakim beina inta wa ana"⁶ Abram kelim le Sarai, "asma, kadam taki de huwo mara tehet guwa taki, amulu le heya haja al inta gifekir kwes le inta." Sarai bada amulu hagar batal lahadi heya jere bara.⁷ Malaika ta Rabuna ligo heya fi kor al fi sahara, kor de kan fi sika al masi le shur.⁸ Maliaka de kelim le heya, "yah agar, kadam ta Sarai, inta ja min wen wa inta masi wen? Heya juwabu, "ana gi jere min seida tai Sarai."⁹ Maliaka ta Rubuna kelim le heya, "rija wara le Seida taki, wa wodi gisim taki tehet sulta bituwo."¹⁰ Malaika ta Rubuna kelim le heya, "ana bi Kutu jil taki bi geni ketir lahadi mafi zol biakder idu,"¹¹ Maliaka ta Rubuan kelim leya "wa hasa kida in ita hamilan wa bi weledu weled, inta bi kutu isim bituwo bi kun Ismael, lehano Rubuana asuma le kore taki ta waja."¹² Weled taki de bi geni zei humar ta goba. Huwo bi geni did ta kulu zol, wa kulu zol bi geni did bituwo. Huwo bi geni beit min ahal bituwo kulu.¹³ Hagar asalu gisim tuwo barau, "sei ana ainu Rubuna wa lisa ana hai? "heya wodi isim le Rabuna al beinu lehuwo de gali "Rabuna al bi aniu an".¹⁴ De yau sabab nas wodi isim le bir al fii beina kadesh wa bered gali bir ta huwo al bi ainu ana"¹⁵ Hagar weledu jena le Abram wa Abram wodi isim tuwo Ismael.¹⁶ Abram kan umur tuwo sita-wa-tizaen sena zaman weledu le huwo Ishmael.

Chapter 17

¹Wokit Abram kan umur tuwo Tiza-wa-izaen, Rubuna beinu le huwo wa kelim, "ana yau Rabuna al fok Kulu haja. Douru fi sika tai wa amulu haja al adil."² Yala biga ana bi sabitu ahad tai ma inta, wa ana bi kutu ita bi weledu ketir.³ Abram dengir be wusa tuwo falata, yala Rubuna kelim le huwo gali "⁴De yau ahad al ana gi amulu ma ita, ana bi kutu inta bi geni jil bita doula ketir."⁵ Isim taki tani ma bi nadi Abram, lakin binadi inta Abraham. Ashan inta mashi geni abu ta doula ketir.

⁶Ana bi talau doula ketir min inta, wa muluk bi tala min jil taki.⁷Ana bi asisu ahad tai ma inta wa Kaman ma jil taki al gi ja wara inta, wa fi wasat jil ta humon le ahad al abadiya ashas ana bi geni Rubuna taki wa Rubuna ta jil al bi ja wara taki⁸Ana bi wodi le inta wa le jil al gi ja wara taki ardi al hasa inta fogo ajnabi, kulu ardi ta kanaan ashan bi geni mumtalaka ilelabat, wa ana bi kun Rabuna ta Humon.”⁹Rabuna kelim le Abraham, keli inta lazim hafisu ahad tai inta wa jil taki al gi ja wara inta wa Kaman fi wasat kulu jil ta humon.¹⁰De yau ahad al ana der lazim keli intum hafisu ma jil taki wa Kaman fi wasat kulu jil al gi ja wara ta humon: kulu rujal fi wasat takum kele teheru.¹¹Lazim inta bi teheru gilid ta jisim taki ta gidam, wa de bigeni alama ta ahad beina ana wa inta.¹²Kulu jena abu weled al weledu fi usura taki, lazim keli teheru kan timu tamaniya yom, wa de bi istemir le jil ta nas taki kulu. De bi dakalu fogo jena al weledu fi usura taki wa hata al int biyu be gurush min ajnabi al ma wahid min jil taki.¹³Huwo al weledu fi usura taki wa huwo al biyu be gurush lazim keli teheru. Be teriga de, ahad tai bi geni fi gisim taki le ahad al abadiya.¹⁴Kulu weled al ma teheru fi jisim ta rajil al be gidam de bi fasilu bara min nas bituwo. De ashan huwo kasuru ahad tai.¹⁵Allah kelim le Abraham, “mata nadi Sarai be isim bituwo de tani mara, isim bi tuwo biga bikun Sarai.¹⁶Ana bi bariku huwo, wa ana bi wodi le huwo weled al huwo yau weledu. Ana bi bariku huwo, wa huwo bi geni uma ta doula ketir muluk wa kulu nas bi tala min huwo.¹⁷Abraham dengir tehet be wusa tuwo, wa ataku, wa wonusu fi gelba tuwo, “Al rajil al umur tuwo miya sena? Kef Sarah biakder weledu jena abu weled fi umur ta tizaen sena?”¹⁸Abraham kelim le Rabuna, ana bi it mana keli Ismael hai gidam taki ashan kalam de.”¹⁹Lakin Rabuna kelim, “la! Mara taki al hagiga de. Sarah bi weledu le inta weled, wa lazim inta bi kudu isim tuwo Iskaaka. Ana bi asisu ahad tai ma huwo ze ahad al abadiya ma jil al bi ja wara tuwo.²⁰Kan Ismael, ana kalas asuma kalam taki. Ashan kida, ana bi bariku huwo wa kutu huwo bi weledu iyal ketir be teriga al afdal. Huwo bi geni abu ta itnasar amir, wa ana bi kutu huwo bi tala doula kebir.²¹Lakin ana bi asisu ahad tai ma Isaaka, al Sarah bi weledu le inta fi zaman zede sena al jai.”²²Wokit Abraham kalasu wonusu ma Rabuna, Rabuna bad de masi bara.²³Abraham bada shilu jena tuwo Ishmael, wa kulu iyal al weledu fi usura tuwo, wa kman del al biyu be gurush, kulu awulat min rujal al gi geni fi bed tuwo, wa teheru gilid ta gisim ta humon ta gidam de fi nebsu yom al Rabuna kan kelim le huwo de.”²⁴Umur ta Abraham kan tiza wa tizaen sena wokit huwo tehero nebsa tuwo.²⁵Weled tuwo Ishmael kan Talatasar sena wokit teheru gilid tuwo ta gidam de.²⁶Fi nebsu yom, Abraham ma jena tuwo Ishmael kulu kan teheru.²⁷Kulu rujal al fi usura tuwo kan teheru sawa ma huwo, fogo del al weledu fi usura tuwo, wa del al biyu be gurush min ainabi.

Chapter 18

¹Rabuna beinu le Abraham fi jambo shejera ta boluthat, wokit huwo geni fi bob qeima fi zaman ta nahar wa shemis sokon²Huwo arfa ena tuwo fog wa aninu talata rujal wogif axi huwo.³Huwo kelim, “ya rabbi, iza kan ana ligo neima fi ena takum, malesh keli intum ma futu kadam taki⁴Keli jebu moyo besit, kasulu kura takum, wa akudu raha fi tehet shejera ini.⁵Keli ana jebu akil besit, ashan intum bi akudu raha. Yala bad dak intum biga bi ruwa fi sika takum, ze ma intum ja le kadam takum” umon juwabu, “Amulu ze ma inta kelim.”⁶Abraham ruwa guwam fi qeima ta sarah, wa kelim, “shilu shawal ta aksen degit wa amulu esh”⁷Abraham jere fi zeriba, wa shiju aksen bagara soker, huwo wodi le kadam ashan bi rakabu guwam.⁸Huwo shila jibna wa leben, bagara al rakabu, wa kutu akil de gidam ta humon ze ma huwo wogif jambu ta humon fi tehet shejera wa humon gi akulu.⁹Humon kelim le huwo, “wenu mara taki Sarah? Huwa juwabu, huwo fi hinak fi qeima.”¹⁰“Huwo kelim, ana be hagiga bi rija ini senja al jai wabi ligo Sarah, mara taki weledu weled.” Sarah kan gi asuma min juwa qeima al wara bita humon tuwali.¹¹Abraham wa sarah kulu kan biga ajusin shedid. Umur ta humon kan kalas ruwa, wa Sarah biga futu umur ta mara al gi weledu.¹²Sarah ataku wa kelim le nebsa tuwo, “bad ma kalas ana lejin wa seid bitai biga ajus, al lisa ana bi ligo hilu tuwo?”¹³Rabuna kelim le Abraham, “malu Sarah ataku wa kelim, sei ana tani bi weledu fi shokol ajus kida?”¹⁴Al fi haja al Rabuna ma biakder amulu? Fi zaman al ana wonusu, fi zaman qarif, ana bi rajah le intum. Tegirban fi wokit zede sena al jai Sarah bi kun endu jena weled.¹⁵“Sarah anguru kalam de wa kekim, ana ma ataku, “ashan huwo kan kafu. Humo juwabu, “la in ta ataku.”¹⁶Rujal de gum futu wag i ainu le medina ta sodoma. Abraham kan gedimu humon sawa fi sika.¹⁷Rabuna kelim, keli ana dusu haja al ana der amulu min Abraham,¹⁸“Zei has Abraham mashi geni doula al kebir wa hazim, wa kulu dual al fi ardi bukun Mubarak be wasat bituwo?”¹⁹Ana azilu huwo ashan bi wori le iyal tuwo wa usura tuwo al bi ja wara ashan bi hafisu sika ta Rabuna, wa bi amulu hajaj al kwes wa adil, ashan kelim le Rabuna bi amulu hajaj al huwo kilim le Abraham.”²⁰Rabuna kelim, ashan korerat fogo Sodoma wa Gomorrah biga ketir wa ashan katia ta humon biga ta jadi,²¹Ana bi nenjil hinak wa bi sufu le korerat did hia al ja le ana de, kan sei humon amulu, lo ma kida, ana bi arufu.”²²“Wa rujal de agilubu min hinak wa rua tija Sodom, lakin Abraham istemir wogif gidam Rabuna.”²³Abraham midu gerib wa kelim, “al inta bi demiru del al adilin ma del al sheririn sawa?”²⁴Bukun fi kamsin nas al gi amulu hajaj al adil. Al inta bi demiru wa ma bi alagu mahal de le saleh kamsin nas al gi gen hinak de?”²⁵Keli inta ma amulu shikil haja zede, ashan bi katulu nas al adil ma nas al sheririn, ashan nas al sheririn. Keli inta ma amulu kalam de nihayi! Al hakim ta dunia kulu ma bi hakim ma adala?”²⁶Rabuna kelim, “Izakan ana ligo kamin nas al adilin fi dakil medina ta sodoma, ana ma bi demiru medina de ashan humon.”²⁷“Abraham juwabu wa kelim, “failan ya Rab, ana ma haja ile bes ze tin wa rumat sakit, keli asuma ashan ana bi wonusu le ita:”²⁸Izakan inta ligo nas al adilin de nagis be kamsa, al inta bi demiru medina de ashan kamsa nas al nagis de?” huwo gal, Izakan ana ligo kamsa wa arbein, ana ma bi demiru Medina de.”²⁹“Wa huwo wonusu le huwo tani mara wa gal, “yala kan inta ligo fi arbein nas hinak?” Huwo Juwabu, Ana ma bi demiru ashan arbein nas de.”³⁰Huwo kelim, “malesh keli inta ma tala zalan ya Rab. Keli ana wonusu tani. Bukun inta biligo teletin hinak. Huwo juwabu, ana ma bi demiru iza kan ana ligo teletin nas

hinak.”³¹ Abraham kelim gal, ya Rab, malesh ashan an gi wogif gidam taki be shujah wa bi wonusu! Minkin inta bi ligo Isirin nas fi juwa medina de. “Huwo Juwabu, “ana ma bi demiru medina de ashan Ishirin nas”³² Abraham tani kelim, malesh, keli inta ma tala zalan ya rab, keli ana wonusu wahid bes wa akir dour. Minkin inta bi ligo ashara nas fi juwa medina hinak. “huwo gal, ana ma bi demiru ashan ashara nas de”³³ Rabuna tuwali bada masi be sika tuwo bad ma huwo kalasu wonusu ma Abraham, wa Abraham rija fi bed.

Chapter 19

¹Maliaka itnin de ja fi sodoma ashia, wokit loto kan geni fi bab ta sodoma. Loto ainu humon, wa gum ashan bi gabilu humon, wa dengir falata be wusa tuwo tehet. ²Huwo gal, “Ainu hasa ya seid tai, malesh matakum ruwa min bed bitai num takum ini bilel de wa kasulu kura takum. Bad de intum bi gum saba bediri ashan bi ruwa fi muswar takum. Humon juwabu, “la, nina bi num fi mahal fadi ³Lakin huwo Istemir asalu humon shedid lahadi humon masi fi bed tuwo, wa dakalu fi juwa tuwo. Huwo jahizu akil wa amulu esh budun kemira, wa humon akulu. ⁴Lakin gubal humon num, rujal ta medina ta sodoma gordono bed ta loto, sukar wa kubar, kulu rujal min aiya tija bita medina. ⁵Humon nadi loto wa kelim le huwo, “wenu rujal al ja fi bed taxi bilel de? Tala humon bara le nina ashan nina bi num be humon”⁶ Loto bada tala le humon bara wa gofulu bbab tuwali. ⁷Huwo kelim, “Ana bi asalu intum ya akwana bitai, matakum amulu amail al sherir zede. ⁸Aninu hasa ana endu itnin banad al gubal kida ma num be rujal. Keli ana jebu humon bara le intum. Wa intum bi amulu aiya haja al intum de amulu le humon. Lakin mata kum amulu haiya haja le rujal de ashan humon ja zeidiuf fi bed bitai wa ana lazim bi hafizu humon. ⁹Lakin humon kelim, sibu le nina sita, inta bes ajnabi inta munu ashan bi wori le nina sunu ashan bi amulu? Wasa bara kan mafi nina bi amulu le inta batal futu bita humon.” Humon lizu loto wara wa bada harik ashan bi kasuru bab. ¹⁰Lakin itnin rajal al fi juwa de midu iden wa juru loto wara fi juwa wa gofulu bab. ¹¹Diuf de adarab ena ta rujal al kan bara kulu tala amyanin, kan sukar were kubar, lahadi humon tala tabanin be fetish bab ¹²Wa rujal de kelim le Loto, “al inta endu aiya ahal tani ini? Kan fi rujal banat taki, awulat taki, wa banat taki. Wale kulu ahal taki al fi juwa medina de, tala humon bara, ¹³Ashan nina bi mashi demiru medina de Rabuna kalas asuma le kulu hajat al ishteki did shab de wa rasulu nina ashan bi ja demiru Sodoma. ¹⁴“Lot tala bara wa wonusu le rujal ta banat tuwo, wan as al kan wahad ashan bi jouzu banat tuwo wa gal “gum takum guwan min beled de leanu Rubuna gerib bi demiru” lakin rujal ta banat tuwo de gi ainu zeidiuf loto gi wonusu hizar. ¹⁵Wokit wosulu gerib saba, malaikat de bada kelim le Loto, “bada ruwa, shilu ma inta itnin banat taki wa mara taki al fi ma inta de, ashan keli ma kalasu intakum kulu fi hukuba ta medina de. ¹⁶“lakin huwo lisa bi lifu-lifu. Rujal de gobudu ida tuwo wa ida ta mara tuwo, wa ida ta itnin banat tuwo leanu rabuna kan endu rahman fogo huwo . humon jebu humon lahadi bara medina wa sibu humon hinak ¹⁷Wokit humon jebu humon bara, wahid min rujal de, kelim, “jere wa angkisu haya takum! Mata kum ainu wara wale geni fi aiya mahal al fi taraf nahar ta Ordon Jere takum fi jubal ashan keli ma demiru intakum. ¹⁸“Loto kelim le humon, “la, malesh ya seid! ¹⁹Ainu hasa, kadim taki ligo neima fi ena taki, inta wori le ana shokol kwes fi hangkisu haya tai, lakin ana ma biakder jere fi jubal, dimar de biligo ana, wa ana bi mutu. ²⁰Sufu hasa, medina al hinak de soker, malesh keli ana jere fogo wa haya tai bi kalisu. ²¹Huwo gal, “kalas kwes, ana bi rudu le inta kalam de, wa ana ma bi demiru medina al inta kelim de. ²²Amulu guwan! Jere hinak, ana lisa ma bi amulu lahadi kan intum wosulu hinak. “ashan kida medina de kan nadi zoar. ²³Wosulu fi Zoar wokit Shemish baga tala fogo. ²⁴Wa Rabuna nenjilu kibiri tan wa nar min samawat fogo sodoma wa Gomorrah. ²⁵Huwo demiru medina de wa kulu hawlu bituwo, wa kulu nas al bi geni fi medina, kulu nabad al bi raba falata. ²⁶Lakin nara ta Loto al kan fii be wara, ainu wara wa tala amud ta mileh. ²⁷Abraham gum fog sabah bediri wa ruwa fi mahal huwo kan wogif fogo kan ma Rabuna. ²⁸Huwo ainu falata fi tijah ta Sodoma Wa Gomorrah, wa fi kulu ardi al fi hawlu. Huwo aina duhkan kan gi gum min ardi zeidiuf dukhan min furun. ²⁹Wokit Rabuna demiru medina al fi hawlu huwo, Rabuna zekiru Abraham, huwa tala Loto min dimar wokit huwo demiru Medina al Loto kan bi geni fogo. ³⁰Lakin Loto ruwa fi Zoar wa geni fi jubal ma itnin banat tuwo. Lehanu huwo kan bi kafu min nas ta Zoar. Huwo rua geni fi karkur ma itnin banat tuwo de. ³¹Bibiya al bikiria de kelim le al Soker de, “abu tanina biga ajus, wa mafi rajil fi aiya mahal ashan nina bi weledu ma humon zeidiuf nas gi amulu fi dunia. ³²Tal, kelina wodi abu tanina asurubu merisa, yala nina bi num ma huwo, be teriga de, nina bi kutu usura tanina lisa bi geni fi be wasat aba ta nina. ³³“Humon wodi abu ta humon asurubu wa tala sekaran bilel de. Al bikiria de dakalu juwa wan um ma abu bituwo; huwo zatu marufu kan binia tuwo num miten, wa gum miten. ³⁴Yom nimura itnin, bikiria de kelim le be abu tanina. Keli nina Kaman amulu merisa tani bilel de wa inta yau biga biruwa num ma huwo, ashan kelina ha fisu usura tanina geni hai be wasat abu tanina. ³⁵“humon wodi abu ta humon asurubu merisa bilel dak wa al soker der mashi num ma huwo, huwo marufu biniya de num miten wa gum miten. ³⁶Be teriga de, itnin banat ta Loto kulu hamil ma abu ta humon. ³⁷Al bikiria de weledu weled wa wodi isim tuwo Moab. Huwo kan ja tala jil ta nas ta Moab lahadi alela. ³⁸Biniya al soker de bardo weledu weled, wa wodi le Huwo isim Ben-Ammi. Huwo ja tala jil ta nas Ammon Lahadi alela.

Chapter 20

¹Abraham gum min hinak wa ruwa tija negev, wa geni beina kadesh wa shur. Huwo kan ajnabi fi Gerar ²Abraham kelim, Sarah de okut tai Abimelek melik ta Gerar nadi Sarah wa Shilu huwo. ³Lakin Rabuna ja le Abimelek fi Hilim be bilel, wa gal, “Inta masi mutu leanu mara al inta Shilu de mara al kalas jouzu ma rajil tani. ⁴“lakin Abimelek ma ja gerib ma huwo wa kelim, “ya Rab, al inta Kaman gi katulu doula al adil? ⁵Al huwo be nebsu yau ma gal le ana, “ mara de okut tai? “Hata

mara zatu gal, de aku tai, Ana amulu kalam de be shokol amana min juwa gelba tai wa ana ma amulu aiya haya galat.

⁶“Rabuba kelim le huwo fi hilim de, “nam ana bardu arufu gal inta amulu kalam de be shokol amana fi juwa gelba taki, wa ana Kaman wogifu inta ashan ma bi amulu la ana katia. Ashan kida, ana ma rudu keli inta abishu huwo. ⁷Ashan kida, rija mara ta rajil de leanu huwo nebi. Huwo bi seli le inta wa inta bi hai. Lakin izakan inta ma rija huwo, arufu inu inta wa kulu hajat al taki bi mutu”⁸Abimelek gum Sabah bediri wa nadi kulu kudam tuwo fi gi dam tuwo. Huwo kelim kulu hajat de le huwo wa kan gelba ta humon kafu. ⁹Abimelek nadi Abraham gidam tuwo wa gal, de sunu yau inta amulu le nina? De sunu yau ana amulu le inta batal al kutu inta jebu le ana wa mamlaka bitai katiya kebir zede? Inta amulu le ana amali al kan inta ma bi amulu.¹⁰Abimelek kelim le Abraham, “inta amulu kalam de ashan inta endu yatu gasit?

¹¹“Abraham gal, “le ana fekir, fi hagiga mafi zol fi mahal al bi kafu Rabuna, wa humon bi katulu ana ashan bi shilu mara tai, ¹²Failan, huwo bardo ukut tai, biniya ta abu bitai, lakiin ma biniya ta uma tai, wa huwo tala mara tai.¹³Wokit Rabuan kutu ana sebu usurs ta abu bitai wa safir min malhl le mahal, ana gi kelim le sarah, inta lazim bi wori le ana shokol amana ka mara tai: fi kulu mahal nina bi ruwa fogo, wosifu ana gal, “ huwo oku bitai’ ¹⁴Abimelek shilu korufan wa bugar, zidu fogo kudam rujal wa abu nusuwan, huwo wodi kulu le Abraham. Wa huwo rija Sarah, mara ta Abraham ie huwo.

¹⁵Abimelek kelim ie huwo, yau de ardi tai kulu gidam taki. Geni fi aiya mahal al bi anfa ma inta” ¹⁶Le Sarah huwo gal, “Suf. Ana wodi le aku taki aifi girish ta fida de ashan bi kati galat al ana amulu le inta fi ena ta kulu nas al ma inta wa fi ena ta kulu nas ashan umon bi arufu gal inta ma galtan.”¹⁷Abraham seli le Rabuna wa Rabuna kan aliju Abimelek, mara tuwo, wa kudam tuwo al nusuwan ashan humon bi weledu iyal. ¹⁸Ashan kan Rabuna gofulu rihim ta kulu nas usura ta Abimelek be sabab ta Sarah, mara ta Abraham.

Chapter 21

¹Yahewa kutu bala le sarah ze ma huwo kelem,wa Yahewa amulo le sarah biidab ze ma kan huwo waadu. ²Sarah hamil wa weledu jena le Abraham fi umor tou al kebir , biidab fi zaman ali allah waado huwo. ³Abraham wodi issim Issaca le jena ali sarah weleduu de. ⁴Iama jena tou Isaaca umor tou wosulo tamania ayam , Abraham tehiro huwo ze ma Rabuna amir huwo. ⁵Abraham kan umor tou meya sena zaman weledu Issaca le huwo. ⁶Sarah kelemo “Rabuna amulo leana ataku; ay zol kan isunma be ataku ma ana.” ⁷wa huwo kelemo:“monu yau kelemo le Abraham:Sarah bi radah Jena? Hata weledu fii umor tou al kebir de!”⁸Jena de bega kebirwa fotomu huwo. wa Abraham amulu azuma kebir yom al fotomu foku Issaca. ⁹Sarah eynu jena ta hager al min masiri , ali huwo weledu le Abraham be haziir ma jena tou Isaaca,¹⁰Sarah kelemo le Abraham “torodu mara al kadam de ma jena tuoh, leano jena ta kadam de ma be werisu ma jena tai Isaac.”

¹¹Kalam de tala batal fi nefsa ta Abraham be sabab jena tou de. ¹²Alaa kelemo le Abraham: “ keli nefsa taki ma karabu be sabab ta jena de aou mara taki al kadam de, asma le kulu kalam Sarah be kelem le inta leano jeel taki be ja min Isacca

¹³Ana Kaman be amulo jena ta mara al kadam de uma , leano huwo min jeeil taki. ¹⁴Abraham gum fok sabah bidiri, shelo akil macontina ta moyo huwo wedi le hagar, Huwo kuto Jenade fi dahar, tou wa rasulo heya bara. Heya rowa fi sahara ta birsaba. ¹⁵Iaman moyo kalasu min continua heya sibu jena de tehet shejiira, ¹⁶heya rowa wa gini gidam tou min baid, wa kelemo “ana ma diir ayno mutu ta jena de”. Heya geni gidam tou wa arfasawoot tou wa kori. ¹⁷Alla asuma sawoot ta jena de. Malaika ta Alaa nadi Hagar min samaa wa kelem le heya: malu ya hagar? Ma ta kafu, leano Alaa asuma sawoot tha jena de fi makan al huwo fogo. ¹⁸goom wa arfa jena de wa amsoku huwo leano ana be amolu huwo uma kebir.¹⁹Alaa fatah eyne tou wa heya ayno kor ta moyo, heya rowa wa mala continua ta moyo wa wedi moyo le jena. ²⁰Alaa kan ma jena de, huwo tala kebir.o wa geni fi sahara , wa raba big huwo big tala zol al be logu nisab. ²¹wa huwo geni fi sahara ta Paran, wa uma tou shilo le huwo mara min nas masriin. ²²Wa kan hasil fi zaman abimelek wa Phicol reais ta jish tou humon kelem le Abraham gali:” Alla ma inta fi kulu haja inta be amolu. ²³has halifu le ana kidam Alla.eno inta ma be amolu batal ma ana welii ma eyal ao ma geil tai. ze ma ana amolu koise ma inta ,kaman amolu le ana ma beled tai al inta foku ze ajnibi.

²⁴Abraham kelem “ana be halifu ”. ²⁵Abraham amolu showkwa le Abimelek leano kadamin tou shelu beir ta moyo.

²⁶Abimelek kelem , “ ana ma arofu de monu yau amolu haja de, wa inta ma wori le ana , ana ma asuma ile alila . ²⁷Bad de Abraham wodii Ganamaya ma bagara le Abimelek humon kulu teafagu. ²⁸Abraham ferego saba korofan al nasawin min zeriba, ²⁹wa Abimelek asalu Abraham “ inta gasid shonu be korofan al nasawin al saba al inta ferigo min zeriba de?” ³⁰fa huwo jowabu:saba korofan al nasawin de ana be wodi le inta be eida tai,huwo shada le ana be wori gali ana yau hafora kor de”. ³¹ashan kide makan semi beersaba, leano Abraham wa Abimelek tifago hinak. ³²be teriga de humon amolu tifagia fi beersaba , bega Abimelek wa Pihcol, raise ta jish rija wara fi Philistine³³Abraham zara shjira ta tamarisk fi beersaba,wa hinak huwo nadi isim ta Wahewa , Alaa ta ila abad. ³⁴wa Abraham gini zaman towii fi Philistin.

Chapter 22

¹Wabad kalam de hasil Alaa emtahin Abraham ,huwo nadi ! Yah abraham!. Huwo jowabo ana yau de. ²huwo kelem le huwo: “shulo jena taki al wahidde, Isaac al inta be hibu de, wa rowa fi beled ta Moriah wa kidimo huwo zebiha fi wahid min jebal al ana be wori le inta”. ³Abraham gum sabah bedri wa jahizu himar tou, wa huwo shelo etnin min ayal tou ta Bet wa jena tou Isaac. Wahuwo jahezu kashab le zebiha, wa huwo rowa fi makan al Alaa kelem le huwo de. ⁴Wa bad tarlatan ayam Abraham aynu makan de min baid. ⁵Abraham kelimo le ayal tou de : “geni takuom henii ma himar de , ana ma jena de anina be rowa henak abido Alaa , bad de nina berija le intakum”. ⁶Abraham wodi kashab ta zebiha de le Isaaca ,wa huwo shelo be eidin tou nar wa Humon rowa kulu sawa. ⁷Isaac kelem le Abraham abu tou: “ya baba”huwo

jowabo : nam ya weledii” huwo asallu abu tou : yau nar wa kashab, lakin wonu korof ta zebiha”.⁸fa Abraham rudu le huwo: “ Allahbe jebu khrof ta zebih ya weledii”. Humon rowa sawa.⁹laman humon wosolu fi makan al Alaa kelim le huwo de ,Abraham abeno Allter henak, wa jahezu kashab, baad de huwo robuto jena tuo Isaac ,wa koto fi alterfok kasahab.¹⁰Abraham medo edin touwa shelo sekin ashan bedabah jena touh.¹¹malaika ta Yahewa nadi huwo min samaa wa kelim : “Abraham , Abraham” huwo jowabo: ana yau de. ¹²huwo kelem mata medo eidataki le jena de wa mata amolu le huwo ai haja , lano hasa ana arofo eno inta be kafu Allah, wa inta ma aba jena taki al wahid de le ana.¹³Abraham arfa eyna tou huwo aino korof lesego fi wahid min kenei ta shjirah fi gaba, huwo rowa jeebo korof de wa dabah zebiah bidal jena tou ¹⁴wa Abraham wodi isem le mahal dak “Yahewabe wodi” hata alila nas be kelim fi jebel ta wahewa, Alaa be eynu.¹⁵Malaika ta Rabuna nadi Abraham tani min samaa ¹⁶wa kelem: ana amolu waad be nefsa ta, Wahewa kelem, leano inta amulo haja de, wa inta ma amsoku jena taki al wahid de le ana , ¹⁷Ana be bariku inta be barakat, wa ketir jeel taki be kon ketir ze nojuum ta samaa wa ze romola al fi traf bahar, wa jeel taki be worisu bab ta adu toumon.¹⁸wa be wasat ta jeel taki kulu nas fi dounia be lego baraka ashan inta asuma le kalam tai. ¹⁹Bad deAbraham rija wara le eyal tou, wa huwomon gum rowa sawa le beerseba, fi maka al Abraham begeni foko.²⁰wa kelemo le Abraham bad kalam de: “Yaud Milkah Kaman weledu eyal le aku taki Nahor. ²¹Uz Jena al begir, Buz aku tou, kemuel abu ta Aram, ²²Wa Kesed, Hazo, Pildah, Jidlapah wa Bethuel”.²³Bethuel weledu Rebecca, deel yaou tamaina Aial al Milkah weledu le Nahor aku ta Abraham. ²⁴wamara ta nahor tani al isem tou Reumah weledu le huwo Kaman, Tebah, Gaham, Tahash and Maakah.

Chapter 23

¹Sarah eish meya wa sabah wa eshrin sena (127) , ²Wa bad de Sarah mutu fi kiriath Arba,henak fi Hebron, fi beled ta Canaan. Abraham rowa wedi tahzia le Sarah wa huwo kori.³Abrahaim gum min gidam ta mara tou al mutu wa kelem le ayal ta heth gali: ⁴“ana ajenebe wa deifan fi woasat takum, wodi takum le ana toroba fi wasat takum ashan defonu meeat de min kadam tai. ⁵Eyal ta Heth jowabo Abraham huwomon kelimo le huwo: ⁶Asma le anina ya seaid. Inta reaise min Alaa fi wasat ta nina, dofonu meat taki fi ahsen toroba min torobat ta nina, mafi zol min anina be aba toroba tou le inta ashan be defonu meat taki⁷Abraham gum wa dengery kidam ta ayal tha Heth ahal ta beled, ⁸wa huwo kelem le huwomon gali: kan intakum rudu ashan ana be dofonu meat tai de , asma takun ana ze ma intakon kosin, asalu takon le ana Ephron jena ta Zohar. ⁹Ashan huwo be wodi le ana Cave ta Machplah al fi akir ta makan tou de ,wa ana be beyuo wa be kun tai fi kidam takon wa bekun toroba ta dofonu le ana fi wasat takom.¹⁰wa Ephron kan be geni fi nost ta ayal ta Heth, huwo kelem ligo eyal ta Heth be asma , wakidam kulu nas al hadir fi mejlis ta medina tou: ¹¹“la ya seaid tai, asma le ana ,yau de mahal zara tai wa Cave ana wodi le inta fi kadam ta nas tai, shelo huwo wa rowa dofonu meat taki”.¹²Abraham dengery kadam ahal ta beled mara nimira etnin, ¹³huwo kelem le Ephron kidam ta nas ta beled: kan intakon rudu asmatakon le ana . Ana be dafa grosh ta mahal zara. Fa gabilo min ana ya ana be rowa dofonu meat tai henak.¹⁴Ephron jowabo Abraham: ¹⁵“ asma le ana ya seai, wata de be uorbomeya shekels ta fidah, wa grosh ma moshkila bein ana wa inta? dofonu mara taki. ¹⁶Abraham asma le Ephron, wa Abraham wozin orbumea shekels ta fieda al huwo zekiro le huwo lego ayal ta Heth be asma. Orbumea shekels de hasab migiyas ta tojar.¹⁷Wa be teriiga de bega mahal zara ta Ephron al fi Machpelah kidam ta Mamre, wa Cave al foko, wa kulu shjiirat al fi hodod al fi taraf tou, ¹⁸melek le Abraham kidam ta ayal ta Heth wa kulu nas al hadiir fi mejlis ta medina tou.¹⁹wa bad de Abraham dofono Sarah mara touh fi Cave al fi mahal zarah ta Machpelah, gerib min Mamre, de Hebron fi beled ta Canaan. ²⁰Abraham meliko min Heth mahal zara wa Cave bekun dofonu le Abraham.

Chapter 24

¹Abraham bega kebir fii omor.wa Wahewa bariku huwo ma hajjat krtir. ²wa Abraham kelim le reais ta kadam tuo almosowl fi kulu hajjat ta bet tuwo kotu eida taki tahit kora tai, ³ana be alifu inta ma Wahewa , Alaa ta sama wa Art keli inta ma shelo mara le jena tai min banat ta Canaan al ana be geni fi wasat toumon. ⁴Liken inta bi rwaa fii belet tai wa le wosura wa arusu maraa le jena tai Isaac.”⁵kadam de kelim le huwo: momkin mara de ma be rudu ja ma ana fi art de. Hal ana be rija ma jena taki min art al ana tala min fogu? ⁶Abraham kelim le huwo keli inta amolu heisab taki mata rija jena tai henak! ⁷Wahewa, Alaa ta samaawat , al shelo ana min Bet ta abu tai, wa min beled ta ahal tai huwo kelem le ana wa waadu be halifa gail: min geel taki ana be wodi beled de; huwo be rasolu Malaika kidam taki, wa inta be ligo mara le jena tai henak.⁸kan mara de ma rudu ashan be ja ma inta, bad di inta bekon hor min alifa tai. Best mata shelo jena tai henak. ⁹wa kadam de koto eida tou tahat kora ta Abraham wa halifu le huwo an kalam de¹⁰yala kadam de shelo ashara Jemel min ta seaid tou wa rowa,ila Aram Naharain ila medina Nahor. ¹¹henak huwo wogifo jemal tou bara medina fi kor ta moyo fi asheia ,de wogit al banat be ja shelo fogo moyo.¹²Huwo kelem: “ya Wahewa Alaa ta seaid tai Abraham, ana be asalu inta alila wodi le ana naja, wa wori sokol koweis taki le seaid tai Abraham ¹³yau ana be wogif gidam ta kor ta moyo al banat ta beled de be ja shelo moyo fogo. ¹⁴kedi kun ze de beneia al ana be kelem le heya: wodini бага taki keli ana ashrobo moyou ma huwowo, kan heya jowabo ashrob, wa ana Kaman be wodi moyo le jemal taki, de be kun mara al ana ektar le seaid tai Isaac. Kedi ana be arof inta amolu kowis le seaid tai Abraham”.¹⁵Gobal huwo ma teimu salawat tou huwo eynu Rebecca jena ta Bethuel wa jena ta Milkah mara ta Nahor aku ta Abraham be jaw a бага fi kitfa huwo. ¹⁶heya beneia sugir wa jemil jiden heya lisa azzra, ma arof kalam ta rajil , heya nezil fi kor gata moyo wa tala.¹⁷kadam de jeri wa gabil heya wa kelim: malish wodenii moyo shrab min бага taki de. ¹⁸Beneya de joeabo : “ashrobo ya seaid tai”, towali heya nezil бага

fi eida tou wa wodi le huwo moyu.¹⁹bad ma huwo ashrob moyo de , heya kelim: ana kaman be wodi moyo le jemal taki de le hadihuwomo kulu tala shabanin.²⁰heya rowa fadii бага tou fii ofora,wa jeri tani fii kor jibu moyo le Jemal tou kulu.²¹kadam de lisa be itamal eyno biirah min gerib kan seeii Wahewa najah barnamig tou wely la!²²laman jemal kalasu ashrobo moyo, Rajil de tala ring ta anafa min dahab wozin tou nost shekel, wa itnin min bracelet min dahab wozin ashara shekel,²³kadam de asalo: inta beneya ta monu? Wori le ana : hal fi bet ta abu taki fi maha anina be noom foko?" abu taki yao monu?hal fii mahal le ana ma ma nas tai fii Bet ta abu taki ashan ninia be nuom be lilt a alila."²⁴heya jowabu , ana Beneya ta Bethuel jena ta Nahor wa Milkah,²⁵heya kaman kelem le huwo anina indu , zerib wa akil ketir, le jemal takon, wa mahl nuom le intakon kaman.²⁶Rajil de dengir wa seliy le Rabuna,²⁷wa kelem mejid kely kun le Wahewa Alaa ta seaid tai Abraham al Huwo ma amlou kowis le seaid tai Abraham.wa wori le ana seka ila bet ta aku ta seaid tai".²⁸beneya de jery wa weri le nas Bet toumon ma haja al hasil de²⁹Rebecca indu aku isim tou Laban, huwo jiri le Rajil de fii kor henak.³⁰huwo eyno ring ta anafa wa bracelets fii eida ta akot tuwo, wa asuma kalama ta akot tuwo Rebacca an rajil de" huwo rowa lego rajil de be wogif gerib min jemal tou fi kor.³¹huwo kelem dakalu ya zol mobarak ta Wahewa , malu inta bewogif bara ana jahezu Bet wa makan le Jemal.³²fa rajil de dakalu fi bet wa fiik jemal , fa huwo wodi makan wa akil le jemal , wa kaman moyo kasil le kora tou wa zumala touh.³³wa jahezu le uomon akil , huwo kelem: ana ma be akulo ile kan ana kelem kalam tai,humon jowabu kelem".³⁴ Ana kadam ta Abraham,³⁵Wahewa Bariku seaid tai ma hajat ketir huwo bega zol kebiir, huwo endu ganamait, bagara , fiida, Dahab, wa kadam , jemal , hamiir,³⁶Sarah mara ta seaid tai weledu jena fii uomon tou al kebir, huwo wodi kulu hajat al huwo endu le jena de.³⁷wa seaid tai amolo alifa le ana gali: mata shelo mara le jena tai min banat ta Canaan al ana be geni fi beled toumon .³⁸best rowa fi Bet ta abu tai ,wa ahal tai wa shelo mara le jena tai min henak.³⁹Ana kelem le seaid tai momkin mara de be aba ja ma ana⁴⁰huwo jowabo le ana : Wahewa al ana Rowa kidam tou be rasulo malaika ma inta , huwo be naja sika taki ,wa inta be lego mara le jena tai, fi nost ta ahal tai, wa min Bet ta abu tai.⁴¹kan inta rowa fi beled ta abu tai,wa huomon aba wodi le inta mara le jena tai inta bekun hur min halifa tai.⁴²wa lama ana woslu fi kor alila, wa ana kelem: ya Wahewa, Alaa ta seaid tai Abraham, malish naja sika tai fi haja al ana ja fogu,⁴³yau ana be wogif fi kor, ai beneya kan tala ashan shelo moyu,wa ana asalu heya ashan wodi le ana moyu shrab min бага tou,⁴⁴kan heya rudu wa kaman be wodi moye le jemal tai, de yau mara al Wahewa ektar le jena ta said tai⁴⁵wa gobal ana ma kalasu min salawat tai,Rebecca ja bara wa бага fi kitfa tou ,heya rowa fii kor wa gata moyo,wa ana kelim le heya malish wodin moyou sherab.⁴⁶heya nezil бага min kitfa tou wa kelem ashrob, ana kaman be wodi moyo le jemal taki, ana ashrobu, wa heya wodi moyo le jemal taki⁴⁷ana asalu heya : inta beneya ta monu? heya jowabo: ana beneya ta Bethuel jena ta Nahor,wa Milkah.toali ana kotu ring fi anafa tou , wa bracelets fi eida tou.⁴⁸bad de ana dengery tahat wa mijidu Wahewa Alaa ta seaid tai Abraham,, al wori le ana sika ashan shelo beneya ta aku ta said tai le jena tou.⁴⁹Hasa kan intakon be agder wori mohaba al koise le said tai, wori takon le ana, kan mafi kaman wori takon bardu le ana ashan ana be rowa fi sika tai kan yemin weli shamal.⁵⁰Bega Laban wa Bethuel jowabo wa kelem, de haja ja min Wahewa ; nina ma be agder kelem batal weli kowis.⁵¹Yau de Rebecca kidam taki shelo wa rowa. Kely heya kun mara le jena ta said taki ze ma Wahewa kelem,⁵²laman Abraham asuma kalam toumon huwo dengiry tahat ma rogoba le Wahewa.⁵³Bad de huwo tala feida wa dahab, wa malabis, wa wodi le Rebecca, huwo kaman wodi hadia gaali le aku , wa umma tou.⁵⁴huwo akulu wa ashrobo ma Rojal al huwmon rowa sawa,wa geni henak belil kulu, laman huwomon gum fi saba huwo kelim, kely nina rowa le said tai.⁵⁵aku tou waomma tou kelem:"kely beneay de geni ayam showeya ze ashara ayam bad de heya be rowa⁵⁶huwo kelem le huwmon: matakon amsogo ana heni Wahewa wodi le ana naja fi safar tai. kely ana rowa wa rija le seaid tai.⁵⁷huwmon kelemo: "kely nina nadi beneya de wa asalo heya" shkseyan.⁵⁸huwmon badi Rebecca wa asalu heya: "hal inta be rowa ma rajil de?" heya jowabo nam ana be rowa.⁵⁹huwomon sibo akut tuwomon rowa ma kadam tou al beneya, wa kadam ta Abraham, ma Rojal al huwomon rowa sawa.⁶⁰humon bariku Rebecca wa kelim le heya: " akut tanina kely inta kun omma ta alif wa ashara alf; kely geil taki seaitar le adu taki.⁶¹Rebecca gum ma kadam tou wa arkab jemal wa rowa wara Rajil. Wa kadam de shelo Rebecca wa rowa.⁶²Isacc kan ja min Beer Lahai Roi , huwo kan be geni fi Negev⁶³huwo tala asheya fi mahal zara fi taamol, lama huwo eynu fok huwo eyn jemal min beaid be ja .⁶⁴Rebecca arfa eyna tou fok huwo eyno Isacc toali heya nezil min jemel.⁶⁵huwo asalu kadam: " Rajil de monu al be rowa fii mahal zara ashan gabilo anina"? Kadam jowabo:"de said tai Isacc". Heyashelo gomashwa kati nifsa tou.⁶⁶Kadam de hakey le Isaac kulu haja al hasil.⁶⁷Isaac dakalu Rebcca fi keem ta umma tou Sarah, wa huwo shelo Rebecca mara tou. Wa huwo hibo heya , Isaac ligo tahazia bad mutu ta umma tou

Chapter 25

¹Abraham rija wa shelo mara tani isem tou keturah, ²heya weled le huwo Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak, and Shuah. ³Jokshan weledu Sheba wa dedan. Wa jeil ta dedan yau nas ta , Assyrian, Letush, Leum. ⁴ayal ta Midian yau Ephah,Epher, Hanok ,Abida, and Eldaah. Deal kulu jeil ta Keturah.⁵Abraham wodi kulu hajat al huwo endo le Isaac. ⁶ama ayal ta Abraham al min Keturah de Abraham wodi hadia le huwmon gobal huwo ma mutu , wa rasolu huwmon fi beled ta shrik baid min Isaac jena tou'Abraham geni 175 sena, ⁸bad de huwo mutu fi umor al kebir shdid, wa domo huwo ma nas tou.⁹Isaac wa Ishmael defuno huwo fi Cave ta Machpelah, fi mahal zara ta Ephron jena ta Ephron ta Heth kidam ta Mamre. ¹⁰de Mahal zara al Abraham beyo min ayal ta Heth. Abraham defono henak ma Sarah mara touh. ¹¹Bad mutu ta Abraham, Alaa bariku Isaac ma jena , wa Isaac rowa geni gerib ma Beer Lahai Roi¹²De bega jeil ta Ishmael jena ta Abraham, al weledu min Hagar ta Egyipe al kan kadam ta Sarah.¹³de yau asma ta ayal ta Ishmael, hasab tertib ta weledu:

Nebaioth – de jena al bekir ta Ishmael, Kedar , Adbeel , Mibsam, ¹⁴Mishma, Dumah, Massa, ¹⁵Hadad, Tema, Jetur, Naphish, and Kedemah. ¹⁶de eyal ta Ishmael, wa de asma tuomon hsab makan wa hudod , wa huwmon bega itnnashat rais hasab gibila. ¹⁷wa Ishmael mutu wa Omor tuoh 137 sena, wa huwo mutu wa defono sawa ma nas tou. ¹⁸huwmon be geni hawil Havilah ila Ashhur, al gerib ma Egypt, wa humon be geni ma bagi akuat tou ¹⁹wa de jeil ta Ishmael jena ta Abraham, Abraham weledu Isacca. ²⁰Isaac kan umor tou arbeen sena lama huwo jowozu Rebecca, jena ta Bethuel al min Aramean okot ta laban ta Aramean min Paddan Aram. ²¹wa Isaac seley le Rabuna le Ajil ta mara tuo al kan ma be weledo. Rabuna jowabo le huwo mara tuo Rebecca hamil. ²²wa itnin ayal de bada sahkila fi battna ta heya kelem:le de be hasil le ana ? heya rowa sely Rabuna an haja de. ²³Rabuna kelem le heya: fi batna take fii itnin beled, wahid be kon goi min tani, wa al kebir be kon kadam ta sukeer ²⁴laman heya kalasu ayam tou ta weleduu fi battna tou timan. ²⁵jena alawel tala ahmar, wa jesim tuo malian ma shaar, wa kotu isim tou Esau, ²⁶wa bad de aku tou tala bara wa amsogu akir kora ta Esau kutu isim tou Jacob. Isaac umor tou kan setin sena lama mara tou weledu huwomon. ²⁷Eyal de raba wa kan Esau bega sayad nigid wa zol ta gaba. wa Jacob zol hadi be geni fi keem. ²⁸Isaac be hibu Esau leano huwo be jibo laham gaba fii bet,wa Rebecca be rudu Jacob. ²⁹fi wahid yom Esau ja min gaba taban huwo ligo Jacob be rakabo, ³⁰wa Esau kelem le Jacob, wedini akil taki de leano ana jeyan shdid” ashaan kidi nadi ana Edom. ³¹Jacob jowabo, aowil beyu le ana shokol kebir taki. ³²Esau kelem zato ana be rowa mutu shokol kebir de faida tou shono le ana? ³³Jacob kelem alifu le ana alila .fa huwo alifu, huwo beyu shokol kebir tou le Jacob. ³⁴Jacob wodi rekiif ma adis, fa huwo akolu wa gum rowa . Jacob bega hagiiru Esau ma faida ta shokol kebir.

Chapter 26

¹Hasa maja hasal fi ard baad maja al a wel al fi zaman ta Ibrahim. Ishak ruwa le Abimeleck, melik ta falastiniin fi Gerar. ²Hasa Yahuwa zahar le huwo wa gal, "Mata ruwa le Masir; geni fi ardi al Ana wori le inta ashan inta bi geni fogo. ³geni fi ardi de, wa Ana bikun ma inta wa bi bariku inta; fa le inta wa le iyal ta iyal taki, Ana bi wodi ardi de kulu, wa Ana bi kamilu al kasam ali Ana alifu le abu takum Ibrahim. ⁴Ana bi mala(zidu) iyal ta iyal taki ze nujum ta samah, wa bi wodi le iyal ta iyal taki ardi de kulu. Be wasat iyal ta iyal taki nas kulu ali fi ard bi ligo baraka. ⁵Ana bi amulu kalam de le anu Ibrahim tii sot bitai wa hafisu tojihead(talimat) tai, wosaya bitai, timasl, wa gawanin bitai." ⁶Ishak geni(sabad) fi Gerar. ⁷fi wokit nas bita mahal de asalu huwo an mara tou, huwo gali "huwo ukut tai." Huwo kafu ashan bi gul , "huwo mara tai" le-anu huwo fekir. "Nas ta mahal de bi katulu ana ashan bi shilu Rebekah, Leanu huwo giafa ⁸kalis. Baad Ishak geni fi le zaman towil, Abimelech malik bita Philipine ainu bara min subak. Huwo ainu Ishak bi lemesu(amsuku) mara bitou Rebecca. ⁹Abimelech nadi Ishak wa gal," Ainu hiya mara taki . le inta bi gul, 'hiya ukut tai?" Ishak kelimu le huwo, ¹⁰" Ana fekir be inu zol tani bi katulu ana ashan bi shilu hiya." Abimeleck gal, De al amulu le nina? Kan sahil wahid min nas bi amulu amilia jinsia ma hiya, wa inta jibu le nina galad." ¹¹Abimelech anziru nas kulu wa gal, "Ai zol ali lemesu zol de wele mara tou hagiga bi katulu." ¹²Ishak zarau mahasil fi ardi dak wa hasidu(gatau) fi nefsu sena miyat,le anu yahuwa baraku huwo. ¹³Zol de kan tala ghani, wa zarau(istefid) ketir wa ketir lahadi huwo biga ghani. ¹⁴Huwo indu korufan ketir wa abugar, wa usra kebir. Falastiniin biga indum ghira did huwo. ¹⁵Hasa abiar al kan khudam bita abu hafura fi ayam ta abu Ibrahim, Falastiniyin abusu umon be malau hufar del be turab. ¹⁶Abimelech kelimu le Ishak, "Amsi bara min nina, fa inta biga gowi(ghaini) min nina." ¹⁷Ishak tala bara min hinak wa istehir fi wadi bita Gerar, wa geni hinak. ¹⁸Ishak hafura abiar bita moyo tanimara , al kan afurau fi ayam bita Abu bitou Ibrahim. Falastiniyin abusu umon baad mutu bita Ibrahim. Ishak kutu isim bita abiar del be nefsu isim al kan abu bitou semeu. ¹⁹Fi wokit khudam bita Ishak afura fi al wadi, Umon ligo biir al moyo bi jere. ²⁰Ruha bita Gerar kore kore ma ruha bita Ishak, wa gal "Moyo de ta nina." Ishak kutu isim bita biir dak "Esek," le anu umon kore kore ma huwo. ²¹Bad dak umon afura biir tani, wa umon kore kore fi dak, tanimara, huwo wodi isim bitou "Sitnah." ²²Huwo sibu mahal dak wa afura biir tani, umon lakin ma kore kore ma dak tani. Huwo kutu isim bitou Reheboth, wa huwo gal "Hasa Yahuwah wodi le nina fursa, wa nina bi tala ghaniyanin fi ardi de." ²³Bad dak Ishak rua bara min hinak le Beersheba. ²⁴Yahuwa zahar le huwo fi nefu lel wa gal, "Ana Allah bita abu taki Ibrahim. mata kafu, fa Ana fi ma inta wa bi bariku inta wa bi zidu iyal ta iyal taki, ashan khadam bitai Ibrahim." ²⁵Ishak abinu mazba hinak wa nadi isim bita Yahuwa. Huwo kutu keima bitou hinak, wa khadam bitou afura biir. ²⁶Bad dak Abimelech rua le huwo fi Gerar, ma Ahuzzath, sabi tou, wa Phicol, Dabid bita jesh tou. ²⁷Ishak kelimu le umon, "Le(malu) intum bi ja le ana, intum karahu ana wa intum turuju ana min intakum?" ²⁸Bad dak umon kelimu, "Hagiga nina ainu Yahuwa fi ma inta. Nina fekiru be inu (kasam) tifagiya keli yekun beinu nina, nam beinu nina wa inta. ashan kida keli nina amulu tifagiya ma inta, ²⁹ashan inta ma bi augu nina, ze nina ma augu inta, wa ze nina amulu kwes le inta wa rasulu inta bara be salam. hagiga inta mubarak be Yahuwa." ³⁰Ishak nazimu ihtifal le umon, wa umon akulu wa asrubu. ³¹Umon gum bedri fi sabah wa amulu alifa be baad tomon. Bad dak Ishak rasulu umon bara(Bad dak Ishak sibu umon futu), wa umon sibu huwo fi salam. ³²Fi nefsu yom dak Khudam bita Ishak ja wa wori le huwo an biir ali umon afura. Umon gal, "Nina ligo moyo." ³³Huwo kutu isim bita biir de Shibah, Isim bita medina dak Beersheba lahadi alela(hasa). ³⁴Bad Ezu biga arbeen sena, huwo zowuju mara, Judith biniya bita Beeri al min hittite, wa Basemath kaman biniya bita Elon al min hittite. ³⁵Umon jabu huzun le Ishak wa Rebekah.

Chapter 27

¹Fi wokit Ishak biga ajus wa nazar tou tala deif ashan ma bi agder bi ainu, Huwo nadi Ezu, weled bitou al kebir, wa

kelimu le huwo, "weledi," Ezu kelimu le huwo, "Ana yau", ²wa Ishak gal, "ainu hina, Ana ajuz. Ana ma bi arufu yom bita mutu bitai." ³Ashan kida shilu aduad taki bita shet, hamala(rahsa) bita nisabat wa danga, wa rua le ghaba wa katulu le ana hayuwan. ⁴Rakabu le ana akil al kwes, haja(laham) al ana bi hibub, wa jibu le ana ashan Ana bi akulu wa bi bariku inta gubal Ana ma mutu. ⁵Hasa Rebekah asuma fi wokit Ishak bi wonusu le weled bitou Ezu. Ezu rua fi ghaba ashan bi katulu haiwan wa bi jibu. ⁶Rebekah wonusu le weled tou Yakub wa gal, "Ainu hina, Ana asuma abu bitaki wonusu le aku bitak Ezu. Huwo gal, ⁷jibu le ana laham ghaba wa rakabu le ana akil al kwes, ashan ana bi akulu wa bi bariku inta fi gidam bita Yahuwa gubal mutu tai. ⁸Hasa ashan kida, weled bitai, Tie(Ihterim) shot bitai ze Ana bi amiru inta. ⁹Rua le bahaim(ganamayat), wa jibu le ana itnin ganamayay al sukeirin; wa ana bi rakabu akil(mula Laham) al kwes min umon le abu bitak, ze huwo bi hibub. ¹⁰Inta bi shilu le abu bitak, ashan huwo bi akulu, ashan huwo bi bariku inta gubal mutu tou. ¹¹Yakub kelimu le uma tou Rebekah, "Ainu, Aku bitai Ezu zol al indu shar, wa jisim tou naim. ¹²Amkin abu bitai bi lemesu ana, wa ana bi zahir ze zol kadab le huwo. Ana bi jibu le nefsi laana wa ma barakat." ¹³Uma tou kelimu le huwo, "weled bitai, keli ai laana waga fi ras bitai. bes tie shot bitai, wa rua, jibu umon le ana." ¹⁴bad dak Yakub rua wa ligo ganamayay al sukerin wa jabu umon le uma tou, wa uma tou rakabu akil al kwes, ze abu bitou hibub. ¹⁵Rebekah shilu malabis bita Ezu al kwes kalis, weled bitou al kebir, al kan mau fi juwa tou, wa huwo libisu le Yakub, weled tou al suker. ¹⁶Hiya kutu jilid bita ganamayay al suhar de fi idan tou wa fi mahalat al naim al fi ragabta. ¹⁷hiya kutu akil al kwes de wa rakif(esh) al hiya jahizu fi idan bita weled tou yakub. ¹⁸Yakub rua le abu tou wa gal, "Abu tai." Abu tou gal, "Ana yau; Inta munu, weled bitai?" ¹⁹Yakub kelimu le abu tou, "Ana Ezu bikir bitak. Ana amulu ze inta kelimu le ana. Hasa gum fok wa akulu baad min laham gaba bitai, ashan inta bi bariku ana." ²⁰Ishak kelimu le weled tou, "Weled bitai, Inta ligo haiwan de seri zede kef?" Le anu yahuwa(Allah) bitak jibu le ana. ²¹Ishak kelimu le yakub, "Tali gerib ma ana, ashan ana bi lemesu inta, weled bitai, ashan ana bi arufu inta hagiga weled bitai Ezu wele la." ²²Yakub rua le abu tou Ishak; wa Ishak lemesu huwo wa gal, "Shot de shot bita Yakub, lakin idan de idan bita Ezu." ²³Ishak ma agder ashan bi arufu huwo, le-anu idan tou indu shar, ze idan bita aku tou Ezu, Ishak bada bariku huwo. ²⁴Huwo gal, "Hal inta weled bitai Ezu hagiga?" Huwo juwabu, "de ana" ²⁵Ishak gal, "Jibu akil de le ana, wa ana bi akulu haiwan bitak bita gaba, ashan ana bi bariku inta." Yakub jibu akil de le huwo. Ishak akulu, wa yakub jibu kamur le huwo, a huwo asrubu. ²⁶Bad dak abu tou kelimu le huwo, "Taal hasa gerib wa amulu le ana gubula, weled bitai." ²⁷Yakub ja gerib wa amulu le huwo gubla, wa huwo sumu riha bita gumas tou wa bariku huwo. Huwo gal, "ainu riha bita weled bitai ze riha bita zira al Yahuwa(Allah) bariku. ²⁸Keli Allah bitai wodi le inta min samah juzu min nada, juzu min ardi al kwes(semin) le zira, wa zura kifaya wa kamur jedid. ²⁹Keli nas khadimu le inta wa doulat dengir tehet le inta. Keli inta kun seid le akwana bitak, wa keli awulad bita uma bitak dengir tehet le inta. Keli ai zol al bi laanu inta ligo laana; keli ai zol al bariku inta ligo baraka." ³⁰Zema Ishak kalasu bariku Yakub, wa Yakub rua bara be kof min abu bitou Ishak, Aku bitou Ezu ja min shet. ³¹Huwo kaman rakabu akil al kwes wa jabu le abu tou. huwo kelimu le abu tou, Abui, gum fok wa akulu juzu min laham gaba bita weled bitak, ashan inta bi bariku ana. ³²Abu bitou Ishak kelimu le huwo, "Inta munu?" huwo gal, "Ana weled bitak, bikir bitak,Ezu." ³³Ishak rogus shedid wa gal, Munu yau al kan katulu haiwan ta ghaba wa jabu le ana? Ana akulu gubal inta ma ja, wa Ana bariku huwo. hagiga bi bariku huwo." ³⁴Fi wokit Ezu asuma kalam bita abu tou, huwo kore shedid, wa kelimu le abu tou, 'bariku ana, kaman ana, abui." ³⁵Ishak gal, "Aku bitak ja hina be teriga ta kidib wa shalu barakat bitak." ³⁶Ezu gal, Yakub sei ma yau isim al hagiga le akui Huwo zulumu ana maraten. huwo shilu sokol kebir bitai, wa, ainu, hasa huwo shalu barakat bitai." Bad dak huwo gal, Inta ma fadulu barakat le ana? ³⁷Ishak juwabu wa kelimu le Ezu, "shuf, Ana kutu huwo ashan bi kun seid bitak, wa Ana wodi akwan bitou ashan bikun ze kadamini(khudam) tou. wa Ana wodi le huwo dura wa kamur jedid. Ana bi amulu le inta sunu tani ya weled bitai." ³⁸Ezu kelimu le abu tou, "Inta ma indak sala wahid baraka le ana, abui? bariku ana, ana kaman, abui." ³⁹Ezu kore shedid. ⁴⁰Abu tou Ishak juwabu wa kelimu le huwo, "suf, mahal ali inta bi rua geni fogo bikun beid min sokol ghani bita al ard, bara min nada bita jou. ⁴¹Inta bi izh be harba(guwa) bitak, wa inta bi khadimu aku bitak. Lakin kani inta merid, inta bi shilu tegla bara min ragabta bitak." ⁴²Ezu karahu Yakub le-anu baraka ali abu bitou wodi le huwo. Ezu kelimu fi gelibu, "Ayam bita huzun bita abui biga gerib, baad dak ana bi katulu aku bitai Yakub." ⁴³Kalam bita Ezu weled bitou al kebir wori le Rebekah. Hiya rasulu wa nadi weled tou al suker Yakub wa kelimu le huwo, "Ainu, Aku bitak Ezu arsidu nefsu an inta be khuta ashan bi katulu inta. ⁴⁴Hasa ashan kida, weled bitai(weledi) tie(ihterim) ana wa jere le aku bitai, Laban, ⁴⁵Geni ma huwo le zaman guser, lahadi aku bitak nazal nefsu, ⁴⁶lahadi zel bita aku bitak tala bara min inta, wa huwo nesitu haja inta amulu le huwo. Bad dak ana bi rasulu kabara wa rajau inta wara min hinak. Le ana bi woduru intum fi wahid yom?" ⁴⁷Rebekah kelimu le Ishak, "Ana ma murta le-anu banat bita Heth. Izakan Yakub shilu wahid min banat bita Heth ze mara, ze nusuwan del, baad min banat bita ardi de, haya bitai bikun kwes kef?"

Chapter 28

¹Ishak nadi Yakub, bariku huwo, wa amiru huwo, "Lazim inta keli ma shilu mara min nusuwan bita Canaan. ²Gum, rua le Paddan Aram, le bet bita Bethuel abu bita uma bitak, wa shilu mara min hinak, wahid min banat bita Laban, Aku bita Uma taki." ³Keli Allah al Gadir bariku inta, keli inta weledu wa intum bikun malayan, ashan intum bikun nas khutar. ⁴Keli huwo wodi le inta baraka bita Ibrahim, le inta,wa le iyal bita iyal al wara inta, ashan intum bi warisu ardi ali intum bi geni fogo, ali Allah wodi le Ibrahim." ⁵Bad dak Ishak rasulu Yakub beid(bara). Yakub rua(masha) le Paddan Aram, le Laban weled bita Bathuel al min Aramean, Aku bita Rebekah, Uma bita Yakub wa Ezu. ⁶Hasa Ezu ainu be inu Ishak bariku Yakub

wa rasulu huwo bara le Paddam Aram, ashan bi shilu(zowuju) mara min hinak. Huwo kaman ainu be inu Ishak bariku huwo wa wodi le huwo amur, bi gul, Lazim inta keli ma shilu(zowuju) mara min Canaan." ⁷Ezu kaman ainu be inu Yakub tie(ihterim) abu tou wa uma tou, wa huwo rua le Paddam Aram. ⁸Ezu ainu be inu nusuwan bita Canaan ma kwes le (ma bi sheja) abu bitou Ishak. ⁹Huwo rua(masha) le Ismail, wa shilu(zowuju) mara tani fi ras nusuwan ali huwo indu, Biniya bita Ismail isim bitou Mahalath, weled bita Ibrahim, ukut bita Nebaioth, ashan bikun mara tou. ¹⁰Yakub sibu Beersheba wa rua(masha) le tija bita Haran. ¹¹Huwo ja le mahal tani wa geni hinak leil kulu, le-anu shemis kalas nazal.(biga lel). Huwo shilu wahid min hujar bita mahal dak, kutu tehet rasu(ze makada), wa nam fi mahal dak. ¹²Huwo hilim wa ainu silim kutu fi ardi. ras bitou fi samah wa malaikat bita Allah bi arkab wa bi nezil be silim de. ¹³Huwo ainu, Yahuwa(Allah) wagif fi silim wa gal, "Ana Yahuwa, Allah bita abu bitak Ibrahim, wa Allah bita Ishak. Ardi al hasa inta naim fogo, Ana bi wodi le inta wa le iyal bita iyal bitak." ¹⁴Iyal bita iyal bitak bikun ze turab bita ardi de, wa inta bi intesir beid le gharib, le sherik, le shimal, wa le junub. Be wasat inta wa be wasat iyal bita iyal bitak bi bariku usar bita ardi de. ¹⁵Ainu(suf), Ana bikun ma inta, wa Ana bi hafisu inta fi ai mahal ali inta bi rua fogo. Ana bi jibu inta le ardi de tanimara; fa Ana ma bi sibu inta. Ana bi amulu kulu hajat ali ana waadu le inta. ¹⁶Yakub gam min num, wa gal, "Yahuwa hagiga fi fi mahal de, wa ana ma arufu." ¹⁷Huwo kafu wa gal, " mahal de ajib kef! De hagiga bet bita Allah. De yau buaba le samah." ¹⁸Yakub gam fi sabah bedri wa shilu hajer ali huwo kan kutu tehet ras bitou. Huwo wogifu hajer de fok ze amut wa huwo kubu zed fi ras hajer de. ¹⁹Huwo kutu isim bita mahal dak Bethel, Lakin isim asli bita medina dak Luz. ²⁰Yakub amulu halifa, gal, "Izakan Allah bikun ma ana wa bi hafisu ana fi sika ali ana bi douru fogo de, wa bi wodi le ana akil ashan bi akulu, wa gumas ashan bi libisu, ²¹ashan ana bi rija be salam le bet bita abu bitai, bad kida Yahuwa bikun Allah bitai. ²²Bad dak hajer ali ana wogifu fok ze amut de bikun hajer ali siri. Min ai hajat ali inta bi wodi le ana, Hagiga ana bi wodi asra fi miya wara le inta.

Chapter 29

¹Bad dak Yakub rua(masha) fi safar bitou wa ja le ardi bita nas ta sherik . ²Ze huwo ainu, huwo ainu biir fi ghaba, wa huwo ainu, Talata mojemu(ghita) bita korufan naimin hinak. Fa umon bi azigu ghita bita korufan ma moya bita al biir de, wa hajer ali fi ras biir de kan kebir. ³Fi wokit ghita bita korufan limu hinak, ruha del bi lizu hajer de bara min kasuma bita biir de wa bi azigu korufan, wa bi kutu hajer de tanimara fi kasuma bita biir, wara fi mahal tou. ⁴Yakub kelimu le umon, "Akwana bitai, intum min wen?" Umon juwabu "Nina min Haran." ⁵Huwo kelimu le umon, "Hal intum arufu Laban weled bita Nahor?" Umon gal ,Nina arufu huwo. ⁶"Huwo kelimu le umon, "Hal huwo kwes?" Umon gal, "Huwo kwes, wa, ainu hinak, Bit bitou Rachel jai be korufan." ⁷Yakub gal, "Ainu, huwo nus nahar. De ma yau sah ali korufan bi limu fi mahal wahid. Azigu takum korufan wa bad dak rua takum wa keli umon akulu ges." ⁸Umon gal, "Nina ma bi azigu umon lahadi ghita bita korufan del kulu limu sawa(fi mahal wahid). Rujal bi lizu hajer de bara min kasuma bita biir, wa bi azigu korufan." ⁹Zaman Yakub lisa bi wonusu be umon, Rachel ja(wosulu) be korufan bita abu tou, fa hiya kan bi aresu umon. ¹⁰Fi wokit Yakub ainu Rachel, bit bita Laban, aku bita umo tou, wa korufan bita Laban, aku bita uma tou, Yakub ja gerib, huwo lizu hajer de min kasuma bita biir, wa huwo azigu ghita bita korufan bita Laban aku bita uma tou" ¹¹Yakub amulu gubla le Rachel wa huwo kore shedid. ¹²Yakub wori le Rachel be inu huwo min usra bita abu tou, wa huwo weled bita Rebekah. Bad dak hiya jere wa wori le abu tou. ¹³Fi wokit Laban asuma kabar an Yacub weled bita ukut tou, huwo jere ashan bi gabilu huwo, huwo selimu be doos, amulu le huwo gubula, wa huwo jibu huwo le bet tou, Yakub wori hajat del kulu le Laban. ¹⁴Laban kelimu le huwo, "Inta hagiga adum wa jisim bitai. "Bad dak Yakub geni ma huwo le fetra bita shahar wahid. ¹⁵Bad dak Laban kelimu le Yakub, "Inta bi khadimu ana le sakit le-anu inta geribi? Wori le ana, Ajur bitaki bikun sunu? ¹⁶Hasa Laban indu itnin banat. Isim bita bit al kebir Leah, wa isim bita bit al suker Rachel. ¹⁷uyun bita Leah giayafa, lakin shikil bita Rachel jemil. ¹⁸Yakub hibu Rachel, huwo gal, Ana bi khadimu inta le fetra bita saba sena ashan Rachel, bit bitak al suker." ¹⁹Laban gal, "Aker(aksen) keli ana wodi le inta bidal ana bi wodi le zol tani. ogot(geni) ma ana." ²⁰bad dak Yakub istakal(khadimu) le fetra bita saba sena ashan Rachel; wa umon fekir gali ayam del besit le huwo, le muhaba ali huwo indu le hiya. ²¹Bad dak Yakub kelimu le Laban, "wodi le ana mara bitai, ayam bitai kalasu- ashan ana bi zowuju hiya(huwo)!" ²²Bad kida Laban nazimu(amulu) hafula wa limu nas kulu fi mahal wahid. ²³Fi misah, Laban shilu bi bitou Leah wa jabu le Yakub, huwo rua le hiya juwa. ²⁴Laban wodi khadam bitou Zilpah le bit bitou Leah, ashan bikun khadam tou. ²⁵Fi sabah, huwo ainu de Leah! Yakub kelimu le Laban, "De sunu yau inta amulu le ana zede? Hal ana ma khadimu le inta ashan Rachel? Lei inta kabasu ana?" ²⁶Laban gal, " huwo mafi fi sakafat bita nina ashan bi wodi bit a suker gubal bit al bikir. ²⁷kalasu(kamilu) uzbu ta iris bita bit de, wa nina bi wodi le inta bit tani de kaman kan inta istakal(khadimu) le ana le fetra ta sabah sena tani. ²⁸Yakub nafisu kalam de, wa kalasu usbu bita Leah. Bad dak kaman Laban wodi le huwo bit bitou Rachel ze mara tou, ²⁹Laban kaman wodi Bilhah ze khadam, le bit bitou Rachel. ³⁰Bad kida Yakub kaman rua le Rachel, lakin huwo hibu Rachel futu Leah. bad kida Yakub kahadimu(istakal) le fetra bita saba sena tani. ³¹Yahuwa ainu ma hibu Leah, bad kida huwo fata rihim bita Leah, lakin Rachel ma indu iyal. ³²Leah hamil wa weledu jena weled, wa hiya kutu isim bitou Rueben. Fa hiya gal, "Le-anu Yahuwa(Allah) ainu taab bitou; hasa ragil bitai bi hibu ana hagiga." ³³Bad dak hiya hamil tani wa weledu jena weled. Hiya gal, Le-anu Yahuwah ainu ma hibu ana, ashan kida huwo wodi kaman jena de le ana , " wa hiya kutu isim bita jena de Simeon. ³⁴Bad dak hiya hamil tani wa weledu jena weled. Hiya gal "Hasa dur de(zaman de) ragil tai bi kun gerib ma ana, le-anu ana weledu le huwo talata awulad." Ashan kida kutu isim tou Levi. ³⁵Hiya hamil tanimara wa weledu jena weled. hiya gal, " Zaman de ana bi sabihu Yahuwa(Allah)." Ashan kida hiya kutu isim bitou Judah; Bad dak hiya wogif min himil.

Chapter 30

¹Fi wokit Rachel ainu be-inu hiya ma weledu iyal le Yakub, Rachel biga indu ghira le ukut tou. Hiya kelimu le Yakub, "Wodi le ana iyal, wele Ana bi mutu." ²Yakub tala zalan be Rachel. Huwo gal, " Hal ana fi mahal bita Allah,(hal ana Allah) , ali abusu inta ashan ma indu iyal?"³Hiya gal, "Ainu khadam bitai Bilhah yau hinak. Rua le hiya, ashan hiya bi weledu iyal le ana, wa Ana bi endu iyal minu." ⁴Bad kida hiya wodi le huwo khadam tou Bilhah ze mara, wa Yakub rua le hiya.⁵Bilhah hamil wa weledu jena weled le Yakub. ⁶Bad dak Rachel gal, Allah amulu adalah le ana, wa huwo asuma shot bitai wa wodi le ana jena weled." Fa be sabab de huwo kutu isim bita jena de Dan.⁷Bilhah, khadam bita Rachel, hamil tanimara wa weledu jena weled nimra itnin. ⁸Rachel gal, be suura shedid Ana amulu suura ma ukut bitai wa ana naja." Hiya kutu isim tou Naphtali.⁹Fi wokit Leah ainu be inu hiya wagaf min weleda, Hiya shilu khadam bitou Zilpah, wa wodi le Yakub ze mara. ¹⁰Zilpah, khadam bita Leah, weledu jena weled le Yakub. ¹¹Leah gal, de kher! Bad kida hiya kutu isim tou Gad.¹²Bad dak Zilpah khadam bita Leah, weledu jena nimra itnin le Yakub. ¹³Leah gal, Ana farhan! Fa banat bi nadi farah."bad kida hiya kutu isim tou Asher.¹⁴Fi ayam bita hasad Reuben rua fi zira bita geme wa ligo (al fahat)fuake bita hub. Huwo jibu umon le uma tou Leah. Bad dak Rachel kelimu le Leah, 'wodi le ana (al fahat)fuake bita hub bita weled bitak de tani."¹⁵Leah kelimu le hiya, " Hal huwo kalam besit le inta, ali inta shilu ragil bitai de bara min ana? Hal inta kaman hasa der ashan bi shilu (al fahat)fuake bita hub bita weled bitai? Rachel gal "bad dak huwo(Yakub) bi rua num ma inta bilel de, bidal bita(al fahat) fuake bita al hub bita weled bitak."¹⁶Yakub ja min Zira(mazra) fi misah. Leah rua ashan bi gabili huwowa gal, "Lazim inta bi ja fi juwa le ana, Fa ana ajuri inta be fahat bita weled bitai." Bad kida Yakub nam fi lel dak ma hiya. ¹⁷Allah asuma kalam bita Leah, wa hiya hamil wa weledu jena weled nimra kamsa. ¹⁸Leah gal, "Allah wodi makafa bitai le ana , le-anu Ana wodi khadam bitai mara le ragil bitai." Hiya kutu isim tou Issachar.¹⁹Leah hamil tanimara wa weledu le Yakub jena weled nimra sita. ²⁰Leah gal, 'Allah wodi le ana hadiya al kwes. Hasa rajil bitai bi ehteremu ana, le-anu Ana weledu le huwo sita awulad." Hiya kutu isim bitou Zebulum. ²¹Baad dak hiya weledu bit wa hiya kutu isim bitou Dinah.²²Allah zekiru Rachel wa juwabu hiya. Huwo wodi hiya ashan hamil. ²³Hiya hamil wa weledu jena weled. hiya gal, Allah shalu fadiya min ana." ²⁴Hiya kutu isim bitou Yusif, gal, "Yahuwa(Allah) zidu(zadu) jena weled le ana."²⁵Baad Rachel weledu Yusif, Yakub kelimu le Laban, "Fiku ana, ashan ana bi rua fi betna wa doula bitai. ²⁶Wodi le ana nusuwan wa iyal bitai fi sokol ali ana istakal le inta, Keli ana rua, Fa inta arufu sokol(khadamat) ali ana wodi le inta."²⁷Laban kelimu le huwo, "izakan hasa inta farhan be ana, istene, le-anu ana alimu be inu Yahuwa(Allah) bariku ana ashan inta." ²⁸Bad dak huwo gal,(kelimu) " Wori le ana, ujura bitak, wa Ana bi dafa."²⁹Yakub kelimu le huwo, "Inta arufu kefa khadimu(istakal) le inta, wa inta arufu bahaim(muashi) bitak kan kefa mai. ³⁰Fa inta indak kan besit gubal ana ma ja, umon zidu biga ketir. Yahuwa(Allah) bariku inta fi ai makan ana istakal fogo. Hasa miten Ana bi wodi usura bitai?"³¹Bad kida Laban kelimu, 'Ana bi dafa sunu le inta?" Yakub gal, Inta ma bi dafa(wodi) le ana ai haja. Izakan inta amulu(dafa) le ana, Ana bi akilu wa bi hafisu bahaim bitak tanimara. ³²Keli ana lifu(douru) fi bahaim bitak kulu alela , wa bi azilu korufan ali Mubarga(mulawan), wa ai koruf asuwet fi bein korufan, wa ganamayay al mubarga fi bein ganamayay. Del bikun ajur bitai. ³³Bad wara sara bitai bi shahidu, Fi wokit inta bi ja raje ajur bitai wahid wahid, Ai wahid ali ma mubarga fi nus bita ganamayay, wa asued fi nus bita korufan, izakan ligo tani ma ana, bi ehitabar mosruk . " ³⁴Laban gal, Gablanin(nina rudu). Keli yekun asab kalam bitak.³⁵Fi yom dak Laban azilu ganamayay al tiyuz al mubarga, wa ganamayay al antayat al mubarga, ai wahid al indu lon abiyat, wa kulu al asuwetin fi nus bita korufan, wa estelimu(wodi) le awulad bita Yakub. ³⁶Laban wodi talata ayam bita safar bein huwo wa Yakub. Bad kida Yakubistemir aresu bahaim bita Laban.³⁷Yakub shilu furu bita asjar bita buniyan al agdar, wa tala gisir min umon, ashan lon al abiyat al fi juwa bita hasaya de bi zahir. ³⁸Bad dak huwo kutu hasaya al huwo gisiru fi gidam bita bahaim, fi gidam bita hot(maun) al umon bi ja asrub fogo. Umon hamil fi wokit umon ja asrub.³⁹Bahaim del hamil fi gidam hasaya de; wa bahaim del weledu iyal mubarga. ⁴⁰Yakub ferigu bahaim del, lakin huwo kutu bahaim bagin del fi gidam bita hayuwanat al indu kutut(mubarga) wa ganamayay al asuetin fi bahaim bita Laban. Bad dak huwo ferigu bahaim bitou barau wa huwo ma kutu umon sawa ma bahaim bita Laban⁴¹Fi wokit korufan al gowiyin de bi itzowuju ma korufan al antayat, bad dak Yakub bi naimu hasaya de fi hod(maun) bita moyo gidam uyun bitomon, ashan umon bi hamil fi nus bita hasayat. ⁴²Lakin fi wokit hayuwanat al deifin al fi juwa hayuwanat del ja, huwo ma kutu hasayat del fi gidam umon. Bad kida hayuwanat al deifin del bita Laban, wa al gowiyin del bita Yakub⁴³Zol de tala ganiyan. Huwo indu bahaim kutar, Khudam al nusuwan wa khudam al rujal, wa jumal wa hamir.

Chapter 31

¹Hasa Yakob asuma al kelima ta jena ta laban, inu humon kelimu, " Yakob shilu bara kulu al kan ta abu tanina. wa de min mumtalakat ta abu tanina yau huwo ligo kulu mali del. " ²Yakob ayeno le wosa ta Laban huwo ino aklak tuo tija tou geiru. ³Yalla Yahweh kelimuob, le Yakob "Rija le ard ta abu taki wa le ahal taki, wa ana bi kun ma itakum."⁴Yakob rasulu wa nadi Rahael wa leah le mah zara le bahahim tou ⁵wa kelim le humon, "Ana ayeno aklak ta abu taki le ana bi geiru, lakin Allah ta abu tai huwo ma ana. ⁶Ita arufu ino ma kulu gowa tai ino ana alagu abu taki.⁷Abu taki kabasu ana wa geiru ujura tai ashara marat, lakin Allah ma wodi ezin le huwo ashan bi awugu ana. Kan huwo kelim, ⁸Kan huwo kelim, haiwan al endu alamat yau bekun maya taki, wa al lemu wa al ma endu neya fi alamat al suker. kan huwo kelem al endu alamat se habil yau maya , wa al lemu wa al ma endu neya fi al endu alamat suker. ⁹Fi teriga de Rabuna silu barra the haiwanat ta

abutaki wa wodi humon le ana.¹⁰Fi zaman ta raba bahahim, Ana ayeno fi helim al ganamyat al rujaal al kan bi zowju ma mawashi. galamayay al rujal kan mukhattat munamar, wa mulowas.¹¹Al malaika ta Allah kelim le ana fi helim, 'Yakub 'Ana kelim, ana yau hina;¹³Huwo kelimu, arufa uyuun taki fok wa ayeno kulu galamayay al rujal al bi zowju ma mawashi. Huwomon munamar, mukhattat wa mulowas, leanu ana ayeno kulu hajat al Laban bi amulu le intakum.¹²Ana Allah ta Bethel, al inta azilu amud, al intakum amulu halifa le ana. Hasa gum fok wa sibu ard di wa rija le ard al weledo ita fogo.¹⁴Rahael wa Leah juwabu wa kelim to huwo, "Hal fi hinak aye gisma aw worisa le anina fi bet ta abu ta niana?"¹⁵Anina ma yau al huwo amulu ze ajanib? Leano huwo biu anina wa kaman shetetu gurush ta nina.¹⁶Leano kulu gena al Allah shilu bara min abu ta nina hasa bi le nina wa iyal ta nina. hasa aye haja al Allah kelimu le itakum amulu takum."¹⁷Bad keda Yakub gum wa wa kutu jena tou wa mara tou fi ras jamal.¹⁸Huwo sugu haiwanat tou kulu gidam tou, sawa ma kulu ambia, sawa ma haiwanat al huwo ligo min Paddan Aram. Bad keda huwo jahizu le ruwa le abu tou Ishak fi ard ta Canaan.¹⁹Zaman Laban ruwa ashan bi koruuf,haligu Rahael seregu aliha ta bet ta abu tou.²⁰Yakub kaman kabasu Labanal Aramia, ma wori le huwo ino huwo kan mashi.²¹Fa huwo jeri ma kulu al huwo indo wa deri gata bahar, wa huwo ruwa le jebel beled ta Gilead.²²Fi yom nimra talata kan kelim le Laban ino Yakub jere.²³Fa keda huwo shilu ahal tou ma huwo wa turuju wara tou le saba ayam. huwo ligo huwo fi al beled ta Gilead al fok.²⁴Hasa Allah ja le Laban al Aramia fi helim fi zaman ta belel wa kelimu le huwo, "Amulu hisab an wonusa taki le Yakub kan kwes wala bataal.²⁵Laban ligo Yakub. Hasa Yakub aba kaima tou fi beled al fok. Laban kaman geni fi kaima ma ahal tou fi beled al fok ta Gilead.²⁶Laban kelimu le Yakub, "De sunu al inta amulu, al inta kabasu ana wa shilu bara banat tai ze masajiin ta harb?"²⁷Le inta jere ma siir wa kabasu ana wa ma wori le ana? Ana kan mumkin bi rasulu inta bara ma ihtifaal wa ma guna, ma alaa ta musika wa ma guitar.²⁸Itakum ma sibu ana ashan bi selimu jena ta jena tai wa ma salamak le banat tai. Hasa itakum amulu ma sokul beled.²⁹Fi guwa le ana shan bi amulu le inta bataal, lakin Allah ta abu taki wonusu le ana umbari wa kelimu, 'Kun haris fi wonusa taki le Yakub kan kwes wala bataal.'³⁰Hasa ita ruwa beid ashan ita der rija le bet ta abu taki. Lakin le ita seregu aliha tai?"³¹Yakub juwabu wa kelimu le Laban, "Ashan ana bi kafu wa bi fekir ino ita bi shilu banat taki min ana ma guwa yau ana ruwa fi siir.³²aye zol al seregu rabunat taki ma bi istemir fi haya Fi wujuut ta ahal ta nina, bi arufu aye haja ma ana huwo takum wa shilu takum." Leanu Yakub ma arufu ino Rahael seregu huwomon.³³Laban ruwa fi kaima ta Yakub, wa, fi kaima ta Leah wa fi kaima ta etniin kadamat, lakin huwo ma ligo huwomon. Huwo ruwa min kaima ta Leah wa dakalu fi kaima ta Rahael.³⁴Rahael shilu rabunat al fi bet, kutu huwomon fi magaad ta jamal, wa geni fogo Laban fetisu kaima kulu, lakin ma ligo huwomon.³⁵Heya kelimu le abu tou, "Ma ta tala zalan, seid tai ino Ana ma bi agder wogifo gidam taki, leanu ana indu zaman tai. "Fa huwo fetisu lakin ma ligu rabunat ta bet tou.³⁶Yakub kan zalaan wa kore kore ma Laban. Huwo kelimu le huwo, "Jerima tai sunu? Kaiya tai sunu, al inta bi fetisu ma warat tai ze de?"³⁷Leanu ita fetisu kulu mumtalakat tai. Sunu yau ita ligu min kulu buda al fi bet? kutu huwomon ini gidam ta ahal tai ashan huwomon bi hukumumu bein anina al etniin.³⁸Leanu ishiriin sena Ana kan fi ma itakum. koruf takum wa galamayay abu nasawiin tala iyal, wale Ana ma akulu aye koruf min mumjumu ta korufan takum.³⁹Haja al seretu ma haiwan ta gaba Ana ma bi jibu le itakum. Lakin, ana taban min kasara tou. ita daiman bi kutu ana bi dafa haiwan al wodoro, kan al seregu bi nahar wala al bi belel.⁴⁰inak ana fi; fi yom al harara bi akulu ana, wa gaba fi blel; wa Ana ruwa bidon koruf.⁴¹Ishiriin senawat del Ana min nas ta bet taki. Ana ishtakal le inta arba tashar sena le banat taki al etnin, wa sita sena le korufan taki. Inta geiru ujura tai ashara marat.⁴²Lo kan ma Allah ta abu tai, Allah ta Abraham, wa ta Ishak yau ma ana, bi hagiga hasa kan inta rasulu ana edan-fadi. Allah ayenu zulum tai wa kef saab ana ishtakal, wa huwo wobiko inta umbari."⁴³Laban juwabu wa kelimu le Yakub, "Al banat del banat tai, iyal ta iyal tai de iyal tai, wa korufan del tai. Kulu del al ita bi ayenu del tai. Lakin sunu Ana bi amulu alela le iyal tai del, awla le iyal toumon al huwomon weledo?"⁴⁴Fa hasa, kede anina amulu itefagia, ita wa ana wa kede kun shahid bein ita wa ana."⁴⁵Fa Yakub shilu hajer wa fok ze amud.⁴⁶Yakub kelimu le ahal tou, "Limu hujjaar. " Fa huwomon shilu hujjaar wa limu kom. Bad dak huwomon akulu fogo kom de.⁴⁷Laban nadi huwo Jegar Saha Dutha, lakin Yakub nadi huwo Galeed.⁴⁸Laban kelimu, "Kom de yau shahid bein ana wa ita alelela." Ashan keda isim tou nadi Galeed⁴⁹huwo kaman nadi Mizpah,leanu Laban kelimu, "Yahwa tai ayenu bein ita wa ana, zaman al anina ma bi ayenu bad tanina.⁵⁰Kan ita amulu banat tai bataal, aw ita shilu mara jambo banat tai, sala kan mafi aye zol ma anina, ayenu Alla huwo yau shahid bein ita wa ana."⁵¹Laban kelimu le Yakub, "Ayenu le kom de, wa ayenu le amud, al ana kutu bein ita wa ana.⁵²kom de yau shahid, wa al kom yau shahid, al ino ana ma bi mur aktar min kom le ita, wa ita ma bi mur aktar min kom le ana, ashan bi amulu darar."⁵³Kede Allah ta Abraham, wa allah ta Nahor, allah ta abu toumon, hukumumu bein anina. " Yakub halifu ma kafu ta abu tou Ishak.⁵⁴Yakub gedimu zebaha fok jebel wa nadi ahal tou ashan bi akulu akil. Huwomon akulu wa geni belel kulu fok jebel.⁵⁵Fi saba badri Laban gum fok, selimu jena ta jena tou wa binia tou wa bariko huwomon. Bad dak Laban ruwa wa rija le bet.

Chapter 32

¹Yakub kaman ruwa fi sika tou, wa al malaika ta Allah limu ma huwo. ²Zaman Yakub ayenu huwomon, huw kelimu, "De yau mo askar ta Allah,"fa huwo nadi isim ta mahal dak jebel.³Yakub rasulu marasulat gidam tou le aku tou Esu fi ard ta Seir, fi beled ta Edom. ⁴Huwo amiru huwomon, gali, "De yau haja al itakum bi kelimu le seid tai Esu: De yau haja al kadam taki Yakub kelimu: 'Ana kan gayid ma Laban, wa huwo agiru rija tai lahadi hasa. ⁵Ana indo mawashi wa hamir, wa korufan, kadamiin wa kadamat. Ana rasulu risala de le seid tai, ashan ana bi ligo eima fi uyuun taki.'"⁶Al marasulat rija le Yakub wa kelimu, "Anina ruwa le aku taki Esu. Huwo jai ashan bi gabil ma ita, wa wa urbomia rijaal fi ma huwo." ⁷Bad

dak Yakub biga kafu shidid wa haziin. Fa huwo gesimu al nas al kan ma huwo le etnin muaskarat wa kaman al korufan, mujumu ta haiwanat wa al jimaal. ⁸Huwo kelimu, "Kan Esu jaa le wahid min muaskar wa hajimu, biga muaskar al fadulu bi jere." ⁹Yakub kelimu, "Allah ta abu tai Abraham, wa Allah ta abu tai Ishak, Yahwa, al kelimu le ana, 'Rija le beled taki wa le usura taki, wa ana bi najah ita; ¹⁰Ana ma bi istehik le kulu amaal ta itefagia ta amana wa kulu sigah al ita amulu le gadam taki. Leanu bes ma nas tai ta shokul ana gata Urdoon, wa hasa ana biga tala etnin muaskarat. ¹¹Malish sayidu ana min eda ta aku tai, min eda ta Esau, leanu ana kaif min huwo, ino huwo bi ja wa hajimu ana wa uma al ma iyal. ¹²Lakin ita kelimu, 'Ana bi naha ita. Ana bi kutu iyal ta iyal taki bi mgeni ze rumula ta bahar, al ma bi agde edu adad toumon.'" ¹³Yakub geni hinak fi belel dak. Huwo shilu bad min hajat al ma huwo ze hadia le Esau, aku tou. ¹⁴miteen galamayit abu nuswan wa ishriin galamayit abu rijjal, miteen ganam abu sukeriin wa ishriin koruf, ¹⁵teleteen jamal al indo leben wa husaan toumon, arbein bagarat wa ashara tor, ishriin hamir abu nuswan wa ashara hamir abu rijjal, ¹⁶del huwo wodi fi eda kadam tou, kulu mujumu ma nefas tou. Huwo kelimu le kadam tou, "Ruwa gidam tai wa kutu a masafa bein kulu mujumu ta haiwanat." ¹⁷Huwo amiru al kadam al awel, kelimu, "Wokit Esau aku tai gabil ma ita wa asalu ita gali 'Ita tabi le munu? Ita mash wen? haiwanat del ta munu al fi gidam taki?' ¹⁸Biga ita bi kelimu, 'Huwomon kadam ta Yakub. Huwomon hadiya rasulu le seid tai Esau. Ayenu, huwo yau kaman jai bad anina. ¹⁹Yakub kaman wodi awamir le mujmu nimira etnin, mujmu nimira talata, wa kulu nas al bi ruwa wara mujmu ta haiwanat. Huwo kelimu, ²⁰'Ita bi kelimu nefsu haja le Esau kan ita limu ma huwo. Ita kaman bi kelimu, 'kadam taki Yakub jai bad anina. ²¹Leanu huwo fekir, 'Ana bi sibu huwo geni ma hadiyat al ana rasulu gidam. ashan baden ana bi ayenu huwo, yalla huwo bi gabilu ana. ²²ashan keda hadiyat ruwa gidan tou. Huwo bi nefsu geni fi belel dak fi muaskar. ²³Yakub gum fok zaman ta belel, wa huwo shilu nuswan tou al etnin, etnin kadamat tou, wa iyal tou al hidashar. Huwo rasulu huwomon fok le nahar ta Jabbok. ²⁴Fi teriga de huwo rasulu huwomon fok le k nahar sawa ma kulu hajat tou. ²⁵Yakub kan sibu barawo, wa rajil shakila ma huwo lahadi sabah, ²⁶Wokit rajil de ayenu huwo ma bi agder gelibu huwo, huwo darab warak ta Yakub. warak ta Yakub agela ze huwo shakila ma huwo. ²⁷Al rajil kelimu, "Kede ana ruwa, leanu sabah bi ga jai. " Yakub kelimu, "Ana ma bi sibu ita ruwa illa ita bariko ana. ²⁸Al rajil kelimu le huwo, 'Isim taki munu?' Yakub kelimu, "Yakub. " ²⁹Al rajil kelimu, "Isim taki ma bi ndi tani Yakub, lakin Israel. Leanu ita shakila shedid ma Allah wa ma nas wa inta gelibu. ³⁰Yakub asalu huwo, 'arjuuk wori le ana isim taki. 'Huwo kelimu, "Le ita asalu isim tai? Bi ga huwo bariko huwomon hinak. ³¹Yakub nadi isim ta mahal Peniel leanu huwo kelimu, "Ana ayenu Allah wosa be wosa, wa haya tai hariru. ³²Shemish tala fok ze ma Yakub bi gata Peniel. Huwo kan abu keireng ashan warak tou. ³³De yau sabab alela iyal ta Israel ma bi akulu al"arbita ta warak al fi mafasil ta warak, leanu al rajil awugu al"bita del la hadi agella warak ta Yakub.

Chapter 33

¹Yakub ayenu fok wa, Esau kan jai, wa ma huwo kan urubomia rijaal. Yakub gesimu al iyal bein Leah, Rahael, wa etini kadamat. ²Bi ga huwo kutu kadam al nuswan wa iyal youmon gidam, ja bi wara tou Leah wa iyal tou, wa ja bi wara tou Rahael wa Yousif akir ta akir. ³Huwo nefsu ruwa gidam toumon. huwo denger tihit saba marat, lahadi huwo ja gerib. ⁴Esau jere ashan bi gabil ma huwo, huwo amsuku ragabta tou wa selimu huwo. Yalla bi ga huwomon kore. ⁵Wokit Esau ayenu fok, huwo ayenu nasawin wa iyal. huwo kelimu, "Del nas mun ma ita?" Yakub kelimu, "Al iyal al Allah yau wodi le kadam taki." ⁶Yalla bi ga kadamat ja ma iyal toumon, wa huwomon denger tihit. ⁷Leah kaman wa iyal tou ja wa deger tihit. Akiraan Yousif wa Rahael ja wa denger tihit. ⁸Esau kelimu, "Ita gasid sunu ma kulu mujmuat al ana gabilu?" Yakub kelimu, "ashan ana bi ligo neima fi wosa ta seid tai." ⁹Esau kelimu, "Ana indo kifaya, aku tai. Hafizu haja al ita indo le nefsa taki." ¹⁰Yakub kelimu, La arujuuk, kan ana ligo neima fi ena taki, biga rudu hadiya tai min edan tai, leanu hagiga ana ayenu wosa taki, wa huwo ze ayenu wosa ta Allah, wa ita rudu ana. ¹¹arujuuk Allah rudu hadiya tai al jibu le iat, leanu Allah amulu ma ana bi kwes wa ashan ana indo kifaya, "wa bi keda Yakub naqish ma huwo, wa Esau rudu. ¹²Biga Esau kelimu, "Kede anina kun fi sika tanina. Ana bi ruwa gidam takum. ¹³Yakub kelimu le huwo, "Seid tai arufu ino al iyal sokerin, wa al korufan wa al mawash bi ayenu wara ta iya toumon Kan sugu huwomon shedid hata wahid yom, kulu al haiwanat del bi mutu. ¹⁴Arujuuk kede seid tai ruwa gidam ta kadam tou. Ana bi safir birah, alla katuwa ta mawash al gidam tai, wa alla katuwa ta iyal, lahadi Ana ja le seid tai fi Seir. ¹⁵Esau kelimu, "kede ana ruwa ma ita juzu ta ijal al ma ana." Lakin Yakub kelimu, "lei ita amulu keda? Kede ana ligo neima fi ena ta Rabuna." ¹⁶Fa Esau fi yom dak bada ruwa le Seir. ¹⁷Yakub safir le Succoth, abinu le nefsa tou juwa wa sala rakuba le haiwanattou. ashan keda isim ta mahal nadi Succoth. ¹⁸Wokit Yakub ja min Paddan Aram, huwo wosulu tamam le al medina ta Shechem, al fi ard ta Canaan. Huwo nezil gerib le medina. ¹⁹Biga huwo ishteri gita ard al huwo sibu fogo kaima tou min iyal ta Hamor, abu taShechem', mia gita'at ta fida. ²⁰Hinak huwo sala al mazbaha wa kutu isim tou El ilah Israel.

Chapter 34

¹Hasa Dinah biniya ta Leah al heya weledo le Yakub, ruwa ashan bi gabil ma banat ta ard. ²Shechem jena ta Hamor al hawi, al amir ta ard, ayenu heya. Huwo shilu heya wa num ma heya wa amulu heya bataal. ³Huwo kan rija le Dinah, jena ta Yakub. Huwo hibj banat shbat wa wa wonsu bi hanan le heya. ⁴Shechem wonusu le abu tou Hamor, kelimu, "Jibu banat shabat del le ana mara. ⁵Yakub asuma ino huwo karabu Dinah binya tou. Iyal tou kan ma mawashi tou fi mahal zira, so Yakub amsko salam tou lahadi huwomon ja. ⁶Hamor abu ta Shechem ruwa le Yakub ashan bi wonusu ma huwo. ⁷Al iyal ta Yakub ja min mahal zir zaman huwomon asuma al mushkila. al rijal del kan shitimu huwomon. Huwomon kan zalaniin

shedid leanu huwo amulu fadiya le Israel bi num tou ma biniya ta Yakub, leanu kan haja ze de ma bi hasil.⁸ Hamor wonusu ma huwomon, kelimu, "jena tai Shechem bi hibu biniya taki. arujuuk wodi heya le huwo ze mara. ⁹kede anina zowuju ma intakum wodi biniya taki le anian, wa shilu banat ta nina le nufus takum. ¹⁰Ita bi geni ma anina, wa al ard bi kun fadi le inta ashan bi geni wa amulu tijara fogo, wa bi kun indo mumtakaat." ¹¹Shechem kelimu le abu tou wa le akuwana tou, "Kede ana ligo neima fi uyuun taki, wa aye haja al ita bi kelimu le ana ana bi wodi. ¹²Asalu ana an mali ketir wa hadayat ana bi wodi aye haja al itakum kelimu le ana lakin wodi takum le ana biniya de mara. " ¹³Iyal ta Yakub juwabu Shechem wa Hamor abu tou ma kideb, ashan Shechem karabu Dinah akut toumon. ¹⁴Huwomon kelimu le huwomon, "Anina ma bi amulu haja de, ashan bi wodi akut ta nina le zol al ma teheru; leanu de bikun fadiya le anina. ¹⁵Bes anina bi tifagu ma itakum kan teheru inta ze anina, kan fi aye rajil al teheru fi fogo itakum. ¹⁶Biga anina bi wodi banat le inta wa anina bi shilu banat takum le nufus tanina, wa anina bi geni ma itakum wa anina bi kun nas wahid. ¹⁷Lakin kan itakum ma asuma le anina wa ma teheru itakum, anina biga bi shilu akut tanina wa anina bi ruwa. " ¹⁸Kelimat toumon kutu Hamor wa jena tou Shechem tala murta. ¹⁹Al shab de ma akir fi amulu haja al huwomon kelimu, leanu huwo moksut ma biniya ta Yakub, ashan huwo yau zol al muhteram shedid fi nas al fi bet ta abu tou. ²⁰Hamor wa Shechem jena tou ruwa le bab ta medina toumon wa wonusu ma nas ta medina toumon, kelimu, ²¹"Rijal del huwomon fi salam ma anina, Fa kede huwomon geni fi ard wa amulu tijara fogo, leanu be hagiga al ard kebir wa kifaya le huwomon. Kede anina shilu banat toumon nasawin, wa kede anina wodi le huwomon banat tanina. ²²Bes fi hala de ya nas del bi tifagu ma anina wa anian bi kun nas wahid: Kan aye rajil fogo itakum teheru, ze teheru anina, ²³Hal mawashi toumon wa mumtakaat wa kulu haiwanat toumon ma bi kun ta nina? Fa kede anian tifagu ma huwomon, wa huwomon bi geni fi nus ta nian. " ²⁴Kulu rijal al ta medina asuma le Hamor wa jena tou Shechem. Kulu rijal teheru. ²⁵Fi yom nimira talata, zaman huwomon kan lisa fi waja, etnin miniyal ta Yakub (Simeon wa Levi, Dakuwana ta Dinah), aye wahid shilu sef tou wa huwomon hujumu medina wa katulu kulu al rijal. ²⁶Huwomon katulu Hamor wa jena tou Shechem ma kasuma ta sef. Huwomon shilu Dinah min bet ta Shechem wa huwomon ruwa. ²⁷Al iyal al tanin ta Yakub ja le meiteen wa nahabu al medina, leanu nas del karabu akut toumon. ²⁸Huwomon shilu korufan, mujmu ta mawashi hamir, wa kulu fi medina wa al fi hawli mahal zira ²⁹kulu mali toumon. Kulu iyal toumon wa nuswan toumon, huwomon amsuku. Huwomon shilu hata kulu hajat al kan fi bet. ³⁰Yakub kelimu le Simeon wa Levi, "Ita jibu mushkila le ana, ashan bi kutu ana afin le sukan ta ard, al Canaaniiyin wa al Perizziyin. Ana besit fi adad. kan huwomon limu nufus toumon sawa ded ana wa hujumu ana biga bi demiru ana, Ana wa nas ta bet tai. "Lakin Simeon wa Levi kelimu, ³¹"Hal akut tanina shar muta yau Shechem amulu keda?"

Chapter 35

¹Allah kelimu le Yakub, "gum, fok le Bethel, wa geni hinak. Abinu mazbaha hinak le Alah, al zahir le inta zaman inta jere min aku taki Esau. ²"Biga Yakub kelimu le nas bet tou wa kulu nas al kan ma huwo, "Sibu rabunat al garib al nus takum, nedifu nefsa takum, wa geru takum gumashat. ³Yalla kede anina ruwa le Bethel. Ana bi abinu mazbaha hinak le Allah, al juwabu ana fi yom ta huzun , wa al kan ma ana fi aye mahal al ana ruwa fogo." ⁴Fa huwomon wodi le Yakub kulu rabunat al garib al fi ard toumon, wa halag al kan fi adna toumon. Yakub dofunu huwomon tihit shejera ta balut al gerib ma Shechem. ⁵Ze ma huwomon safir, Allah kutu kafu waga fi hawili medinat al jambo huwmon, fa keda nas del ma fetisu iyal ta Yakub. ⁶Fa Yakub wosulu le Luz(de huwo Bet El), al fi ard ta Canaan, huwo wa kulu nas al kan ma huwo. ⁷Huwo abinu mazbaha hinak wa nadi isim mahal ta Bet El, leanu hinak Allah beinu nefsa tou le huwo, zaman huwo kan bi jere min aku tou. ⁸Deborah, al bi ayenu warat ta Rebekah mutu. heya kan dofunu tihit bet El tihit shejera balut, fa kan nadi isim tou Allon Bakuth ⁹Zaman Yakub ja min Paddan Aram, Allah zahir le huwo tani mara wa bariko huwo. ¹⁰Allah kelimu le huwo, "Isim taki Yakub, lakin isim taki tani bi nadi Yakub. Isim taki bi nadi Israel."Fa Allah nadi isim tou Israel. ¹¹Allah kelimu le huwo, "Ana Allah al gadir. weledo takum ketir. nas ketir bi tala min inta, wa moluuk bi kun min nus ta iyal ta iyal taki. ¹²Al ard al ana wodi le Abraham wa Ishak, Ana bi wodi le inta. Le iyal ta iyal taki bad inta Ana kaman bi wodi al ard. " ¹³Allah ruwa bara min huwo fi mahal al huwo wonusu ma huwo. ¹⁴Yakub sala amud fi mahal al Allah wonusu le huwo, amud ta hajer. Huwo kutu fogo zabeha wa kubo fogo zeit. ¹⁵Yakub nadi isim ta mahal al Allah wonusu ma huwo fogo de Bet El. ¹⁶Huwomon asfir min Bet El. Zaman huwomon lisa masafa min Ephrath, Rahael ruwa le welada. Heya kan ligo welada saab ¹⁷Zaman welada bi ga saab le heya, daya kelimu le heya, "Ma ta kafu, leanu hasa inta bi kun indo jena tani. ¹⁸"Ze ma nefes ta heya bi tala heya nadi isim ta jena Ben-Oni, lakin abu tou nadi isim tou Benjamin. ¹⁹Rahael mutu wa kan dofunu fi ta Ephrath (al huwo, Bethlehem). ²⁰Yakub sala amud fogo turuba ta heya. de huwo alama ta turuba ta Rahael lahadi yom ta alela. ²¹Israel rahalu wa sala kaima tou wara ta buruj ta maragaba ta haiwanat. ²²Zaman Israel kan bi geni fi ard dak, Reuben num ma Bilhah shirika ta abu tou, wa Israel asuma an kalam de. Hasa Yakub indo etnashar awulad. ²³Iya tou ta Leah Reuben, bikir ta Yakub, wa Simeon, Lawi, Yahuza, Yaskar, wa Zabalun. ²⁴Iyal Rahael kan Yousif wa Benjamin. ²⁵Iyal ta Bilhah, kadama ta Rahael, kan Dan wa Naftali. ²⁶Iyal ta Zilpah, kadama ta Leah, kan Gad wa Asher. Del kulu kan iyal ta Yakub al kan weledo le huwo fi Paddan Aram. ²⁷Yakub ja le Ishak, abu tou, fi Mamre fi Kiriath Arba (bes ze Hebron), al Abraham wa Ishak kan geni fogo. ²⁸Ishak geni mia wa tamaniin sena. ²⁹Ishak selimu roho tou wa huwo mutu, wa limu huwo ma judud tou al kubar. Esau wa Yakub, yau dofunu huwo.

Chapter 36

¹Del yaw usura ta esou (al Kaman ginadi edom). ²Esou shilu nuswan taw al min kanaa nin, del yaw nasawin tow: adah binia ta Elon al min gelila ta hetateen, oholibama binia anah, haboba ta hivaten; ³Wa base mat, binia ta Ishmael, okot ta nebaiot. ⁴Adah weledu Eliphaz le Esou, wa basemat weledu Reuel. ⁵Oholibama weledu jeush, Jalami, wa kora. Del yau iyal ta Esou al weledu le howo fi beled ta kanaa. ⁶Esou shilu nuswan tow, awolad tow, banat tow, wa kulu nas alfi bet tow, kulu haywanat tow, wa kulu hajat tow al kulu hoywanat tow, wa kulu hajat tow, al huwo ligo fi beled ta kanaa, yala huwo bada vuwa fi beled al beid min aku bitow Yacoub. ⁷Huwo amulu zede ashan hayiwanat, wa afashat towmon kan ketir kalis maabi sibu. Umon geni sawa wata al umon kan deir geni fogo sawa de ma bitimu umon ashan hayiwanat towmon. ⁸Ashan kida, Esou al kama maaruf beisim Edom, rowa geni fi beled ta jebel Seir. ⁹Del yawu usura al tala min Esou, Jidu ta Edomin fi beled ta jebel Seir. ¹⁰Del yau asmaa ta iyal ta Esou: Eliphaz Janata ada, mara ta Esou; Reuel weled ta basemat, mava ta Esou. ¹¹Awolad ta Eliphaz yawu Teman, omar, Zepho, Gatam, wa kenaz. ¹²Timna, refiga ta eliphaz, weled ta Esou, weledu amalek. Del yau iyal ta iyal ta ada mara ta Esou. ¹³Del yau awolad ta Reuel: Nahat, zera, Shamma, wa Mizza. Del yau iyal ta iyal ta basemat mara ta Esou. ¹⁴Del yau iyal ta Ocholibama mara ta Esou, al kan okot ta Ana wa habuba ta Zibeon. Hiya weledu le Esou Jeush, Jalam, wa korah. ¹⁵Del yau abowab ta usurat ta Esou: usurat ta eliphaz, bikir ta Esou: Teman, omar, Zepho, Kenaz, ¹⁶Korah, Gatam, wa Amalek. Del yau abowab al tala min Eliphaz fi beled ta Edom. Umon yau kan iyal iyal ta Ada. ¹⁷Del yau abowab al tala min Reuel, Weled ta Esou: Nahat, Zera, Shamma, mizza. Del yau kan abwab al tala min Reuel fi beled ta Adom. Umon kan iyal iyal ta basemat mara ta Esou. ¹⁸Del yau abwab al tala min oholi bama mara ta Esou: Jeush, Jalam, Korah. Del yau kan abowab al tala min ochlibama binia ta Anah. ¹⁹Del yawu awolad ta Esou (al kan arufu umon ma isim ta Adom) wa umon kan Salatin. ²⁰Del yau awolad ta Seir al min horit, beled al Esou gigeni fogo: Lotan, Shobal, Zibebeon, anah, ²¹Dishon, Ezer, and Dishan. Del yau kan abowab ta nas horitin, nas al geni fi Seir beled ta Adom. ²²Awolad ta Lotan yau Hori wa Haman, wa timna kan okot ta Lotan. ²³Del yau kan awolad ta shobal: Alvan, manahat, Ebal, Shepho, wa onam. ²⁴Del yau kan awolad Zebeon: Aia wa ana. De ana al kan ligo ena ta moya Sukun fi Sahara, ze howo kan gi ainu wara hamir ta abu tow Zibeon. ²⁵Del yawu kan iyal ta Ana: dishon, wa oholibama, binia ta Ana, ²⁶Del yau kan awolad ta Dishon: Hemdan, Eshban, Ithran, wa keran. ²⁷Del yau kan awolad ta Ezer: Bilhan, Zaavan, wa Akan. ²⁸Del yau kan awolad ta Dishan: Uz wa Aran. ²⁹Del yau kan abowab ta Horatin: Lotan, shobal, Zebeon, wa Ana, ³⁰Dishon, ezer, Dishan: Del yau kan abowab ta horitin hasab tertibat tomon fi beled ta seir. ³¹Del yau muluk al kan hokum beled ta Adom gubal ai melik bihukum Israel. ³²Bela weled ta beor, huwo hokum Adom wa isim ta medina towo kan Dinhaba. ³³Zaman al bela mutu, Jobab weled ta Zere ta Bozra shilu mana towo, ³⁴Zaman Jobab mutu, Husham al kan min beled ta Tamanitein geni fi sulta. ³⁵Zaman Husham Mutu, Hadad Jena ta Bedad al kan intesir le medianiin fi arid ta Moab geni Melik, Isim ta medina towo kan avit. ³⁶Zaman hadad mutu, sala ta mesreka geni melik. ³⁷Zaman al samla mutu, bega Shaul ta Rehobot al jambu nil geni fi mahal towo, ³⁸Zaman al Shaul mutu, baal Haman Jena tawo. ³⁹Zamanal Baal Haman Jenata akbor mutu, Hadar geni fi mahal towo, Isim ta medina towo kan pau. Isim ta mara towo kan mehetabel, binia ta matred, haboda ta me-Zahab. ⁴⁰Del yau kan asami ta ruasa ta abowab al tala min user (usurat) Ta Esou, hasab abowab wa akalim (wilayat) be asma tomon: Timna, Alva, Jetheth, ⁴¹Oholibama, Ela, pinon, ⁴²Kenez, teman, Teman< Mibzar ⁴³Magdiel, Iram. Del yau roasa ta abowab ta Adom, Hasab guwad to mon fi wata al umon Istelimu. De yau kan Esou, abuta Adomiin.

Chapter 37

¹Yacoub kan geni fi arid (beled) al abu bitou kan rahalu fogo ze zol gerib, beled ta kanaa. ²De yau terige al sejilu mara Bet ta Yacoub. Yusif, al kan shaab bi umur ta sbabatasara sena, kan gi ayinu usura hayiwanat ta abu bito ma akwana towo. Huwo kan ma awolad ta Bilha wa ma awolad ta zilp, nuswan ta abu bitowo. Yusif kan wodi kabara batal ta awolad de le abu bitowomon. ³Kan Israel ghibu Yusif akter min kulu awolad bitowo. Ashan huwo kan Jena al huwo weledu lego huwo biga ajus. Huwo sala le yusif gumas al indu alwan jiyafa kalis. ⁴Laman akwana to wo ayinu mohaba ta abu towomon aktar min umon, umon akrah (Kutu huwo fi gelba), wa umon kan magiwonusu. Mahuwo besalam (kwes). ⁵Yusif kan hilim, wa huwo worile akwana towo hilim al huwo kan hilim. Umon kan kutu yusif fi geliba ziyada. ⁶Huwo kelim le umon, “kede intum asma le hilim al ana kan hilim.” ⁷Nina kan girobutu dura kom fi mahal zara, yala robuta tai wogif adil, biga robutat takun ja lifu ana fi shikil दौरa wa dengir le robuta tai” ⁸Akwana towo kelimu le huwo, “Sei inta bikun fok hokum anina?” sei haiga in ta bihuhum anina? Humon akrah (kutu huwo fi geliba) aktar ashan hilim wa kalamat towo. ⁹How kan ayinu hilim wa kama wori le akwana towo. Howo gali, ayinu takun, ana ayinu hilim tani: “Shemis gamara ma hidasara nujum dengiri le ana” ¹⁰Howo wori hilim de le abu bitowo ze huwo kan wori le akwana bitowo, wa abu loitowo kan kore kore ma huwo. Huwo kelim le Yusif, de yatu hilim al inta kan hilim de?” hal uma taki wa ana ma akwana taki nesia bija dengiri fi wata le in ta?” ¹¹Akwana towo kan indu girra le huwo, lakin abu towo kan hafizu kalamat de fi geliba bitowo. ¹²Akwana towo kan ruwa ashan biakilu hayiwanat ta abu tomn fi shekim. ¹³Israel kelimu le yusif, “Musu akwana taki gi ayinu hayiwanat fi shekim? Taal, ana birasulu inta le humon. Yusif kelim le huwo, ana jahiz. ¹⁴Huwo kelim leYusif, “rowa has, ashan inta biayinu kan akwana taki kwesin wa hayiwanat Kaman kwesin, yala jibu le ana kobara” Yacoub kan rasulu huwo bara fi nenzila ta Hebron, wa yusif kan rawa le shekem. ¹⁵Rajil tani ligo Yusif, Yusif kan woduru min mahal al akwana towo fi fogo. Rajel de asalu huwo, “inta gi fetisu sunu?” ¹⁶Yusif kan Juobu gali, “ana gi fetisu akwana tai. Wori le ana males, mahal yutu umongi akilu hayiwanat del?” ¹⁷Rajil de kelimu gali, “umon sibu mahal de, lianu ana asuma umon kelimu, keli nina rowa fi dotan” Yusif kan rowa wara akwana towo wa ligo umon fi dotan. ¹⁸Umon ayinu howo min beid,

wa gubal huwo biwosulu jambo umon, umon kan katitu ashan bikatulu huwo.¹⁹ Akwana towo wonusu fi nefso towomon, “Shuf, sayid ta ahlam yawu gi ja gerib.”²⁰ Yala keli nina katulu huwo wa jada huwo fi wahid min hufurat al hini. Nina bikelim, haywan al batal katulu huwo. Yala anina biayinu ahlam towo de bitimu keif.”²¹ Ruben kan asma kalam de wa nofudu huwo min ida towomon. Howo kan kelim, “keli nina ma katulu huwo.”²² “Ruben kan kelimu le umon, “mata dofugu dom. Jada huwo fi hufura de al fi sahara, lakin mata kutu takumida fogo huwo” Ruben kan kelimu zede ashan kan huwo bija tala Yusif wa rija howo le abu bitowo.”²³ Zaman al yusif wosulu le akwana bitowo human gobudu huwo wa agila gumas towo al jiyafa de.”²⁴ Umon shilu howo wa jada howo fi ufura. Ufura kan fadi mafi fogo moya.”²⁵ Umon kan geni ashan biakulu eish. Umon arfa uyun tomon beid, umon ayinu touf ta nas ismaeleen kan gi ja min gilad, ma jimal towomon kan gi arfa buharat wa dawat ta ashab, ma marra. Humon kan gi shilu hajat de le masir.”²⁶ Yahuzi kelimu le akwana to wo gali, “faida bikun shunu kan anina katulu aku ta nina wa kati dom towo?”²⁷ Faalu, keli ninibiyu howo le nas Ismaeleen wa keli nina makutu iden ta nina fi Isim bitou, leanu huwo aku wa laham ta nina akwana towo kan asuma kalam ta nina akwana towo kan asuma kalam bitowo.”²⁸ Tujar midianiin zaman wosulu gerib ma umon, akwana ta Yusif le Ismaelin be ishirin gitaat ta fida. Ismaelin del arfa yusif fi masir.”²⁹ Ruben kan rija fi beer/ufura. Huwo kan seretu gumasat towo.”³⁰ Howo kan rija le akwana towo wa kelim, “weled de mafi hinak! Waana biruwa wein?”³¹ Umon dabau ganamaya wa shilu gumas ta Yusif wa dakalu jua dom ta gana maya de.”³² Biga umon jibu gumas al mola won wa jiya fa de le abu towomon wa kelim, “anaina ligo de. Males kede ayinu kan de gumas ta jena taki wala la.”³³ Yacoub ayinu wa kan kelim, “de guman ta jena tai. Hayiwan al batal yawu katulu huwo. Nesia seretu Yusif heta heta.”³⁴ Yokoub seretu gumasat towo wa libisu showal fisulba towo, huwo kore jena towo ayam ketir.”³⁵ Awolad towo kulu ma banat towo ja ashan bi azi/gowi huwo, lakin huwo kan aba kalam towomon. Huwo kan kelim, “Hagiga ana biru towo kan kore ashan jena towo.”³⁶ Nas medianiin biyu huwo fi masir le potipar, dabit ta faraon, captenta huras ta faraon.

Chapter 38

¹Fi zaman tani yahuza sibu akwana towo wa ruwa geni le rajil Adulami isim towo kan Hira. ²Hinak huwo kan limu ma binia al abu towo kan min nas ta kanaan, isim ta binia de dhua. Huwo shilu hiya le huwo.³Hiya kan hamil wa wele du weled, wedi le huwo isim Er. ⁴Hiya kan hamil tani wa weledu weled. Wodi le huwo ism onan. ⁵Hiya kan hamil tani wa weledu weled isim towo shela. Huwo kan weledu jena de fi kezib.⁶Yahuza ja ligo mara le bikir bitou Er. Isim ta mara de Tamar. ⁷Er, bikir ta yahuza kan zol sherir/batal fi ena ta Rabana. Rabuna kan katulu huwo.⁸Yahuza kan kelim le onan, “ruwa wara mara ta aku taki, geni ma huwo ashan inta bijibu eyal le aku taki.” ⁹Onan kan arufu iyal de ma bikun iyal. Towo, yala kan huwo gigeni ma marata aku towo de, huwo kan gi do fugu/kubu fi turab. Ashan huwo ma bi weledu le aku towo jena. ¹⁰Huwo kan amulu haja batal fi ena ta Rabuna. Rabuna kan katulu huwo Kaman.¹¹Yala yahuza kelimle Tamar, nesiba towo, “kede inta fadulu armala fi beit ta abu taki lahadi kan shela weled tai raba” leanu huwo kan kofu, howo bi mutu ze akwana. Tamar kan tala warowa geni be abu bitowo.¹²Bad zaman towil, binia ta shuwa mara ta Yahuza mutu. Yahuza kan ligo taazia wa huwo kan ruwa fi Timna mahal ta sala korufan towo, huwo ma sabitowo hira al min adulamirn.¹³Kabara kan wosulu le Tamar gali, “Ayinu, nesib takigi ruwa fi Timna mahal ta salaw korufan towo.”¹⁴“Hiya agila gumas ta armala bara, wa libisu hibaya wa kati nefsa towo, hiya ruwa geni fi bab ta enaim, al kan fi sika giruwa le Timna. Le anu hiya ayinu shela kan raba kalas lakin ma wodi hiya le huwo ze mara.”¹⁵Zaman yahuza ayinu hiya huwo kan fekir gali hiya kan mara ta zina ashan hiya kan kati usa towo.”¹⁶Huwo kan ruwa le hiya fi taraf sika wa kelim, “taal, males keli an ja le inti” huwo kan ma arufu gali de nesiba bitowo-wa hiya kan kelim le huwo, “inta biwodi le ana shunu ashan inta bija le ana?”¹⁷Huwo kelim, ana birasulu le inta gana maya min haywanat tai”. Hiya kelim, inta biwodi le ana damana loadi kan inta birasulu gana maya de? Huwo asalu.”¹⁸“Yatu damana al ana biwodi le inta? Hiya juwabu gali, “Katim, wahabil, wa asaya al fi ida taki”. Huwo wodi umon le hiya yala huwo futu mahiya sawa. Biga higa jahamilu ma huwo.”¹⁹Hiya gum fog waruwa fi sika bitow, hiya shilu hibaya wagumas ta taki ena armala.”²⁰Yahuza rasulu ganamaya ma sabi bitowo al min adulamiin ashan biwodi le mara de, yala hiya birija damana al hiya kan shilu, lakin kan maligo mara de.”²¹Zol al min adulamiin de kan aslu rujal al fi mahal mara de kan geni fogo, “Wenu mara ta Zina al kan fi taraf sika ta Enaim ole?” umon Juwabu gali, (ma hasal mra ta zina geni hiri.”²²Huwo reja le Yahuza wa kelim, ana ma ligo hiya. Kaman rujal ta mahal dak kelim, mafi kan mara ta zina hini.”²³“Yahuza kelim, keli hajat de fadu lu le hiya ashan bikati fadiya ta nina. Nesiya ana Rasulu ganamay de, lakin inta maligo hiya.”²⁴Baad talata shahar, kabara wosulu leyahuza,”Tamar nesiba taki halas amulu zina, wa hagiga hiya hamilan.” Yahuza kan kelim, “Jibu takun hiya hini ashan biharagu hiya.”²⁵Laman jibu hiya, hiya rasulu kabara le nesib bitowo mazol al kan gi Ja shilu huwo gali, “ana hamil ma sidu hajat del. “hiya kelim, males kede ayinu hajat de ta munu, katim, habil, wa asaya.”²⁶Yahuza kan arufu hajat de wa kelim, “hiya indu hak/hiya beri min ana, ze ana kan ma wodi hiya ze marale shela jena tai” Huwo kan ma arufu hiya tani.”²⁷Laman zaman ja ashan hiya bi weledu, ligo biga hiya indu timan fi batna.”²⁸Fi zaman weledu jana wahid tala ida bara, yala daya shilu keit ahmar warobutu fi ida ta jana de, “gali de yawu bitala awel.”²⁹Lakin jena de juru ida towo wara, yala, aku towo tani de yawu tala awel. Daya kan kelim, “keif inta nyakamu.” Biga wedi le huwo Isim perez.”³⁰Yala aku towo al kan robutu ida towo ma keit ahmar tala wara, wa wodi le huwo isim zera.

Chapter 39

¹Yusif kan biyu fi masir, rotifer moazif ta faraon al kan mosuol ta huras, yau Ishteri huwo min nas Ismaelin, al kan biyu

huwo hinak.²Rabuna kan ma Yusif wa kutu huwo rajul ta naja fi shokol. Huwo kan geni fi bet ta seyid bitowo al kan min masir.³Seyid bitowo kan ayinu keif Rabuna kan ma Yusif, wa Rabuna Kan kutu kula hajat al huwo biamulu ginaja. ⁴Yusif kan ligo neema fi ena ta potifar ze huwo kan gi ishtakol le huwo. Potifar kan kutu Yusif mudir ta bet bitowo. Kulu hajat al huwa kan indu huwo wodi fi mosuulia ta yusif⁶Min Zaman al kutu huwo mosuul ta beit wakulu hajat ta seyid bitowo, Rabuna kan bariku beit ta masri de asha Yusif. Baraka ta Rabuna kan fi kulu hajat ta Potifar, izakan fi beit wala fi mahal zara. ⁶Potifar wodi kulu hajat al huwo kan indu tehet mosuulia ta yusif. Huwo kan magi fikir fi ayi haja tani ile akil al huwo bi akulu. Yusif kan shab wesim wa jiyafa biajibu shedid.⁷Mara ta seyid bitowo kan gi dugu ena le Yusif wa kan bikelimu le huwo taal num a ana.”⁸Lakin huwo kan aba wa kelim le mara ta seyid bitow, “ayinu, seyid tai ma gi kutu bala le al ana bi amulu fi bet ini, wa huwo kutu ana mosuul le kulu hajat hini. ⁹Mafi zol kebir fi bet de ze ana. Huwo ma abale ana ayi haja ile inti, ashan inti mara bitowo. Keif ana biamuli galat kebir zede wa katiya did Rabuna?”¹⁰Hiya kan gi wonusule Yusif kalam de yom bad yom, lakin huwo kan aba ashan bi num mahiya wala ja gerib ma hiya. ¹¹Yom tani huwo kan ruwa fi juwa ashan biamulu shokol bitowo, kan mafi ayi rujal ta bet Zaman dak fi bet. ¹²Hiya gobudu huwo fi gemis bitowo wa kelim, “ num ma ana.” Huwo fiku wa sibu gemis de fi ida ta hiya, wa Jere bara.¹³Zaman al hiya ayinu huwo sibu gumas fi ida bitowo wa jere bara. ¹⁴Biga hiya bada kore shedid le rujal al fi bet wa wori le humon kalam al hasil, shuf Potifar jibu zol abrani de ashan bijeribu anina, huwo kan ja ashan binum ma ana, wa ana kore. ¹⁵Zaman al huwo asuma kore tai, huwo sebu le ana wa jere bara. ¹⁶Hiya kutu gumas bitowo jambu towo lahadi seyid kan raja le bet. ¹⁷Hiya wori le huwo kida, kadam al abrani inta jibu le nina de, kan ja ashan bijeribu ana. ¹⁸Zaman al ana kan kore, huwo sibu gumas bitowo wa jere bara. ¹⁹Zaman al seyid bitowo asma le kalamat al mara towo kelim le huwo, “de yau haja al kadam taki kan amulu le ana.”Huwo kan zalan shedid. ²⁰Seyid ta Yusif kan shilu huwo wakutu fi sijin, mahal al masajin ta melik kan gi kutu umon fogo.²¹Lakin Rauna kan ma Yusif wa kan Zahir itifagia ta amana le huwo. Huwo kan wodi le Yusif neema fi ena ta mosuul ta sijin. ²²Mosuul ta sijn kan wodi le Yusif mosuulia ta nas kulu al kan fi sijin, Yusif kan mosuul le kulu shokol al umon bi amulu fi sijin. ²³Kebir ta masajin de kan magi kafu ayi haja al huwo wodi fi ida ta Yusif, ashan Rabuna kan ma huwo, kulu haja huwo kan gi amulu kan gi naja.

Chapter 40

¹Baad zaman dak, zol al kan gi amusuku kubaya ta melik ta masir wa zol a kan gi haragu eish ta melik umon kan amulu galat le seyid tomon, melik ta masir. ²Faraun kan zalan ma mouzifin bitowo al etenin del, mosuul ta nas al gi amusuku kubayat wa mosuul ta nas al gi aragu eish. ³Huwo kan kutu umon fi nefsa fi beit ta captain/mosuul ta huras, fi nefsa harasa al kutu fogo Yusif.⁴Mosuul ta huras wodi Yusif le umon, wa uwo kan gi saidu/ istakol le umon. Umon kan geni fi harasa zaman towil. ⁵Umon kulu kan hilim zol ta arufa kubaya wa zol ta haragu eish ta melik ta masir al kan habisu fi harasa- kulu zol kan indu hilim towo barawu fi nefsa bileil de wa kulu hilim kan indu maana towo barawu.⁶Yusif ja le umon kan fi sabah ashan biayinu umon,. Lakin umon kan ma mortahin. ⁷Uwo asalu mouzifin ta faraun al kan ma huwo fi harasa fi beit ta seyid bit owo, gali “malu kelim geni hananin kida alela?”⁸Umon kulu lelim gali, “ nina kulu kan hilim yala mafi zol al bi wori le, “nina maana ta hilim ta nina de.” Yusif kelim le umon, “Musu terjimu de gija min Rabuna? Wori takun le ana, males.”⁹Mosuul ta na ta arufa kubayat kan wori hilim towo le Yusif. Huwo kan, fi hilim tai kan fi shejera ta karmagidam tai. ¹⁰Fi sejera de kan fi talata fere. Kulu fere ta sejera de talou eina ta inab ali kan biga inab a nigitu. ¹¹Kubaya ta Faraun kan fi ida tai ana kan shilu inab wa asuru umon fi kubaya de fi ida ta Faraun.¹²Yusif kan kelim le huwo, “Tarjama ta hilim taki de yau kida. Talata fere de manatou talata yom. ¹³Badi talata yom Faraun bitala inta wa birija inta fi maktab taki. Inta bilo di kubaya ta Faraun fi ida towo, bes ze inta kan gi arfa kubaya towo.”¹⁴Lakin zekiri ana baden kan kulu hajat gi ruwa kwes ma inta hinak, wa kede inta wori sokolo kwes taki le ana. Zekiri ana le Faraun watata ana min sijin de. ¹⁵Ashan kan nyakamu ana min biled ta Abraneen. Wa hini Kaman, ana kan ma amulu haja batal al kan bikutu ana fi sijin de.”¹⁶Laman mosuul ta na ta hargu eish ayinu tarjamata Yusif kan fi mahal towo, howo kelim le Yusif, “ana Kaman kan hilim, wa hilim de kan zede, ta lata gufat. Ta eish kan fi ras tai. ¹⁷Fi gufa al fok kan fogo kulu shekel ta hajat al kwes al haragule Faraun, lakin tiyur kan gi akulu hajat de min gufaal kan fi rastai”¹⁸Yusif kan juabu gali, “maana tahlilim taki de yau kida, talata gufat de yau talata yom. ¹⁹Fi talata yom Faraun bitala inta min hini wa bialigu inta fi sejera. Tiyur bi akulu kisim taki kulu.”²⁰Laman ja yom nimira talata al kan yom ta eid milad ta Faraun, huwo amulu tala mosuul ta nas ta arfa kubaya, wa mosuul ta nasta aragu eish min nus ta nas al fi sijin. ²¹Huwo kan reja mosuul ta nas ta arfa kubaya fi shokol towo al awel, wa huwo kan kutu kubaya fiida ta Faraun tani. ²²Lakin huwo kan haligu mosuul ta nasta aragu eish, besze Yusif kan terjimu le umon. ²³Lakin mosuul ta na ta arfa kubaya kan ma zekiri Yusif, huwo kan nesitu.

Chapter 41

¹Ja kan fi mihaya ta akir ethmen senawat Pharan endu hilim. ²Gal, huwo wagif fi tarab bahar. ³Yala, saba abgar tala nim juwa bahar leifim wa ma kuwesin. Abgar del wagifim jambu ibgar tamin fi tarab bahar.⁴Yula abgar al ma kuwesin wa deifim del akulu al saba abgar alkuwesin wa suman del. Yala Pharaon gum fok. ⁵Yala huwo naam wa bada helim le mara tani. Gal saba ras ta dura kulu fi wahid kushap (omgoli), kulu kuwes. ⁶Yala, saba ras deifim was satetu ma huwa ta sherik, ja wara alkuwesim del.⁷Al saba ras al deifim abula saba ras dura alkusin del. Pharaon gum fok, wa, ligo de kam helim. ⁸Ja kan fi saba roho towo ma mogsut. Huwo rasulu keli nadi kulu kajajir wan as al negetin ta Masir. Pharaon weri lehumon

ahlam two de, lakin mufi wahid albi agder fushiru ahlam de le Pharaon.⁹Yala raise ta amsuku kubaya kelim le Pharaon, , “ana jekiru katiya tai allele.”¹⁰Pharaon kan jalam nim kadamin tou, wa kutu ana wa ana fi sijin fi bed ta haras al mekeip, ruise kabasin wa ana.¹¹Ena helim helim sawa fi lel dak, huwo wa ana. Ena helim ai zol le hasap tefshir ta helim towo.¹²Hemak kan mena rajil shuker mim hebiriya, kadam ta nekeip al huras, ena wori lehuwo wa huwo fashiru lena kulu wahid le hasub helim towo.¹³Ja fi nihaya Tefsir towo lena, ashan kida hassit Pharaon rija ana le shokol tai, lakin tani dak howo shenegu.”¹⁴Yala Pharaon sent keli nadi Yousif. Hum be sura tala huwo nim sijin. Haligu shar towo, wa geiru gumash towo, wa jibu le Pharaon.¹⁵Pharaon kelim le Joseph, “ana endu helim, lakin mafi zol bi agder fashiru. Lakin ana asna an inta, gal kan ita asna an helim ita bi fashiru.”¹⁶Yusif Juwabu pharaon, gal,” ma ana Rabuna yau bi juwabu pharaon ma rahina.”¹⁷Pharaon kelim le Yusif, “fi helim tai kida ana wogif fi taraf bahar,”¹⁸Yala saba abgar tala nim juwa bahar, kuweshim wa suman, wag i akulu gesh.”¹⁹Yala saba algar al tannin ja baat humon, deifin wa ma kuwesin, an ma eimu kulu kulu fi ardi ta Masir sikil abgar shenin ze dak.²⁰Al abgar al shenin wa deifin del akulu abgar al awel al sumanin del.²¹Wokit humon akulu humon, ma maaruf gal humon akulu humon , lakin humon lisa shenin ze magabli. Yala ana gum min mum.”²²Ana eimu fi helim, Kaman, saba raas ja fi wahid kashap, Malian wa kuwes.²³Yala, saba raas tani deifin, wa shetetu ma hawa ta sherik ja wara humon.²⁴Al raas al deifin del abulaau saaba raas al kwesin del. Ana wori ahlaam del le kajajir del, lakin mafi kulu kulu al bi agder sherehu le ana”.²⁵Yusif kelim le Pharaon, “al ahlam ta Pharaon de kulu nefsa helim al Rabuna deiru amulu huwo wori le Pharaon.”²⁶Al saaba albgar alkwesin huwo saba sena, wa saba raas alkwesin huwo saba sena. Al ahlam del kulu wahid.”²⁷Al saba albagar al deifin del al ja baad wara maanu saba sena, wa Kaman alsaba raas ta dura al sheen mushetit ma hawa ta sherik kuman saaba senawat ta jaan shedid.”²⁸De yau haja al ana kelim le Pharaon. Haja al allah deiru wori le Pharaon.”²⁹Einu, saaba senawat bikun akil Malian fi ardi ta Masir,”³⁰Baad dak saba senawat ta jaan shedid bija baad, wa kulu sherwat bi nesitu fi ardi ta Masir, wa jaan shedid de bi demiru Masir,”³¹Al shenwat del mabi zekiru fi ardi ashan jaan shedid albi ja aw biye kun shedid.”³²Al helim de keriru le pharaon le anu modu de katitu ma Allah, wa Allah bi amulu gerib de.”³³Hasa keli Pharaon ainu rajil al shatir wa negit, wa kutu huwo fi Masir hini mosul.”³⁴Keli Pharaon igtar Mosuliin fi ardi de, wa keli mosulim del silu kamsa fil nia nin kulu Mashusil ta zera ta Musir de nuda saab senawat.”³⁵Keli humon limu kulu akil ta semiin al kuwes de wa kazimu dura tehed sulta ta Pharaon ashan akil be stagolimu fi mudun. Humon be hafisu.”³⁶Al akil de bija istakdimu fi zaman ta saba senawat ta jaan al shedid de al bi kun fi beled ta Masir. Fi teriga de al ardi ma be demiru ma jaan al sheedid de.”³⁷Al arshaad de kan kwes fi ena ta Pharaon wa fi ena ta kadamin towo.”³⁸Pharaon kelim le kadamin towo, “hal ena biligo rajil ze , alfi huwo roho ta Allah?”³⁹Ashan kudu pharaon kelim le Yusif, “ze Allah wori le ita kulu de mafi zol albi maizu wa negit ze inta.”⁴⁰Inta bikun fok bet tai, wa hasab kalam taki keli nas tai hakim. Fi kersi ile ana kebir min inta.”⁴¹Pharaon kelim le Yusif, “suf ana kutu inta mosul fi kulu ardi Masir.”⁴²Pharaon shilu katim min ida towo wa kutu fi ida ta Yusif huwo libisu huwo ma gumash al jemil, wa libisu sisila dahab fi ragaba towo.”⁴³Huwo wodi huwo keli lifu ma huwo fi hosan al nimeren enen al huwo endu. Rijal gi sharek gidam towo, “dengir rukba” Pharaon kutu huwo fok kulu ardi ta Masir.”⁴⁴Pharaon kelim le Yusif, “ana pharaon, wa bara min inta, mafi rajil bi arfa yadeen au kura tou min fi kulu ardi ta Masir.”⁴⁵Pharaon nadi Yusif isim “zaphenath-paneah.” Huwo wodi lohuwo bimia asenath, binia ta potifar abuna ta on, ze mara le Yusif. Yusif ruwa bara ashan eimu ardi ta Masir.”⁴⁶Yusif kan teletin sena fi umur wokit huwo wogif fi gidam Pharaon, melik ta masir. Yusif tala bara min gidam ta melik Pharaon, wa ruah hawily ardi ta Masir.”⁴⁷Fi saaba senawat al ardi antij ketir.”⁴⁸Huwo limu kulu akil fi Mudun. Huwo kutu fi gusat ai Medina akil min zere al hawili Medina dak.”⁴⁹Yusif kazin dura ze ramla ta bahar. Ketir kalis ali huwo sibu hasibu, ashan aktar min higab.”⁵⁰Yusif indu ethnen aulat magabli seniin ta jaan sheedid de ja, al asenath binia ta Potifar al abuna ta on weledu le huwo.”⁵¹Yusif sene isim ta awel bikir towo Manasseh, “manau Rabuna sibu huwo nesitu taab towowa kulu usura ta Abu towo.”⁵²Huwo seme isim to weled Nimra ethnen Ephraim, huwo kelim “Rabuna amulu huwo Muthmir fi ardi ta tab.”⁵³Al saba senawat ta akil kifaya fi ardi ta Masir ja le nihaya.”⁵⁴Al saba senawat ta jaan shedid bada, ze yusif kelim, jaan kan sheedid fi kulu ardi, lakim fi ardi kulu ta masir kan akil ketir.”⁵⁵Wokit kulu akil kalasu min ardi Masir nas nadi shedid le Pharaon ashan akil. Pharaon kelim le kulu Masiriin, “amshu le yusif wa Amul haja al huwo kelim.”⁵⁶Al jaan shedid kan fi kula wasa ta ard. Yusif fata kulu makasin wa bada tebiyu le Masiriin. Al jaan kan shedid fi ardi ta Masir.”⁵⁷Kulu al ard kan beji fi Masir ashan isteri duru min Yusif, ashan Jaan kan shedid fi kulu ard.

Chapter 42

¹Hasa Yacoup arif inu fi dura fi Masir. Huwo kelim be awlad towo, le ti shuf fi baad kum? ²Huwo kelim, suf, ana asuma gal duru fi Masir. Aruah hinak wa istari lena min hinak ashan neish wa ma na mut”. ³Akuana ta Yusif al ashara masha ashan isteri dura min Masir. ⁴Lakin Yacoub ma resul Benyamin, aku Yusif, ma akuwana towo, huwo kelim”. Ana gi kafu haja batal keli ma hasil le huwo”⁵Al iyal ta Israel al ja ashan isteri fi wokit ta jaan alshedul de kan min ardi ta Canaan. ⁶Hasa Yusif kan biga yau hakim fi ardi. Huwo kan al wahid al tobiyu bara le kulu nas ta ardi. Akuwana ta Yusif jaw a dengiry le huwo tehed ma wusa tomon tehed fi ardi.”⁷Yusif ienu akwana towo wa huwo lahizu humon lakin huwo dusu nefsu min humon wa kelim gowi ma umon. Huwo kelim le humon.” Itu jaain min wen? Humon kelim “min ardi ta Canaan ashan Isteri akil”. ⁸Yusif lahizu akuwana towo lakin humon ma lahizu Yusif.”⁹Yala Yusif zekiru helim alkan huwo helim an humon, wa hu kelim le humon “ita kum jawasis! Ita kum ja ashan bi shuf mahal almafi difaad fogo.”¹⁰Humon gal lehuwo “la sai di kadamin taki ja ashan Isteri akil.”¹¹Kulu ena iyal ta rajil wahid, ena gi kelim hagiga. Ena ma jawasis.”¹²Huwo kelim, “la, itu ja ashan shuf mahal almafi fogo dufaa fi Masir” ¹³Humon kelim “anina kadamin taki itmashar akuwana,

awulad ta wahid rajil fi Canaan. Shuf al suker de lahai di allele ma abuna, wa wahid akuna ma hai hasa.¹⁴Yusif kelim le humon. “de yau al ana kelim; ita kum Jawasis.¹⁵Be de bi jiribu itakun. Be haya ta Pharaon itakun ma bi ish ini, ile aku takun al suker ja ini.¹⁶Rasul wahid min itakum wa keli huwo jibu aku takum. Itakum bi fadul fi sijin, ashan kalam takum bi jeribu, kan hal fi hagiga fi itakum. Aw, be haya ta Pharaon hagiga itakum Jawasis.¹⁷Huwo kutu humon fi harasa le talata yam.¹⁸Yusif kelim lomom fi yom nimra talata “amul de wa itakum be ish, ana bi kufu Allah.¹⁹Azu itakum geni fi sijin, lakin itakum ruah arfa dura le beyout takum ashan jaan al shedul de.²⁰Jibu akutaum de ashan beweri kalam kun saw a itakum ma bi mutu” humon amulu felan.²¹Humon kelim le baad tomon, a enu hagiga kida galtamiin ashan aku tena. Ienu tab ta Roho towo wokit kan huwo gi kore lena wa ena ma asma lohuwo. Ashan kida zam towo lisa gija fi rash tena.²²Robin juwabu lo humon, ana ma wori le itakum, mata kuan amulu katiya did weled de, lakin itakum ma asma? Hasa, ienu doom towo lisa wara tena.”²³Humon ma aruf gal Yusif fahimu humon, kan fi muterjin wasad humon.²⁴Huwo agelib dahur le humon wa kore. Huwo shilu Simeon min nus tomon wa rubutu gidum ena tomon.²⁵Yala Yusif amiru kadamin towo ashan mala shawala ta akuana towo de be dura, wa kutu gurush ta iyu rajil fuara fi juwa shawal towo, wa kede wori lomom sulama ta mamuria, wa amulu lo humon.²⁶Al akuana shahimu humir tomon be dura wa bada ruwa min hinak.²⁷Wokit wahid min humon fata shawal ashan bi wodi akil le human zaman akudu raha, huwo ligo “gurush towo, yala de kan fi asma fata shuwal towo.²⁸Huwo kelim le akuana towo, Gurush tai rijau wara. Ainu yau, huwo fi juwa shuwal tai.” Gelba tomon gata wa humon biga gi kafu ma bad tomon, kelimu” de shunu al Rabuna amulu lena?²⁹Humon ruah le Yacoub, abu tomom fi ardi ta Canaan wa wori lehuwo kulu hajat al husil lehumon humon kelim.³⁰Al rajil, sultan ta ardi dak, kelim kaab bena wa fekiri gal ena Jawasis fi ardi tomon.³¹Ena kelim le huwo ena rajal ta hagiga, ena ma Jawasis.³²Ena itasar akuwana, iyal ta tena wahid ma hai hasa, wa al suker hasa fi ma hai hasa, wa al suker hasa fi ma Abutena fi ardi ta Canaan.³³Al rajil, sultan to ardi dak, kelim lena, be de ana bi arif gal itakum rujal al ta hagiga. Sibu takum wahid min aku takum ma ana, wa shilu duru le biyut takum ashan jaan al shedid de wa shibu rual takum³⁴Jibu aku takum ma jawasis, lakin itakum rijal ta hagaig. Yala ana be sibu akutakum le itakum, wa itakum bi tajir fi ardi de.”³⁵Wokit humon gi fadihu sawalat, iya rajil fi shawal towo fida fi fogo. Wokit humon wo abu tomon inu fida humon kafu.³⁶Yacoub abu tomon bada kelim le humon, “ita kum gesim ana iyal tai. Yusif kalas ma hai, simeon mafi, wa Kaman benya min itakum deiru shilu bara. Kulu de did ana.”³⁷Robin kelim le Abu towo, gal, “it bi katulu ethnen awlad tai kan ana ma rija Benjamin wara le ita. Kulu huwo fi musuliya ta iden tai wa ana bi rija huwo wara tani.”³⁸Yacoub kelim “Weled tai ma bi ruah ma itakum. Aku mat wa huwo barau Yau fadulu. Ija haja batal hasal lehuwo fi sika, yala itakum gi kutu shar tai abial de ma tab wa huzun.

Chapter 43

¹Al jaan kan shedid kalis fi ardi. ²Wokit humon akulu duru kulu ali humon jibu min Masir de. Abu tomon kelim le humon, “Ruah takum tani; ashan Isteri lena akil.”³Yahuza wori lehuwo “al rajil de anziru ena, “itakum ma bi inu was tai ille kan aku takum fi maakum⁴Iza ita rasul akutena mena ena bi ruah ashan isteri le ita akil. ⁵Lakin iza ita ma deiru, ena mabi ruah. Le anu al rajil de kelim le ana, itakum mabi inu was tai ille kan aku takum fi maakum⁶Israel kelim, “le itakum gi amulu ana batal ashan wori le rajil de itakum indu aku tani? ⁷Humon kelim, “al rijil de asalu malumat an usra tena. Huwo kelim, hal abukun hai? Hal intakum aku tani? Ena juwabu le hasab’ sualat del. Ena bi arif kef, huwo bi kelim jibu akutakum de?”⁸Yahuza kelim le abu Israel, “Rasul weled taki ma ana ena bi gum wa ruah ashan ena bi ish wa mabi mutu. Kulu ena, ita wa Kaman iyal tena. ⁹Ana bikun damana le huwo. Ita bikutu ana mosul. Iza ana ma jibu huwo wara le ita wa kutu gidam ita, kele lomu ana illel abad. ¹⁰Iza kan ene ma akir, mutakid kan hasa ene rija le mara tani.¹¹Abutomon Israel kelim lehumon “kan kida, amulu takum kida, shilu takum montujat al ashen ta ardi fi shawalat takum. Shilu le rajil de hadia Juzu min sumuk wa asel nahal. Bahar, keimot ta balla. ¹²Shilu gurush maraten fi yedeem takum. Al gurush al rajau kan fi shawalat takum de, shilu fi yedeem takun bikun de kan be gallat.¹³Shilu Kaman aku takum. Gum wa ruah tani le rajil de. ¹⁴Kedi Rabuna algadir wodi rahman towo le itakum alkutakum wa Benjamin. Iza Harimu ana min eyal tai ana Harimu. ¹⁵Al rajal shilu hadia, wa fi yedeem tomon humon shilu gurush marateen, wa sawa ma Benjamin, humon gum wa ruah le Masir wa wogif gidam Yusif.¹⁶Wokit Yusif ianu Benjamin ma humon huwo kelim le kadam towo ta bed ‘jibu al rajil le bed, daba kourouf wa jahizu al rijil de bija akulu maana gaada,” ¹⁷Al kadam de amulu ze Yusif kelim huwo jibu rijal de fi beed ta yusif.¹⁸Al rijal kan kuafin leanu jibu humon fi bed ta Yusif. Humon gal “de ashan gurush al kan rijau fi shawalat tena mara al awel dak, ashan huwo bi ligo fursha did ena. Huwo bi amsuk ena wa shilu ena ze abid, wa shilu humir tena. ¹⁹“Humon ja le kadam ta bed ta Yusif, wa humon kelim le howo fi baab te bed ²⁰Bi kelim ya said tena, ena ja kan le awel mara le isteri akil,²¹Ja kan , wokit ena bi akut raha ena fata sawalat tena, yala fi kulu sahawalatena kan gurush fi sawal’ gurush kan kulu, ena jibu fi yedeem ten. ²²Gurush tani Kaman ena jibu fi yedeem tena ashan isteri akil. Ena ma arufu munu kutu gurush fi shawalat tena. ²³Al kadam kelim, “salama le itekum, matakum kafu Rabuna takum wa Rabuna ta Abu takum imkim kutu gurush fi shawalat takum. Ana gabilu gurush takum” al kadam al mosul jibu simeon bara min shijin le umon.²⁴Al kadam al mosul shilu rajil del le bed ta Yusif. Huwo wodi le humon moyo, wa humon kasulu kurenat tomon. Huwo wodi akil le hamir tomon. ²⁵Humon jahizu hadia le akulu hinak.²⁶Wokit Yusif ja fi bed humon jibu hadaya al kan fi ye den tomon de le beed, wa dengeri tehed gidam towo fi wata. ²⁷Huwo asalu humon an akual tomon wa kelim, abukum kwes, al rajil ajuz al etakum kelim? Hal howo lisa hai?²⁸Humon kelim, “kadam taki abu tena kuwes. Huwo lsa hai” wa humon dengri wa wodi le huwo itiram. ²⁹Wokit huwo arfu ena towo fok huwo ienu Benjamin aku towo jena

uma towo, wa huwo kelim, “de yau aku takum al suker al itakum kelim de? Yala huwo kelim, “keli Rabuna kan rahman le ita ya weledi”³⁰Yusif abgu wa tala bara min ruah bara saweya ashan dusu nefsa le kore. Huwo ruah juah gurfa towo wa geni kore hinak.³¹Huwo kasulu wusa towo wa ja bara. Huwo gowi nefsu, wa kelimu “hadiru akil”³²Al kadam kadimu le Yusif be nefsu wa akuana be nefsu al Masiriin hinak gi be akulu be nufusum le ana al Masiriin ma bi akulu sawa ma Hebraniin. De haram le Masiriin.³³Al akuana geni gidam towo, al awel bikir le hasab tertip ta hak ta wilada tomon, wa al suker le hasab schabiya rujal kan mustagrabin.³⁴Yusif kan ainu wa rasulu le humo akil min al gidam towo. Lakin akil le Benjamin kan kamsa marat min ta akuana humon asraab be huriya wa istamta ma huwo

Chapter 44

¹Yusif amiru kadam ta bed towo, kelim, amla shawalat ta rijal de ma akil, godur al humon bi aged arfa wa kutu gurush ta ai rajil fi shawal towo; ²Wa kutu kubaya tai fida de fi fatha shawal ta sheker de, wa Kaman gurush towo ta dura, “al kadam amulu ze Yusif kelim.³Fi saaba bedir al rijal del rasul bara hum wa hamir tomon. ⁴Wokit humon tala bara medina lakin ma baid kalis Yusif kelim le kadam towo, “gum fok, tabi wara rijil del, wa wokit ita kerimu humon, kelim le humon le ita kum rajah al sher be alkuwes?⁵Hal de ma kubaya al said tai gi adrab min fogo? Wa kubaya al huwo gi istakdimu le salawat? Itu amulu shur, haja al itakum amulu de”.⁶Al kadam de kerimu humon wa kelim kalam de le humon. ⁷Humon kelim kalam te huwo, “le said tena bi kelim kalam ze de? Beid min ena ze kadam ashan bi amulu kalam ze de.”⁸Tenu al gurush al ena ligo fi shawalat tena ena jibu tani mara le itakum min fi ardi Canaan. Kef ena be seregu min bed ta said taki fida wala zahab? ⁹Kan iya wahid min kadam taki ligo endu keli mutu, wa kadam almosul kelim, ¹⁰“Hasa keli yekun ze itakum kelim, ai zol al ligo le huwo gubaya de bikun abid le ana, wa albagi bi Yakun hurr.”¹¹Yala iya rajil alagu kutu shawal towo tehed, wa iya rajil fatah shawal towo. ¹²Al kadam almosul fetish. Huwo bada ma al kebir Lahil suker, wa al kupabaya alfida de ligo fi shawal ta Benjamin. ¹³Yala humon sheretu gumash tomon, kulu rajil shahinu hamir towo wa raja wara le Medina.¹⁴Yahuza wa akuanu ja le beed ta Yusif huwo lisa fi hinak, wa humon dengiry gidam towo fi wata. ¹⁵Yusif kelim le humon “de shunu al intu amulu? Itu ma arif inu al rajil ze ana endu sahar?”¹⁶Yahuza kelim, “ena bi kelim shunu le said tena? Ena bi wonusu shunu? Au kef ena bi beri nufusna? Allah ligo katiya ta kadam in taki. Shuf nihna kadam in taki ya said, kulana wa Kaman hu al kubaya ligo ma huwo. ¹⁷Yusif kelim keli yekun beid min ana ashan bi amil de al rajil al ligo min huwo kubaya de, zol dak bi kun kadam tai, lakin al tannin keli ruah be salam le Abu takum.”¹⁸Yala Yuhuza ja gerib le huwo wa kelim, “ya said tai, arjuk keli kadam taki wonusu kalam fi adana ta said tai, wa keli zalan taki ma wala did kadam taki inta best ze Pharaon. ¹⁹Al said tai sal kadam in towo, gali ital. indakum abu wala aku?”²⁰Ena kelim le said tena ena endu abu; al rajil ajuz, wa jena fi umur ajuz. De al azgar wahid, lakin aku towo mutu wa huwo barau yau sibu le uma towo, wa abu bihubu kalis. ²¹Yala inta kelim le kadam in taki, keli jibu ashan ita deiru shufu. ²²Baad dak ena kelim le said tena, al waled mabi agder ashan sibu abu, iza kan huwo sibu abu, abu bi mut.²³Yala inta kelim le kadam in taki, ile aku takum al suker ja ma etakum, itakum bi iyenu wusa tai tani mara ²⁴Yala baad ena ruah le abu tena kadam taki ena wori le huwo kalamat ta said tena. ²⁵Abu tena kelim, ruah tani isteri lena akil. ²⁶Yala ena kelim, ena ma bi agder ruah ile iza akur tena al suker bi kun ma ena, yala ena bi ruah fa ena ma bi agder iyenu wusa ta rajil de ile kan aku tena al suker de fi ma ena.²⁷Abid taki abu tena kelim lena, itu bi arif gal zoja tai weledu lena ethnen awlad. ²⁸Wahid ninum ruah bara min ana wa ana kelim, “hagiga tan huwo sheretu hetaheta, wa ana ma enu huwo minzamandak. ²⁹Hasa iza itakum Kaman shilu de min ana wa muskila ja le huwo, itakum bi jibu shar tai al abiaad de ma tab wa mutu.”³⁰Hasa, ashan kida wokid ana jai min kadam taki abu tai wa rajil al suker de ma bena minzaman haya towo morbut ma haya ta weled de. ³¹Bi yekun, wokit huwo enu al weled de ma bema huwo bi mutu. Kadam in taki bi kutu shar ta abutena al abiad de ma tab wa mutu. ³²Ta ana kadam taki biga yau damana le welede le abutai ana kelim, iza ana ma jibu le ita, ana bi istamal kulu kata le abutai lel abad.³³Hasa ashan kida, arijuk keli ana kadam taki geni le ita abid mn bidal weled de ya said tena, wa keli weled de ruah ma akuana towo. ³⁴Kef ana bi ruah le abutai iza kan weled de ma mai? Ana kaif ashan ienu al shaar al bijah le abu tai

Chapter 45

¹Yala Yusif ma agder gowi nefsu gidam kulu kadam in towo al wayifin jambu. Huwo kelim ma shot ally “ai zol kele wasu min ana.” Yala mafi kadam wogif wokid Yusif wori nefsu le akuana towo. ²Huwo kore shedid, al Masiriin asuma, wa beed ta Faraon asuma. ³Yusif kelim le akuana towo “ana Yusif al abui lisa hai?” akuana towo ma agder juwabu huwo, fa ansuku ma sadama.⁴Yala Yusif kelim le akuana towo, “Taalu geriib le ana, arjukun.” Humon ja gerib. Huwo kelim “ana Yusif akutakun al itakum tebiyu bara le masiriin. ⁵Mata kum kun mutasifiin wa zalamiin ma nufustakum ashan gal itakum tebiya ana hina, leanu Rabuna yau rasul ana gidam min itakum ashan bi ankisu haya. ⁶Fi sena ten de jaan shedid fi ardi, wa Kaman fadulu kumsa senawat al bikun mafi kunju wele hasad.⁷Allah rasul ana gidam min itakum ashan ankisu itakum ze fadalat al fi ardi. Wa kutu itakun hai be wasat kala al azim. ⁸Ashan kida hasa ma ita kum yau rasulu ana himu lakin allah, wa huwa amulu ana abu le Pharaon, said al kulu alfi betu, wa hakim fi kulu ardi ta Masir.⁹Alagu wa ruah le abui wa kelim le huwo, “de yau kalam al weled taki Yusif kelim. “Allah amulu ana said ta kulu Masir taalu le ana, mata kum akir. ¹⁰Intakum bi ish fi ardi ta Gushen, wa itakum bikun gerib ma ana, itu wa igal kun wa iyal ta iyal kun, wa abger kun was bahaimkum. Wa kulu al indukum. ¹¹Ana bi worfir lekun hinak, lisa fi kamsa senawat ta jaan shedid, ashan ma tokunu figir, itu wa usrat kum wa kulu al indakum.”¹²Shut, uyun kum iyenu, wa uyun akui Benjamin, gal de kasama tai

yau gi kelim le itakum.¹³ Itu bi weri le abui an kulu fakama fi Masir wa kulu al itu suftu. Itu azra ashan jibu abui hima.¹⁴ Huwo amsuk ragaba ta aku Benjamin wa kore wa Benjamin kore Kaman fi ragaba towo,¹⁵ Huwo bozu akuana towo wa kore fi umon, baad dak akuana towo wonusu ma huwo.¹⁶ Al akbar ta modu al hasal wori fi bed ta Pharaon, gal akuan a ta Yusif ja “Pharaon tala mogsut ana kadamini towo.”¹⁷ Pharaon kelim le Yusif kelim le Akuanak, amul de; Shalinu haiwanat wa ruah le ardi Canaan.¹⁸ Jibu abukum wa usratkum wa taalulei ana bi wodi lekum alkerirat ta ardi Masir, wa bi takul min semin ta ardi de.¹⁹ Hasa umirakum, amil de. Shilu al karlo min ardi Masir le awlatkum wa nasawum kun. Jibu Abukum wa taala.²⁰ La tehtum be mumtalakat, le anu kulu keir ta ardi Mashir de hagagkum.²¹ Al awalad Israel amulu de, Yusif wodi le humon karlo, le hasab awamir ta Pharaon wa wodi le humon hajat le mamuriya.²² Le kulu minum huwo wodi le ai rajil geri ta gumash, lakin le Benjamin huwo wodi tultu mia fida wa kumsa gear ta gumas.²³ Le abu towo huwo rasulu de: ashara humar moshun ma keir ta Masir; wa ashara humar nasawin moshun ma dura, eash wa juzu min hajat le abu ashan mamuriya,²⁴ Ashan kida huwo rasulu akuana towo wa humon futu. Huwo kelim le humon, “shuf mata kum kore kore fi sika.”²⁵ Humon tala min Masir wa ja fi ardi Canaan le Yacoub abutomon.²⁶ Humon wori le huwo kelim” Yusif huwo lisa hai wa huwo hakim ta kulu ardi ta Masir” gelba towo waga huwo ma bi sedek shunu al gi wori le huwo.²⁷ Humon wori le huwo kulu kelimat ta Yusif al huwo kelim le humon. Wokit Yacoub iyenu carlo al rasulu min Yusif ashan arfa huwo, al raho manawiya ta Yacoub ali.²⁸ Israel kelim, “de kifaya, Yusif weledi huwo lisa hai. Ana bi ruah wa iyenu huwo ma gabli ana ma mutu”.

Chapter 46

¹Israel rabalu be kulu al huwo endu wa huwo ruwa le birsaba hinak huwo godimu zebiha le allah ta abu bito ishak.
²Rabuna kelimu le Israel fi rui ya bilel, gali, “yagub, yaagub” huwokelim, “anayahu.”³ Huwo kelim, ana allah, allah ta abutaki. Mata kafu ashan bi ruwa neziel fi masir, hinak ana bi ruwa kutu inta le uma azim.⁴ Ana bi ruwa hezil ma ita fi masir, wa be taki dana bi ruwa arfa inta fok tani mara way ousif bi kutu ida bito fi ena taki.⁵ Yagub gom fok min birsaba. Iyal ta Israel shilu Yagub abu bitomon, iyal bitomon wa nuswan bitomon, fi arabat al fiaon rusulu ashan bi shilu huwo.
⁶Humon shilu abugar tomon wa mumtalakat tomon al kan humon limu fi arid ta Canaan. Humon ja le Masir, Yagub ma kulu iyal ta iyal bito ma huwo.⁷ Huwo jibu ma huwo le Masir iyal bito, banat bito wa banat ta awlad bito, wa kulu iyal ta iyal bito.⁸ De yahu asani ta iyal ta Israel al humon ja le Masir: Yacoub wa iyal ta iyal bito, raubin bikiria ta Yacoub;⁹ Wa iyal ta Raubin, Hanok, Fallu, Hasron, wa Raubin;¹⁰ Wa iyal ta shamaun, yamuel, wa yamin, ahad, way akin, sohar, wa shaul, Jena ta mara al kanaania;¹¹ Wa iyal ta Lawi, Gershon, Kahat, wa marari.¹² Wa iyal ta yahuza kan Er, Onan, Shelah, wa Fariz, Wa Zarah lakin Er wa Onan (kan mutu fi arid ta Kanaan). Wa iyal ta Fariz kan hasron wa Hamul.¹³ Wa iyal ta Yasakir kan tola, fuwa, yubu wa shimron:¹⁴ Wa iyal ta zebuluu kan sarid, elon, wa yahlael.¹⁵ Del yau iyal ta Leah al hia weledu humon le yacoub fi faddan Aran, le fetera ma binia bito Dinah: awlad wa banat bito adad tomon talata wa teletin.
¹⁶ Wa iyal ta Jada kan sifyon, Haggi, Shuni, Ezbon, Eri, Arodi wa Areli.¹⁷ Wa iyal ta Asher kan yimna, Sgwa wa Yshwi wa beriah; wa sareh hia ukut bitomon. Wa iyal ta beriah kan Habir wa Malkiel.¹⁸ Del yau iyal ta Zilfah, al laban kan wodi le Leah binia bito. Awlad al weledu de kulu sitashar.¹⁹ Wa iyal ta Rahel mara ta Yacoub kan Yusif wa Benjamin.²⁰ Wa fi masir asnath weledu le Yousif Manasseh wa Ephriam, wa hia binia ta Fotifa kahin taon.²¹ Wa iyal ta Benjamin kan yahu bale wa Bakir, Ashbel, Gera, naaman, Ehi, Rosh, mufim, Hufim wa Ard.²² Del yahu awlad ta Rahel al weledu le Yacoub-humon kulu Irbatashar.²³ Wa jena ta dan yahu hushim.²⁴ Wa awlad ta naftali kan yahu yahsiel. Guni, wa Yasir, wa shillen.²⁵ Del kan yahu awlad al weledu le Yacoub min Balhah, al laban wodi le Rachil Bina Bito-humon lailu Sabah.²⁶ Del kulu al ja le masir ma Yacoub, de yahu kan iyal bito “al hagiga” al Mubashir, ma hasibu be nuswan ta awlad ta Yagub humon kulu kan sita wa sittin.²⁷ Be itnin awlad ta Yousif al kan weledu le Huwo fi Masir, nas ta bet ya Yacoub al Ja le masir humon kulu kan sebeen.²⁸ Yacoub Rasulu Yuhuza gidam bito le Yousif ashan bi ruwa ainu sika gidam bito Le jasan, wa humon ja le arid ta jasan.²⁹ Yousif jahizu Arabia bito wa tala ashan bi gabilu Israel abu bito fi jasan. Huwo ainu huwo, hadinu ragaba bito wa kori fi ragaba bito Zaman towil.³⁰ Israel kelim le Yousif, “hasa keli ana mutu bad ma ana ainu wosa taki, inu ita lisa hai.”³¹ Yousif kelim le akuana bito wa le bet ta abu bito, “ana bi tala ashan bi kabiru firaon, gali, Akuana bitai wa bet ta abu bito, al humon fi arid ta Kanaan, humon ja le ana.”³² Rijal de humon ruua, leanu humon kan ruua ta abugar, humon jibu ganamayay bitomon wa abugar bitomon, wa kulu hajat al humon indu.³³ Biga bi kun, kan firaon nadi itakum wa asalu, shukol takum shunu?³⁴ Hakum bi kelim, “abid, kudam, taki humon ruua ta abgar min zaman anina shabab lahadi hasa, anina kulu, ma abu bitana,. Amulu zede ashan itakum bi geni fi arid ta Jasan, leanu kulu rai ta abugar ma mugbul le masirin.

Chapter 47

¹Biga yousif ruwa wa kelim firaon, “abu bitai wa akuna bitai, wa ganamayay bito mon, abgar bitomon, wa kulu hajat al humon indu, humon ja min arid ta Kanaan. Ainu has humon fi arid ta jasan.”² Huwo shilu kamsa min akuana bito wa arifu humon le firaun.³ Firaun kelim le akuan bito, “shokol takum shunu” Humon kelim le firaun, “abid taki humon ruua, ze judud twain”. Biga humon kelim le firaun, “anina bi ja geni mukat fi arid de. Mafi mahal hinak le ganmayat ta abid taki, leanu majaa shedid fi arid ta kanaan. Fa hasa, kan ita rudu kede abid taki geni fi arid ta Jasan.”⁴ Biga firaun kelim le Yusif, gali, abu taki wa akuana taki humon ja le ita.⁵ Arid ta masir gidam taki. Kutu abu taki wa akuana taki kede geni fi Ahsan mantiga, fi arid ta jasan. Iza ita arufu zol al indu gudra fi nus bitomon, kutu humon kede geni Ruasa le abugar al fi le ana.

⁷Biga Yousif jibu aba bito fi Juwa wa arifu huwo firaun, “Yacoub bariku firaun. ⁸Firaun kelim le Yacoub, kam fetera ta zaman al ita eish? ⁹Yacoub kelim le firaun, senawat ta guad tai al muakat huwo 130. Senawat ta haya bitai biga besit wa foko, waja, alam. Ma bi (wosulukun) towil ze ayam ta abuhat tai fi zaman ta guad bitomon.” ¹⁰Biga yacoub bariku firaun wa tala bara min gidam bito. ¹¹Biga Yousif wodi mahal guad le abu bito wa akuana bito. Huwo wodi le humon mulkiya fi arid ta masir, arid al afdal, fi arid ta Raomeses, ze firaun kan wodi awamir. ¹²Yousif Jahizu akil le abu bito, akuana bito wa kulu ihiyajat ta bet ta abu bito, hasab adad ta awlad bitomon. ¹³Kan biga maf kil fi kulu arid; Lean jiyan kan shedid kalis. Arid ta Masir wa arid ta kanaan tabawin ashan jiyan. ¹⁴Yosif limu kulu gurush al kan fi arid ta masir wa arid ta kanaan, be wasit biu gemeh le nas al hinak. Wa Yousif biga jibu gurush de le bet firaun. ¹⁵Wokit kulu gurush al fi arid ta Masir wa arid ta kanaan intahat kalasu, kulu Masiriin ja le Yousif wa kelim. “wodi le nina akil! Nina bi mutu fi gidam taki ashan guruh tanina kalasu? ¹⁶Yousif kelim, “kan gurush takun kalasu jibu takum abugar takum wa ana bi wodi le itakum akil fi bidal ta abugar takum.” ¹⁷Biga humon jibu abugar bitomon le Yousif, Yousif wodi le humon akil mugabil husan, ganamayay, wa abugar, wa hamir. Huwo akilu humon be eash mugabil kulu haywant bitomon fi sena dak. ¹⁸Wokit sena dak intaha, humon ja fi sena tani wa kelim le huwo, “nina ma bi dusu min seid ta nina gali gurush twain kulu biga tani hinak fadulu fi gidam ta seid ta nina ile gisim ta nina wa arid ta nina. ¹⁹Malu nina bi mutu fi gidam ta ena taki, nina kulu ma arid ta nina? Ishteri nina wa arid ta nina fi mugabil akil, wa awina wa arid ta nina bi hai wa nina ma bi mutu, wa arid dak ma bi kun karaba. ²⁰Yahu Yousif Ishteri kulu arid ta masir le (maja, Jiyan) shedid le humon. Be teriga de arid de biga ta firaun! ²¹Wa shab de huwo shilu humon fi medina min bidaya ta Masir lahadi nihaya bito. ²²Lakin arid ta kuhana yahu Yousif ma, Ishteri, leanu kan wodi le kuhana ze Ferida mina firaun. Humon kan bi akulu min Faida bitomon al firaun wodi le humon. Ashan kida humon ma biyo arid bitomon. ²³Biga Yousif kelim le Shab, “ainu takum, ana Ishteri itakum wa arid takum alela le firaun. Hasa yau hina bazor le hakum, wa itakum bi zarau arid de. ²⁴Fi zaman ta hasad itakum bi wodi kamsa le firaun, wa arida juzu bi kun le itakum, le zira ta arid takum wa le akil ta biyot bitakum wa le awlad takum al sukar.” ²⁵Humon kelim, ita wodi le nina haya, keda nina ligo naima fi ena taki, nina bi kun abid le firaun” ²⁶Biga yousif kutu ashan bi kun sabit fi arid ta Masir lahadi yom bita alela, kamsa juzu dak bi kun le firaun. Bes arid ta kuhana de yau kan ma biga ta firaun. ²⁷Yau biga Israel geni fi arid ta Masir, fi arid ta jasan. Shab bito ligo mahal hinak humon weledu ketir wa be ziyada shedid. ²⁸Yagub geni fi arid ta Masir sabatashar sena, Ashan kida senawat ta yacoub kan biga miya saba wa arbeen sena. ²⁹Asna zaman ta Israel biga gerib ashan huwo bi mutu, huwo hadi jena bito Yousif wa kelim le huwo, Izakan ana ligo niama fi ena taki, kutu ida taki tehet kura bita, wa amulu le ana maruf wa amana: Kan ita rudu mata dofunu ana fi Masir. ³⁰Ashan biga ana bi num ma abuhat bitai, ita bi shilu ana bara min Masir wa dofunu ana fi magabir ta abuhat bitai? Yousif kelim, ana bi Amulu zema ita kelim. ³¹Israel kelim, halifu le ana, wa yousif halifu le huwo biga Israel dengir tehet fi ras serir bito.

Chapter 48

¹Wa hasil bad hajat del huwo kelim le Yousif: “ainu abu taki ayan” ashan kida huwo shilu ma huwo itien min awlad bito Manasseh wa afriam. ²Kan kelimu le Yacoub, “ainu jena taki Yousif huwo jai ashan bi ainu ita, “Israel gowe nefsa bito wa gani foki fi senior.” ³Yacoub kelim le Yousif, “allah algadir le kulu haja zahir le ana fi luz fi arid ta kanaan. Huwo bariku ana. ⁴Wa kelim le ana, has ana bi kutu ita bi kun indu samara, wa bi zidu ita. Ana bi kutu le ita nas ketir min uman. Ana bi wodi arid de le iyal ta iyal taki ashan bi kun melik le nihaya. ⁵Hasa itnin iyal taki, al kan weledu le ita fi Masir ligo lisa ana ma ja le ita fi Massir, humon bi kun le ana. Afraim wa Manasseh bi kun le ana, ze ma rawabin wa shamoun humon biga leana. ⁶Wa iyal al bi weledu be wara tomon de bi kun taki; bi sami humon tehet akuana bitomon fi wonisa bitomon. ⁷Lokin be hisba le ana, asna ana ja min faddan, huzon bitai lemutu ta Rachel fi arid ta kanaan fi sika, ligo lisa fi hinak masafa ta mushi le afrata. Ana dofanu hia hinak fi sika ta Afrata” al huwo yau Bethlehem. ⁸Wokit Israel ainu iyal ta yousif, huwo kelim, “del has munu?” ⁹Yousif kelim le abu bito, del iyal Tai, bitai al aaah wodi le ana hina” Israel kelim, jibu humon le ana, ashan kede ana bariku humon.” ¹⁰Ena ta Israel kan biga tegil be sabab ta umur bito, huwo, wa huwo selima humon be gubla wa hadinu humon. ¹¹Israel kelim le Yousif, ana ma mutuwaga ashan bi ainu wosa taki tani mara, lakin allah rudu le ana ashan bi ainu iyal taki.” ¹²Yousif tala humon bara min beyan rukuba ta Israel wa big huwo dengir fi gidam ta wosa bito fi arid. ¹³Yousif shilu humon kulu, Afraim fi yemin ta ida bito an shamal ta ida ta Israel, wa Manasseh fi shamal ta ida bito an yemin ta ida ta Israel, wa jibu humon gerib ma huwo. ¹⁴Israel midu ida bito ta yemin wa kulu fi ras ta afraim, huwo yau kan suger, wa ida bito ta shamal fi ras ta Manasseh. Akisu ida bito, leanu Manasseh kan yau bikiria. ¹⁵Isral bariku Yousif, gali, ¹⁶Malaika al hafisu ana min kul batal, kide huwo bariku awlad de. “allah ta abuhat bitai Ibrahim wa Ishak al kan bi dowru fi gidam bito, huwo allah al hafisu ana lahadi yom ta alela, kede kutu isim bi tai le humon, wa isim ta abu bitai Ibrahim wa Ishak- kede humon raba be ziyada fi arid de. ¹⁷Wokit Yousif ainu abu bito kutu ida bito al Yemin fi ras ta Afraim, bigo batal lehuwo. Huwo shilu ida ta abu bito bara min ras ta Afraim le ras ta Manasseh. ¹⁸Yousif kelim le abu bito, ma kida abu bitai, leanu de yau bikiria. Kutu ida taki al yemin fi ras bito.” ¹⁹Abu bito aba wa kelim, ana aruf jena bi tai ana aruf, huwo Kaman bi ja kun shaab, wa huwo Kaman bi kun azim hasa aku bito al suger de bi kun azim min huwo, wa iyal bito bi kun jumbhor keter min uman.” ²⁰Israel bariku humon yom dak be kelimat de, shaab ta isral bi ligo Baraka, Baraka min kilal (Isim taki gali, I kade allah kutu ita ze afraim wa ze. ²¹Wa Israel kelim le Yousif: yuhude ana bi mutu, wa lakin allah bi kun ma itakun wa bi rija itakun le arid ta abuhat takun. ²²Wa ana wodi le ita saham wahid fok akuan taki, ana shilu huwo min ida ta nas amoriin be sef tai wa gose bi tai.

Chapter 49

¹Biga Yacoub hadi awlad bito, wa kelim ²Limu taken nufus takum wa asuma, itakun iyal ta Yacoub, “limu takun hufu takum ma baad sawa, ashan ana bi ruwa kelim le itakum sunu al bi ruwa hasil fi mustagbal. Asuma takun le Israel, abu takum.³Rawa bin ita yau bikiriya tai, guwa tai, ⁴Al ma idu seitana ze moya al bi tala be sara ma bidaya ta guwa bitai al bariz fi al karama sokolkues wa al bariz figuwa.⁵Inta ma bi kun indu awlowiya, le anu ita tala fok fi serir ta abu taki. Biga ita waskanu huwo ita tal fok fi mahal num tai. Shamaun wa lawi humon akuana. ⁶Nefsa bitai mata ruwa fi mahal guad bitomon;⁷Kede zaal bitomon kun moloun, asliha ta zulom yau sef bitomon. Mejid bitai, mata limu fi nus bitomon, leanu gelba bi tai foko saraf ketir. Leanu fi zalan bitmon humon katulu insan. De kan li niya yau humon ma agder gata habil ta bagara leanu huwo kan batal-wa humon zalan, leanu huwo kan gata. Ana bi gesmu humon fi Yacoub wa ana bi ferigo humon fi Israel.⁸Yahuza,, akuana taki bi abidu inta,⁹Yahuza yau Jean ta Ased. Jean bitai,¹⁰Asaya ta suta ma bi ferigo min Yahuza,¹¹Huwo robotu himar bito be karma (shejera) ¹²Uyon bito bi kun aswed min menisa, ida denger fi ragaba ta ada taki. Iyal ta abu taki bi denger fi gidom taki, ita bi tala fok min dahaya taki. Huwo bi dengir tehet, huwo bi num z eased, ze labuwa. Munu yau bi ruwa gomu huwo? Maf hukam al mozeffin beyin kora bito, lahadi shilon bija, shuob kulu bi akdaa le huwo, wa humar bito al suger le iktiyar ta karma, huwo kasulu mala bise bito be kumra, wa libas bito be dom ta inab wa ashan bito abiyat ze leben.¹³Zabulun bi geni fi taraf bahar. Huwo bi kan fi mina ta sufun, wa hudad bito lahadi sidon.¹⁴Yasachar humar gowi, ¹⁵Huwo bi ainu fi mahal ta raha al kwes wa arid al kwes. Meylu tehet beyin zeriba ta ganamayay. Huwo bi meylu kelfa bito le mosuliya wa asbah kadam ejbari le shokol.¹⁶Dan bi hakim shaab bito. ¹⁷Dan bigo debiba wast sika, ¹⁸Ana istena le kulasa taki, yahwah, ze wahid min gabel ta Israel. Sim ta debiba fi sika al bi adi kura ta husan, biga zol al arkab fogo de bi waga le wara.¹⁹Gadu- nas al bi hajimu bi hajimu huwo, lakin huwo bi hajimu humon fi wara bitomon. ²⁰Ashir akil bi kun semin, ketir, wa huwo bi wodi jahisu le nas ta bet al inde hak. ²¹Naftali jena kalam bito kwes, huwo indu kalam kwes.²²Yousif fere ta shejera al indu simar, ²³Has ta harba bi ja hajimu humon batal²⁴Lakin meilan bito bi kun sabit.²⁵Lakin meilan bito bi kun sabit.²⁶Baraka ta abu taki fere al musnir gerib ma rabi, al furu bito bi lifu fok fi heta. Wa bi itejhe le huwo be guwa, wa ida bito bikun mahir leanu ida Israel, wa ilah al gadir bi bariku ita be barakat ta sama al fok, barakat ta umur al kun tehet kalis Baraka ta sudar wa hihim. Sei Aazam min barkat ta jebel al gedim mele hajat al murgub ta jebel al gedim. Kede humon kun fi ras ta Yousif, hata alla tage ta ras ta aku bito al melik.²⁷Benjamin morfuin al jiyar fi sabah huwo bi akulu ganima wa fi misa huwo bi gesimu hajat al seregu²⁸De yau itnashar gabayle ta Israel, de yau al abu bitomon kilim le humon asna huwo bi bariku humon. Kulu wahid huwo bariku be barak munasib.²⁹Biga huwo wodi le humon talimat wa kelim le humon, ana biga der ruwa le nas bitai dofuna takun ana fi ufura ma abuhai bi tai al mutu al fi hagli ta afon al hici, ³⁰Fi hufura al fi hagli ta Machpelah, al gerib ma mamer fi arid ta kanaan, hagli al Ibrahim Ishteri le mahal ta dofunu min afon al hici,³¹Hinak humon do funu Ibrahim wa Sarah mara bito; hinak humon dofunu Ishak wa Rifga mara bito; wa Hina ana dofunu Leya. ³²Hagli wa Hufura al kan fogo Ishteri min nas ta heth.³³Zaman Yacoub kalasu min tosiya ta alwlad bito, huwo limu kura bito fi serir, huwo nefes le akir mara, wa huwo ruwa le nas bito.

Chapter 50

¹Biga Yousif kan galgan shedid yau huwo waga fi wasa ta abu bito, wa huwo kore le huwo, wa huwo gabili huwo. ²Yousif wodi talimat le kudan bito al dakatira ashan bi masa abu bito be zet ta metin biga dakatira de masa Israel be zet ta mitin ³Humon (shilu-kamilu) arbeyin yam, leanu dak kah yau zaman al kamil ashan bi masau be zet ta mitin de nas masiriin kore le huwo sebeyin yom,⁴Wokit ayam ta bika de kalasu, Yousif kelim le bet ta firaun, gali 120 kan ana hasa indu niema fi ena takum, ana bi asalu gali, kelim takun le Firaun, gali, ⁵Abu tai halifu ana gali “ainu, ana biga gerib bi mutu. Dofunu takun ana fi gubur al ana hafura le nefsa tai fi Kanaan. Dofunu takun ana hinak “hasa kede ana ruwa dofunu abu bitai, wa biga ana bi rija, ⁶Firaun juwabu, ruwa wa dofunu abu taki, zema huwo halifu le ita.⁷Yousif tala ashan bi ruwa dofunu abu bito. Kulu kudom ta Firaun ruwa ma huwo- has kubar ta bet bito, kulu nas kubar ta arid ta masir, ⁸Ma kulu usura ta Yousif wa akuan bito wa bet ta abu bito. Lakin iyal tomon, agnam tomon, abgar tomon kan sibu fi arid ta jasan. ⁹Arabat wa husanat Kaman ruwa ma huwo- de kan moymu kebir jiden min nas jumhor.¹⁰Wokit asha humon ja derisu arid ta atad fi tijah altani ta ordun, humon kore hinak shedid wa humon kan haznanin jiden. Hinak yousif amulu bika le muda saba yom le abu bito. ¹¹Ashan ahal ta arid ta Kanaanin ainu bika de fi dirasa ta ardia ta atad, humon kelim, de munasaba batal kalis le masriin, ashan kida Isim ta mahal dak semi Abel mizraim, al be hinak le ourdun.¹²Biga awlad bito amulu le yacoub ze ma huwo kan wodi le humon wosiya. ¹³Awolad bito shilu huwo le arid ta kanaan wa dofunu huwo mahal ta hagli ta machpelah, gerib le mamne. Ibrahim Ishteri mahal de ma haglide le mahal ta defin dofunu huwo kan Ishteri huwo min Ephron al hiciye. ¹⁴Bad huwo dofunu abu bito, yousif rija le Masir, huwo, ma akuana bito, wa kulu nas al kan rowa ma huwo ashan bi dofunu abu bito.¹⁵Asna akuana ta yousif ainu be inu abu bitomon mutu, humon kelim, bikun kefi kan Yousif Ishter zalan did nina wa der daf le nina kulu hajat al batal al nina amulu le huwo? ¹⁶Biga humon kelim fi gidam ta Yousif gali, “aba taki wodi wosiya gubal ma huwo bi mutu, gali ¹⁷Kelim takum le yousif, malish afa an bata ta akuana taki wa katia bitomon asna humon amulu bata le inta. Hasa malish afa abit ta allah ta abu taki.” Yousif kore asna humon kelim le huwo.¹⁸Akan bito Kaman jaw a dengir fi gidam bito. Humon kelim, ainu nina abid taki” ¹⁹Lakin Yousif juwabu humon, ma takum kafu. Hal ana fi mahal ta Allah? ²⁰Ze ma le itakum, itakum gasid ashan bi amulu le ana batal,

lakin Allah gasid tou le kwes, “Ashan huwo bi hafisu haya ta nas ketir, ze ma itakun bi ainu alela. ²¹Hasa bi ma takum kafu. Ana bi kasisu le itakun wa le awlad takun al sukar. Huwo Azi humon be teriga de wa huwo wonusu be kwes fi gulub bitomon. ²²Yousif geni fi Masir, sawa ma usura ta abu bito. Huwo eish miya wa ashara sena. ²³Yousif ainu iyal ta afraim lahadi jile hemira talata. Huwo Kaman ainu iyal ta maker jena ta Manasseh, al kan kutu fi rukuba ta Yousif. ²⁴Yousif kelim le Akuwana bito, ana kals bi ruw mutu; laki Allah akid bi ja le (zuru) hakum wa bi tala itakun bara min arid de le arid al huwo halifu ashan bi wodi le Ibrahim, le Ishack wa le Yacoub, ²⁵Biga Yousif amulu halifa le iyal ta Israel. Huwo gali, kelim. Allah mutakit bi zoru itakum. Fi zaman dak itakum bi shilu udam bitai bara min hini. ²⁶Biga Yousif mutu, 110 sena. Humon masa huwo ma zet ta meitin wa kutu huwo fi tabut fi masir.